

«Զանգեզուրի պղնձամուխիթենային կոմբինատ» ՓԲԸ

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ

*2017 թվականի դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար
Անկախ աուդիտորական եզրակացության հետ միասին*

Բովանդակություն

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն

Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն.....	1
Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվություն.....	2
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն.....	3
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն.....	4

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

1. Հիմնական գործունեության նկարագրություն.....	5
2. Հաշվետվությունների պատրաստման հիմունքները.....	5
3. Համախմբման հիմունքներ.....	7
4. Նշանակալի դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ.....	8
5. Հասույթ.....	10
6. Վաճառքի ինքնարժեք.....	10
7. Իրացման ծախսեր.....	11
8. Վարչական ծախսեր.....	11
9. Նվիրատվություններ սոցիալական ծրագրերին.....	12
10. Այլ ծախսեր.....	12
11. Ֆինանսական եկամուտ և ֆինանսական ծախսեր.....	13
12. Աշխատակազմի գծով ծախսեր.....	13
13. Շահութահարկ.....	14
14. Հիմնական միջոցներ.....	16
15. Մակաբացման գործունեության ակտիվ.....	17
16. Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ.....	17
17. Հետախուզման և գնահատման ակտիվներ.....	17
18. Կանխավճարներ.....	18
19. Պաշարներ.....	18
20. Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր.....	18
21. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ.....	19
22. Կապիտալ և պահուստներ.....	19
23. Վարկեր և փոխառություններ.....	20
24. Պահուստներ.....	21
25. Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ.....	23
26. Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր.....	23
27. Պայմանականորեն գնանշվող վաճառքների գծով ստացված կանխավճարներ.....	23
28. Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում.....	24
29. Պայմանական պարտավորություններ.....	32
30. Գործառնական ռիսկեր.....	33
31. Կապակցված կողմեր.....	34
32. Նոր և փոփոխված ստանդարտներ և մեկնաբանություններ.....	37
33. Թողարկված, բայց դեռ ուժի մեջ չմտած ստանդարտներ.....	38
34. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիրը.....	44

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն

«Զանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ» փակ բաժնետիրական ընկերության
բաժնետերերին

Եզրակացություն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ

Կարծիք

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել «Զանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ» ՓԲ ընկերության
և նրա դուստր ընկերության (այսուհետ՝ «Խումբ») համախմբված ֆինանսական
հաշվետվությունները, որոնք ներառում են 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական
վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունը, նույն ամսաթվին ավարտված տարվա
համապարփակ ֆինանսական արդյունքների, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և
դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվությունները, ինչպես նաև
համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրությունները՝ ներառյալ
հաշվապահական հաշվառման նշանակալի քաղաքականությունների ամփոփ նկարագիրը:

Մեր կարծիքով, կից համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական
առումներով ճշմարիտ են ներկայացնում Խմբի համախմբված ֆինանսական վիճակը 2017թ.
դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, նույն ամսաթվին ավարտված տարվա համախմբված
ֆինանսական արդյունքները և համախմբված դրամական միջոցների հոսքերը՝ համաձայն
Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ-ներ):

Կարծիքի հիմքեր

Մենք աուդիտն իրականացրել ենք Աուդիտի միջազգային ստանդարտներին (ԱՄՍ-ներ)
համապատասխան: Այդ ստանդարտներից բխող մեր պատասխանատվությունը նկարագրված է
այս եզրակացության «Աուդիտորի պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական
հաշվետվությունների աուդիտի համար» բաժնում:

Մենք անկախ ենք Խմբից՝ համաձայն Հաշվապահների էթիկայի միջազգային ստանդարտների
խորհրդի կողմից հրապարակված *Պրոֆեսիոնալ հաշվապահի էթիկայի կանոնագրքի* (ՀԷՄՄԽ
կանոնագիրք), և պահպանել ենք էթիկայի այլ պահանջները՝ համաձայն ՀԷՄՄԽ կանոնների:

Մենք համոզված ենք, որ մեր կողմից ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցները բավարար և
համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքն արտահայտելու համար:

Ղեկավարության պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Ղեկավարությունը պատասխանատու է ՖՀՄՄ-ների համաձայն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ ներկայացման և այնպիսի ներքին հսկողության համակարգի համար, որը, ըստ ղեկավարության, անհրաժեշտ է խարդախության կամ սխալի հետևանքով առաջացած էական խեղաթյուրումներից զերծ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումն ապահովելու համար:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ պատրաստելիս ղեկավարությունը պատասխանատու է Խմբի անընդհատ գործելու կարողությունը գնահատելու համար, համապատասխան դեպքերում անընդհատ գործելու հետ կապված հարցերը բացահայտելու և կազմակերպության գործունեության անընդհատության ենթադրության հիման վրա հաշվետվությունները պատրաստելու համար, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ ղեկավարությունը մտադիր է լուծարել Խումբը, ընդհատել դրա գործունեությունը, կամ երբ չունի այդպես չվարվելու որևէ իրատեսական այլընտրանք:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար

Մեր նպատակն է ձեռք բերել ողջամիտ հավաստիացում առ այն, որ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները, ամբողջությամբ վերցրած, զերծ են էական խեղաթյուրումից՝ անկախ դրանց խարդախության կամ սխալի հետևանքով առաջացման հանգամանքից, և ներկայացնել մեր կարծիքը ներառող աուդիտորական եզրակացություն: Ողջամիտ հավաստիացումը բարձր մակարդակի հավաստիացում է, բայց այն չի երաշխավորում, որ Աուդիտի միջազգային ստանդարտներին համաձայն իրականացրած աուդիտը միշտ կհայտնաբերի էական խեղաթյուրումը, երբ այն առկա է: Խեղաթյուրումները կարող են առաջանալ խարդախության կամ սխալի հետևանքով և համարվում են էական, երբ խելամտորեն կարող է ակնկալվել, որ դրանք, առանձին կամ միասին վերցրած, կազդեն ֆինանսական հաշվետվություններն օգտագործողների՝ սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա կայացվող տնտեսական որոշումների վրա:

ԱՄՄ-ների համաձայն իրականացրած աուդիտի ողջ ընթացքում կիրառում ենք մասնագիտական դատողություն և պահպանում մասնագիտական կասկածամտություն: Ի լրումն՝

- հատկորոշում և գնահատում ենք խարդախության կամ սխալի հետևանքով համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրման ռիսկերը, նախագծում և իրականացնում ենք աուդիտորական ընթացակարգեր՝ այդ ռիսկերին արձագանքելու նպատակով, և ձեռք ենք բերում աուդիտորական ապացույցներ, որոնք բավարար և համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքի համար: Խարդախության հետևանքով առաջացած էական խեղաթյուրման չբացահայտման ռիսկն ավելի բարձր է, քան սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրման չբացահայտման ռիսկը, քանի որ խարդախությունը կարող է ներառել հանցավոր համաձայնություն, գեղծարարություն, միտումնավոր բացթողումներ, սխալ ներկայացումներ կամ ներքին հսկողության համակարգի չարաշահում,
- ձեռք ենք բերում աուդիտին վերաբերող ներքին հսկողության մասին պատկերացում՝ տվյալ հանգամանքներին համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր նախագծելու, և ոչ թե Խմբի ներքին հսկողության արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու համար,

- գնահատում ենք հաշվապահական հաշվառման կիրառված քաղաքականության տեղին լինելը, ինչպես նաև դեկլարության կողմից կատարած հաշվապահական հաշվառման գնահատումների և կից բացահայտումների խելամտությունը,
- եզրահանգում ենք դեկլարության կողմից հաշվապահական հաշվառման անընդհատության սկզբունքի կիրառման տեղին լինելու վերաբերյալ և հիմնվելով ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա՝ գնահատում ենք, թե արդյոք առկա է դեպքերի կամ հանգամանքների հետ կապված էական անորոշություն, որը կարող է էական կասկած հարուցել Խմբի անընդհատ գործելու կարողության վրա: Եթե մենք եզրահանգում ենք, որ առկա է էական անորոշություն, ապա մեզանից պահանջվում է աուդիտորական եզրակացությունում ուշադրություն հրավիրել համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համապատասխան բացահայտումներին, կամ, երբ այդ բացահայտումները համապատասխան չեն, ձևավորել մեր կարծիքը: Մեր եզրահանգումները հիմնված են մինչև մեր աուդիտորական եզրակացության ամսաթիվը ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա: Սակայն, ապագա իրադարձություններն ու հանգամանքները կարող են հանգեցնել Խմբի գործունեության անընդհատության դադարեցմանը,
- գնահատում ենք համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացումը, կառուցվածքն ու բովանդակությունը, ներառյալ՝ բացահայտումները, ինչպես նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած գործարքների ու դեպքերի ճշմարիտ ներկայացումը,
- ձեռք ենք բերում բավարար համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ Խմբի ներսում գործող կազմակերպությունների կամ ձեռնարկատիրական գործունեությունների ֆինանսական տեղեկատվության վերաբերյալ՝ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու նպատակով: Մենք պատասխանատու ենք Խմբի աուդիտի ուղղորդման, դեկլարման և իրականացման համար: Մենք ամբողջովին պատասխանատու ենք մեր աուդիտորական կարծիքի համար:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձանց, ի թիվս այլ հարցերի, հաղորդակցում ենք աուդիտի առաջադրանքի պլանավորված շրջանակի և ժամկետների, ինչպես նաև աուդիտի ընթացքում հայտնաբերված նշանակալի հարցերի, ներառյալ՝ ներքին հսկողությանը վերաբերող նշանակալի թերությունների մասին:

«Էրնսթ Ընդ Յանգ» ՓԲԸ
ՀՀ, ք. Երևան

Աուդիտի բաժնի հիմնադիր գործընկեր՝

Էրիկ Հայրապետյան

Գլխավոր տնօրեն՝ Հ. Սարգսյան՝
ի դեմս լիազորված անձ Է. Հայրապետյանի
(գործող 2016թ. օգոստոսի 1-ին տրված լիազորագրի հիման վրա)

27 ապրիլ, 2018թ.

Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն

2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ

հազ.դրամ	Ժան.	2017թ.	2016թ.
Ակտիվներ			
Հիմնական միջոցներ	14	194,293,704	190,338,358
Մակարացման գործունեության ակտիվ	15	4,090,780	4,090,780
Պաշարներ	19	3,794,527	259,550
Ոչ կույսական ակտիվներ		99,040	60,194
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	16	928,484	777,159
Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվների գծով	18	6,724,894	775,190
Հետախուզման և գնահատման ակտիվներ	17	2,438,081	2,438,081
Փոխհատուցվող ԱԱՀ		1,142,475	1,334,468
Այլ ոչ ընթացիկ ակտիվներ		51,000	51,000
Ոչ ընթացիկ ակտիվներ		213,562,985	200,124,780
Պաշարներ	19	13,151,871	10,411,163
Կանխավճարներ շահութահարկի գծով		-	3,288,389
Կանխավճարներ այլ հարկերի գծով		2,033,959	2,678,678
Փոխհատուցվող ԱԱՀ		548,397	1,070,060
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	20	13,579,858	2,177,400
Կանխավճարներ ընթացիկ ակտիվների գծով	18	8,150,173	4,032,915
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ	25	-	1,110,243
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	21	5,678,570	4,791,358
Այլ ընթացիկ ակտիվներ		1,771	1,933
Ընթացիկ ակտիվներ		43,144,599	29,562,139
Ընդամենը ակտիվներ		256,707,584	229,686,919
Սեփական կապիտալ			
Կանոնադրական կապիտալ	22	54,966,680	54,966,680
Կուտակված շահույթ		36,511,813	25,666,243
Ընդամենը սեփական կապիտալ		91,478,493	80,632,923
Պարտավորություններ			
Վարկեր և փոխառություններ	23	49,306,949	68,291,326
Պահուստներ	24	3,136,131	3,890,201
Պայմանականորեն գնանշվող վաճառքների գծով ստացված կանխավճարներ	27	24,841,042	13,605,223
Հետաձգված հարկային պարտավորություններ	13	15,706,183	15,258,184
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ		92,990,305	101,044,934
Վարկեր և փոխառություններ	23	22,831,584	25,476,968
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ	25	7,140,890	1,603,900
Պահուստներ	24	553,462	487,447
Պայմանականորեն գնանշվող վաճառքների գծով ստացված կանխավճարներ	27	13,785,285	7,099,048
Պարտավորություններ շահութահարկի գծով	13	4,487,225	-
Պարտավորություններ ոռոյալիի գծով		5,209,644	-
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	26	18,230,696	13,341,699
Ընթացիկ պարտավորություններ		72,238,786	48,009,062
Ընդամենը պարտավորություններ		165,229,091	149,053,996
Ընդամենը սեփական կապիտալ և պարտավորություններ		256,707,584	229,686,919

Հաստատվել և ստորագրվել է նաև՝ ընկերության կողմից

Մենք Պոլոսկով
Գլխավոր տնօրեն

Ապրիլ, 2018թ.

Վարդան Մարության
Գլխավոր հաշվապահ

1-34 ժանդարգրությունները կազմում են համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների անբաժանելի մասը

Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվություն
2017թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

<i>հազ.դրամ</i>	<i>Ծան.</i>	<i>2017թ.</i>	<i>2016թ.</i>
Հասույթ	5	188,553,245	125,881,686
Վաճառքի ինքնարժեք	6	(98,836,312)	(95,334,924)
Համախառն շահույթ		89,716,933	30,546,762
Այլ եկամուտ		556,122	784,841
Իրացման ծախսեր	7	(10,298,126)	(8,939,951)
Վարչական ծախսեր	8	(12,663,416)	(10,298,734)
Նվիրատվություններ սոցիալական ծրագրերին	9	(3,481,634)	(2,641,501)
Հետախուզման և գնահատման ակտիվների արժեզրկում	17	–	(26,436,526)
Այլ ծախսեր	10	(24,371,698)	(16,706,476)
Գործառնական գործունեությունից շահույթ /(վնաս)		39,458,181	(33,691,585)
Ֆինանսական եկամուտ	11	312,668	18,208
Ֆինանսական ծախսեր	11	(23,664,792)	(15,698,458)
Զուտ եկամուտ/(վնաս) փոխարժեքային տարբերություններից		3,862	(42,924)
Շահույթ/(վնաս) նախքան շահութահարկով հարկումը		16,109,919	(49,414,759)
Շահութահարկի գծով (ծախս)/փոխհատուցում	13	(5,264,349)	8,288,467
Հաշվետու տարվա ընդամենը համապարփակ շահույթ /(վնաս)		10,845,570	(41,126,292)

Մեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն
2017թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

<i>հազ. դրամ</i>	<i>Կանոնադրական կապիտալ (Ման. 22)</i>	<i>Կուտակված շահույթ</i>	<i>Ընդամենը</i>
2016թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	54,966,680	66,792,535	121,759,215
Ընդամենը հաշվետու տարվա համապարփակ վնաս	–	(41,126,292)	(41,126,292)
2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	54,966,680	25,666,243	80,632,923
Ընդամենը հաշվետու տարվա համապարփակ շահույթ	–	10,845,570	10,845,570
2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	54,966,680	36,511,813	91,478,493

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն**2017թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար**

<i>հազ. դրամ</i>	<i>2017թ.</i>	<i>2016թ.</i>
Գործառնական գործունեություն		
Իրացումից ստացված գումարներ, ներառյալ ԱԱՀ-ն	203,031,277	126,342,971
Վճարումներ մատակարարներին, ներառյալ ԱԱՀ-ն	(112,868,825)	(101,836,272)
Վճարումներ աշխատակիցներին՝ եկամտային հարկից զուտ	(15,884,697)	(13,785,043)
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքների մարումից (ելքեր)/մուտքեր	(12,536,523)	2,906,865
(Վճարումներ)/մուտքեր հարկերի գծով՝ բացառությամբ շահութահարկի	(222,198)	6,313,789
Վճարումներ ռոյալթիի գծով	(10,323,209)	(2,635,493)
Նվիրատվություններ սոցիալական ծրագրերին	(3,618,069)	(2,683,556)
Բանկային ծառայությունների վճարներ և վնասներ փոխարկումից	(214,769)	(257,565)
Այլ ստացված գումարներ	200,514	147,635
Այլ վճարումներ	(1,010,536)	(636,581)
Զուտ դրամական միջոցների հոսքեր գործառնական գործունեությունից	46,552,965	13,876,750
Դրամական միջոցների հոսքեր ներդրումային գործունեությունից		
Հիմնական միջոցների և մակաբաժան գործունեության ակտիվի գծով ծախսումներ	(15,777,426)	(10,026,431)
Մուտքեր հիմնական միջոցների օտարումից	44,200	252,884
Ստացված տոկոսներ	37,980	18,208
Զուտ դրամական միջոցների հոսքեր օգտագործված ներդրումային գործունեությունում	(15,695,246)	(9,755,339)
Դրամական միջոցների հոսքեր ֆինանսավորման գործունեությունից		
Մուտքեր վարկերից և փոխառություններից	–	11,926,142
Վարկերի և փոխառությունների մարում	(23,422,190)	(8,810,074)
Վճարված տոկոս, ներառյալ ոչ ռեզիդենտի շահութահարկը	(6,585,458)	(7,343,428)
Զուտ դրամական միջոցների հոսքեր օգտագործված ֆինանսական գործունեությունում	(30,007,648)	(4,227,360)
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ աճ/(նվազում)	850,071	(105,949)
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները հունվարի 1-ի դրությամբ (Օան. 21)	4,791,358	4,908,121
Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունների զուտ տարբերություններ	37,141	(10,814)
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ (Օան. 21)	5,678,570	4,791,358

* 2017թ. ընթացքում շահութահարկի գծով 2,823,965 և 137,000 հազար դրամ գումարով կանխավճարները հաշվանցվել են, համապատասխանաբար, ռոյալթիի և եկամտահարկի գծով կրեդիտորական պարտքերի դիմաց (2016թ.-ին՝ 730,254 հազար դրամ ռոյալթիի գծով կրեդիտորական պարտքի դիմաց): Շահութահարկի գծով կանխավճարները՝ 168,431 հազար դրամի և 153,206 հազար դրամի չափով, հաշվանցվել են, համապատասխանաբար, տույժ, տուգանքների և շահութահարկի գծով կրեդիտորական պարտքերի դիմաց:

1. Հիմնական գործունեության նկարագրություն

ա) Տեղեկատվություն Խմբի վերաբերյալ

«Զանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ» ՓԲ ընկերությունը («Ընկերություն») և իր դուստր ընկերությունը՝ Լեռ-Էքս ՍՊ ընկերությունը («Դուստր ընկերություն»), միասին կազմելով Խումբ («Խումբ») հանդիսանում են փակ բաժնետիրական ընկերություն և սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերություն՝ Հայաստանի Հանրապետության Քաղաքացիական օրենսգրքի սահմանման համաձայն: Ընկերությունը հիմնադրվել էր որպես պետական ձեռնարկություն 1952թ-ին: 2005թ. հունվարի 1-ին Ընկերությունը սեփականաշնորհվեց կառավարության 2004թ. դեկտեմբերի 9-ի թիվ 1677-Ա որոշման համաձայն:

Ընկերության հիմնական գործունեության փաստացի վայրը և իրավաբանական հասցեն է՝ Հայաստանի Հանրապետություն, Սյունիքի մարզ, Քաջարան, Լեռնագործների փող. 18:

Խմբի հիմնական գործունեությունը հանքարդյունաբերությունն է, պղնձի և մոլիբդենի խտանյութի արտադրությունը: Պատրաստի արտադրանքը իրացվում է պղնձի և մոլիբդենի խտանյութի, ֆերոմոլիբդենի տեսքով: Խմբի գործունեությունը կարգավորվում է Խմբի և ՀՀ էներգետիկ Ենթակառուցվածքների և Բնական Պաշարների նախարարության միջև կնքված Լիցենզիայի պայմանագրերով («Լիցենզիայի պայմանագրեր»): Լիցենզիայի պայմանագրերի համաձայն Խմբի գործունեությունը լիցենզավորված է մինչև 2041թ.:

Խմբի սեփականատերեր են հանդիսանում «Քրոնիմետ Մայնինգ» Էյ-Ջի-ն (60%), «Մաքուր երկաթի գործարան» ԲԲԸ-ն (15%) (99.3% վերջնական սեփականատերն է հանդիսանում «Քրոնիմետ Հոլդինգ» ՍՊ ընկերությունը), «ԱՄՓ Հոլդինգս» ՍՊ ընկերությունը (12.5%) և «Զանգեզուր Մայնինգ» ՍՊ ընկերությունը (12.5%) («Բաժնետերեր»):

Խմբի վերջնական մայր կազմակերպությունն է հանդիսանում «Քրոնիմետ Վերվալտունգս» ՍՊ ընկերությունը, որը վերահսկվում է Գյունտեր Պիլարսկիի և իր ընտանիքի կողմից: Կապակցված կողմերի հետ գործարքների մանրամասները ներկայացված են Ծան. 31-ում:

բ) Գործարար միջավայր

Հայաստանի Հանրապետությունը շարունակում է տնտեսական բարեփոխումները և իրավական, հարկային և օրենսդրական համակարգերի զարգացումը: Հայաստանի տնտեսության ապագա կայունությունը մեծապես կախված է այս բարեփոխումներից և զարգացումներից, ինչպես նաև կառավարության կողմից ձեռնարկվող տնտեսական, ֆինանսական և դրամավարկային քաղաքականությունների արդյունավետությունից:

Չնայած համաշխարհային տնտեսական անկայուն միջավայրին, Հայաստանում այս տարի ևս գրանցվել է ՀՆԱ-ի աճ: Նշանակալի բարելավում է գրանցվել երկրի առևտրային հաշվեկշռում: Ներմուծման կայուն աճի պայմաններում արտահանումը տարվա կտրվածքով աճել է 25%-ով: Սրանով պայմանավորված բարելավվել է նաև Երկրի ընթացիկ հաշվեկշիռը: Կայունացումը Եվրասիական Տնտեսական Միությունում, անկասկած, ունեցել է իր դրական ազդեցությունը առևտրի ծավալների և դրամական փոխանցումների ներհոսքի վրա:

Ղեկավարությունը գտնում է, որ համապատասխան քայլեր է ձեռնարկում ներկայիս իրավիճակում Խմբի գործունեության կայունությունը ապահովելու համար:

2. Հաշվետվությունների պատրաստման հիմունքները

ա) Ընդհանուր մաս

Խմբի սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի (ՀՀՄՄՄ) կողմից թողարկված ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (այսուհետ՝ «ՀՀՄՄ») պահանջների համաձայն:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստված են սկզբնական արժեքի հիմունքով՝ բացառությամբ ստորև ներկայացված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության մեջ բացահայտվածի: Օրինակ՝ ածանցյալ ֆինանսական գործիքները գնահատված են իրական արժեքով:

2. Հաշվետվությունների պատրաստման հիմունքները (շարունակություն)**ա) Ընդհանուր մաս (շարունակություն)**

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվության ներկայացման ձևը փոխվել է 2016թ. համախմբված ֆինանսական հաշվետվության համեմատ: Նոր մոտեցումը հնարավորություն է տալիս ավելի ճշգրիտ ներկայացնել դրամական միջոցների հոսքերը իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքների մարման համար:

բ) Դուստր ընկերություններ

Հետևյալ դուստր ընկերությունը ընդգրկված է Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում՝

Դուստր ընկերություն	Մեֆականութ- յուն/ ձայնի իրավունք, %	Հիմնական գործունեության վայր	Գրանցման երկիր	Գործունեության բնույթը
«Լեռ-Էքս» ՍՊԸ	100%	Կապան, Հայաստան	Հայաստանի Հանրապետություն	Հանքաարդյունա- բերություն

գ) Իրացվելիության դիրք

2017 թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի ընթացիկ պարտավորությունները գերազանցում են ընթացիկ ակտիվները՝ 29,094,187 հազար դրամով: Դեկավարությունը գտնում է, որ իրացվելիության անհավասարակշռությունը ժամանակավոր բնույթ է կրում և կապված է պղնձի ու մոլիբդենի գների անկման հետ:

Դեկավարությունը ուսումնասիրել է Խմբի պլանավորված դրամական հոսքերը և կիրառված համապատասխան ենթադրությունները և կատարել է համապատասխան սթրես թեստեր (կապված հիմնականում պղնձի պահանջարկի եւ գների հետ): Արդյունքում՝ Դեկավարությունը ունի ողջամիտ կանխատեսում, որ Խումբը ունի բավարար միջոցներ իր գործառնական գործունեությունը տեսանելի ապագայում շարունակելու համար:

դ) Ֆունկցիոնալ և ներկայացման արժույթ

Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթը ՀՀ դրամն է («դրամ»), որը հանդիսանում է Խմբի ընկերությունների ֆունկցիոնալ արժույթը և այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման արժույթը:

Արտարժույթով կատարված գործարքները Խմբի կողմից սկզբնապես գրանցվում են համապատասխան ֆունկցիոնալ արժույթի սփոթ դրույքներով՝ այն օրվա դրությամբ, երբ գործարքն առաջին անգամ բավարարում է ճանաչման չափանիշներին: Արտարժույթով արտահայտված դրամային ակտիվներն ու պարտավորությունները փոխարկվում են ֆունկցիոնալ արժույթի սփոթ դրույքներով՝ կիրառելով հաշվետու ամսաթվի փոխարժեքը: Բոլոր տարբերությունները ճանաչվում են շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Ոչ դրամային հոդվածների համար, որոնք ներկայացվում են արտարժույթով արտահայտված սկզբնական արժեքով, վերագնահատման ժամանակ կիրառվում է սկզբնական գործարքի ամսաթվի փոխարժեքը: Իրական արժեքով հաշվառվող արտարժույթով արտահայտված ոչ դրամային հոդվածները վերահաշվարկվում են՝ կիրառելով իրական արժեքի որոշման օրվա փոխարժեքը:

Ֆինանսական ամբողջ տեղեկատվությունը ներկայացված է դրամով, եթե այլ բան նշված չէ: ՀՀ Կենտրոնական բանկի կողմից պաշտոնապես սահմանված փոխարժեքները 2017 և 2016թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կազմել են համապատասխանաբար 484.10 ՀՀ դրամ և 483.94 ՀՀ դրամ 1 ԱՄՆ դոլարի դիմաց և 580.1 ՀՀ դրամ և 512.2 ՀՀ դրամ 1 Եվրոյի դիմաց:

ե) Իրական արժեքի չափում

Խմբի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության մի շարք դրույթներ և բացահայտումներ պահանջվում են իրական արժեքի չափում ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ակտիվների ու պարտավորությունների համար:

Ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքը չափելիս Խումբը հնարավորության սահմաններում օգտագործում է դիտարկելի շուկայական տվյալները:

2. Հաշվետվությունների պատրաստման հիմունքները (շարունակություն)

ե) Իրական արժեքի չափում (շարունակություն)

Իրական արժեքները դասակարգվում են ըստ իրական արժեքի հիերարխիայի տարբեր մակարդակների, հիմք ընդունելով գնահատման մեթոդներում օգտագործված ելակետային տվյալները, ինչպես ներկայացված է ստորև:

- ▶ 1-ին մակարդակ. համանման ակտիվների կամ պարտավորությունների համար ակտիվ շուկաներում գնանշվող գներ (չճշգրտված):
- ▶ 2-րդ մակարդակ. 1-ին մակարդակում ներառված գնանշվող գներից տարբեր այլ ելակետային տվյալներ, որոնք ակտիվի կամ պարտավորության գծով դիտարկվում են կամ ուղղակիորեն (այսինքն՝ որպես գներ) կամ անուղղակիորեն (այսինքն՝ գների հիման վրա ստացվող):
- ▶ 3-րդ մակարդակ. ակտիվի կամ պարտավորության գծով ելակետային տվյալներ, որոնք հիմնված չեն դիտարկելի շուկայական տվյալների վրա (ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներ):

Եթե ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքը չափելու համար օգտագործվող ելակետային տվյալները կարող են դասակարգվել իրական արժեքի հիերարխիայի տարբեր մակարդակների, ապա իրական արժեքի չափումն ամբողջությամբ դասվում է հիերարխիայի այն նույն մակարդակին, որին դասվում են այն ամենացածր մակարդակի ելակետային տվյալները, որոնք նշանակալի են ամբողջությամբ վերցված իրական արժեքի չափման համար:

Լրացուցիչ տեղեկատվությունը իրական արժեքի գնահատման վերաբերյալ ներկայացված է Ծան. 28-ում:

3. Համախմբման հիմունքներ

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները բաղկացած են «Զանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ» ՓԲ ընկերության և իր դուստր ընկերության ֆինանսական հաշվետվություններից 2017 թ. -ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ: Դուստր ընկերություն է համարվում այն ընկերությունը, որի նկատմամբ Խումբը վերահսկողություն է իրականացնում: Վերահսկողությունն իրականացվում է այն դեպքում, երբ Խումբն իրավունք ունի ներդրումներից ստանալ փոփոխական արդյունքներ կամ ենթարկվում է այդ արդյունքների փոփոխությունների հետ կապված ռիսկին և կարող է ազդել այդ ներդրումներից ստացվող արդյունքների վրա իր իրավասությունների միջոցով: Մասնավորապես, Խումբը վերահսկում է ներդրումը, միայն և միայն այն դեպքում, երբ բավարարվում են հետևյալ պայմանները

- ▶ Խումբն ունի իրավասություն ներդրման օբյեկտի նկատմամբ (այսինքն՝ գոյություն ունեցող իրավունքներ, որոնք ապահովում են ներդրման օբյեկտի նշանակալի գործունեությունը կառավարելու հնարավորություն),
- ▶ Խումբն ունի իրավունք ներդրումներից ստացվող փոփոխական արդյունքների նկատմամբ և ենթարկվում է այդ արդյունքների փոփոխությունների հետ կապված ռիսկին,
- ▶ Խումբն ունի հնարավորություն օգտագործելու իր իրավասությունները ներդրման օբյեկտի նկատմամբ՝ ներդրումներից փոփոխական արդյունքների վրա ազդելու նպատակով:

Որպես կանոն, ենթադրվում է, որ վերահսկողությունը պայմանավորված է ձայնի իրավունքի մեծամասնությամբ: Սույն ենթադրության հաստատման, ինչպես նաև Խմբի մոտ մեծամասնությունից ավելի քիչ քվեարկման կամ ներդրման օբյեկտի նկատմամբ մեծամասնությունից ավելի քիչ նմանատիպ իրավունքների առկայության դեպքում, Խումբը հաշվի է առնում է բոլոր փաստերը և հանգամանքները տվյալ ներդրման օբյեկտի նկատմամբ իրավասության առկայությունը գնահատելիս, ներառյալ

- ▶ ներդրման օբյեկտի նկատմամբ ձայնի իրավունք ունեցող անձանց հետ պայմանագրային համաձայնությունը,
- ▶ այլ համաձայնագրերից ծագող իրավունքները,
- ▶ Խմբին պատկանող առկա և հնարավոր քվեարկման իրավունքները:

Նշանակալի գործունեությունները այն գործունեություններն են, որոնք զգալիորեն ազդում են դուստր ընկերության արդյունքների վրա: Դուստր ընկերության գործառնական և կապիտալ բյուջեները հաստատելու, ինչպես նաև առանցքային ղեկավար անձնակազմ նշանակելու որոշումների կարողությունը վկայում են այն մասին, որ Խումբը ունի դուստր ընկերության նշանակալի գործունեությունը կառավարելու իրավունք:

3. Համախմբման հիմունքներ (շարունակություն)

Խումբը կրկին գնահատում է ներդրման օբյեկտի նկատմամբ վերահսկողության առկայությունը, եթե փաստերը և հանգամանքները ցույց են տալիս, որ վերահսկողության երեք տարրերից մեկում կամ մի քանիսում կան փոփոխություններ: Դուստր կազմակերպության համախմբումը սկսվում է, երբ Խումբը ձեռք է բերում վերահսկողություն դուստր ընկերության նկատմամբ և դադարում է, երբ Խումբը կորցնում է այդ վերահսկողությունը: Դուստր ընկերության ակտիվները, պարտավորությունները, եկամուտները և ծախսերը ներառվում են համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվության մեջ՝ սկսած Խմբի կողմից դուստր ընկերության նկատմամբ վերահսկողության ձեռքբերման պահից մինչև այդ վերահսկողության դադարելը: Երբ Խմբի բաժնեմասը 100%-ից պակաս է, արտաքին բաժնետերերին վերագրելի բաժնեմասը արտացոլվում է չվերահսկվող բաժնեմաս հոդվածում:

Շահույթը կամ վնասը և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների ցանկացած բաղադրիչ վերագրվում է Խմբի մայր ընկերության սեփականատերերին և չվերահսկվող բաժնեմասին, նույնիսկ եթե այն հանգեցնում է չվերահսկվող բաժնեմասերի մոտ բացասական մնացորդի: Անհրաժեշտության դեպքում, դուստր ընկերությունների ֆինանսական հաշվետվությունները ճշգրտվում են՝ այդ ընկերությունների հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունները Խմբի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություններին համապատասխանեցնելու նպատակով: Ներխմբային բոլոր ակտիվները և պարտավորությունները, կապիտալը, եկամուտները, ծախսերը և դրամական հոսքերը, որոնք առաջացել են Խմբի ներսում գործառնությունների արդյունքում, համախմբելիս ամբողջությամբ բացառվում են:

Առանց վերահսկման կորստի դուստր ընկերությունում մասնակցության փոփոխությունը հաշվառվում է որպես սեփական կապիտալում փոփոխություն:

Եթե Խումբը կորցնում է դուստր ընկերության նկատմամբ վերահսկողությունը, այն ապաճանաչում է դուստր ընկերության ակտիվները (ներառյալ՝ գույքվիլը), պարտավորությունները, չվերահսկվող բաժնեմասը և կապիտալի այլ բաղադրիչները, իսկ արդյունքում առաջացած օգուտը կամ վնասը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքներում: Պահպանված ցանկացած ներդրում ճանաչվում է իրական արժեքով:

4. Նշանակալի դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ

ա) Դատողությունների, գնահատումների և ենթադրությունների կիրառումը

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումը պահանջում է Խմբի ղեկավարությունից կիրառել դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն ունեն եկամուտների ու ծախսերի, ակտիվների, պարտավորությունների և կից բացահայտումների վրա, ինչպես նաև պայմանական պարտավորությունների բացահայտումների վրա համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ամսաթվի դրությամբ: Գնահատումները և ենթադրությունները շարունակաբար վերլուծվում են և հիմնված են ղեկավարության փորձի և այլ գործոնների վրա, ներառյալ ապագա իրադարձությունների սպասումները, որոնք կարող են տեղի ունենալ որոշակի հանգամանքների պարագայում: Այս գնահատումների և ենթադրությունների վերաբերյալ անորոշությունը կարող է հանգեցնել այնպիսի հետևանքների, որոնք կպահանջեն հետագայում ակտիվների ու պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների էական ճշգրտումներ:

Մասնավորապես, Խումբը հայտնաբերել է մի շարք ոլորտներ, որտեղ պահանջվում են նշանակալի դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ: Այս ոլորտների և նրանց՝ տարբեր հաշվապահական քաղաքականությունների վրա ազդեցության վերաբերյալ հետագա տեղեկատվությունը նկարագրված է հաշվապահական քաղաքականության հետ կապակցված ծանոթագրությունում՝ կապակցած որակական և քանակական ծանոթագրությունում, ինչպես նկարագրված է ստորև:

Այն ներառում է.

Դատողություններ

- ▶ Ծան. 34 (ի) Հիմնական միջոցներ՝ թողարկված միավորի հիման վրա մաշվածության հաշվարկի որոշումը,
- ▶ Ծան. 34 (ի) Հիմնական միջոցներ՝ հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետները,
- ▶ Ծան. 14 Հիմնական միջոցներ՝ արժեզրկման ստուգում. առանցքային ենթադրություններ, որոնք ընկած են փոխհատուցվող գումարի որոշման հիմքում,

4. Նշանակալի դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ (շարունակություն)**ա) Դատողությունների, գնահատումների և ենթադրությունների կիրառումը (շարունակություն)**

- ▶ Ծան. 34 (ծ) Հետախուզման և գնահատման ակտիվներ. Հետախուզման և գնահատման ակտիվների փոխհատուցվող գումարի որոշում,
- ▶ Ծան. 34 (ը) Շահութահարկ,
- ▶ Ծան. 10 Այլ ծախսեր՝ ռոյալթիի գնահատում,
- ▶ Ծան. 24 Պահուստներ:

Գնահատումներ և ենթադրություններ

- ▶ Ծան. 4(գ) Հանքաքարի պաշարներ – օգտակար հանածոների պաշարների գնահատում, որոնք հիմք են հանդիսանում դրամական միջոցների ապագա հոսքերի գնահատման համար,
- ▶ Ծան. 34 (գ) Հասույթ – ներկառուցված ածանցյալ գործիքների իրական արժեքների որոշում,
- ▶ Ծան. 28 Ֆինանսական գործիքներ և ռիսկերի կառավարում – ֆինանսական գործիքների իրական արժեքներ:

բ) Գնահատումներ և ենթադրություններ

Ապագային վերաբերող առանցքային ենթադրությունները և այլ առանցքային աղբյուրների գնահատման անորոշությանն առնչվող ենթադրությունները հաշվետու ժամանակաշրջանի դրությամբ, որոնք պարունակում են ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքի ճշգրտման նշանակալի ռիսկ, հաջորդ ֆինանսական տարում, ներկայացված են ստորև կամ համապատասխան հաշվապահական քաղաքականության ծանոթագրությունում (հղումների համար տես վերոնշյալ ցուցակը):

Խուսրը իր ենթադրությունները և գնահատումները կառուցել է հիմնվելով առանձին ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման ժամանակ հասանելի չափանիշների վրա: Ներկա հանգամանքները և ենթադրությունները ապագա զարգացումների վերաբերյալ, այնուամենայնիվ կարող են փոխվել շուկայական փոփոխությունների հետ կապված կամ Խմբի վերահսկողությունից դուրս գտնվող հանգամանքներից ելնելով: Այսպիսի փոփոխությունները, երբ տեղի են ունենում, արտացոլվում են ենթադրություններում:

գ) Հանքաքարի պաշարներ և շահագործման լիցենզիա

Հանքաքարի պաշարների և հանքային ռեսուրսները գնահատվել են այն չափով, որքանով հնարավոր է տնտեսապես և իրավական հիմունքներով արդյունահանումը Խմբի հանքերից: Այսպիսի պաշարների և հանքային ռեսուրսների գնահատումները և փոփոխությունները կարող են ազդեցություն ունենալ Խմբի հրապարակված համախմբված ֆինանսական վիճակի և արդյունքների վրա հետևյալ կերպ:

- ▶ Ապագա դրամական հոսքերի գնահատման փոփոխությունը կարող է ազդել հիմնական միջոցների, մակաբացման գործունեության ակտիվների և հետախուզման և գնահատման գործունեության ակտիվների հաշվեկշռային արժեքների վրա,
- ▶ Մաշվածությունը և ամորտիզացիան կարող են փոխվել համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, որտեղ այսպիսի ծախսերը որոշվում են թողարկված միավորի հիման վրա կամ որտեղ համապատասխան ակտիվների օգտակար ծառայության ժամկետներն են փոխվում:
- ▶ Մակաբացման ծախսումները, որոնք՝ կապիտալացվել են որպես հիմնական միջոցների մաս կամ այլ ոչ ընթացիկ ակտիվների կամ պաշարների մաս ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում կամ ծախսագրվել են համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, կարող են փոխվել պայմանավորված մակաբացման գործակիցների փոփոխությամբ:
- ▶ Տեղանքի վերականգնման կամ բնապահպանական պահուստները կարող են փոխվել, երբ պաշարների գնահատման փոփոխությունը ազդեցություն է ունենում այս գործողությունների սկսելու ժամանակի և ծախսերի մեծության վրա:
- ▶ Հետաձգված հարկային ակտիվների ճանաչումը և հաշվեկշռային արժեքը կարող է փոխվել՝ պայմանավորված այս ակտիվների գոյության վերաբերյալ դատողությունների և հավանական վերականգնումների վերաբերյալ գնահատումների փոփոխություններով:

4. Նշանակալի դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ (շարունակություն)**գ) Հանքաքարի պաշարներ և շահագործման լիցենզիա (շարունակություն)**

Խումբը գործում է մինչև 2041թ-ը գործող լիցենզիայի ներքո՝ համաձայն համար PV-232 լիցենզիայի պայմանագրի՝ կնքված 2012թ-ի նոյեմբերի 27-ին: Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս ղեկավարությունը առաջնորդվել է այն ենթադրությամբ, որ լիցենզիայի գործողության ժամկետը կերկարաձգվի 2041թ-ից ավել: Այս ենթադրությունը հիմնված է Հնդերքի մասին օրենսգրքի դրույթների վրա, որոնք նախատեսում են լիցենզիայի երկարաձգում՝ հիմնված ներկայացված դիմումի վրա:

Խումբն ուներ նաև Հանքասարի, Սյունիքի մարզ, մերձակայքում գտնվող հանքի հետախուզման լիցենզիա մինչև 2017թ.-ի օգոստոսը:

Ի լրումն՝ Խումբը ստացել է JORC-ի համապատասխան հանքային ռեսուրսների գնահատման NI43-101 հաշվետվությունը՝ թողարկված Golder Associates-ի կողմից 2015թ-ի հոկտեմբերին:

Խումբը օգտագործում է վերոնշյալ գնահատումները տեղանքի վերականգնման ծախսերի ժամանակացույցի, հիմնական միջոցների, մակարացման գործունեության ակտիվի և հետախուզման և գնահատման գործունեության ակտիվների օգտակար ծառայության ժամկետների և արժեզրկման գնահատման համար:

5. Հասույթ

<i>հազ.դրամ</i>	<i>2017թ.</i>	<i>2016թ.</i>
Հասույթ պղնձի խտանյութի վաճառքից	148,586,010	93,492,950
Հասույթ ֆերոմոլիբդենի վաճառքից	39,716,526	28,987,797
Հասույթ եռակցված մետաղական մոլիբդենի վաճառքից	–	3,016,815
Հասույթ այլ արտադրանքի վաճառքից	250,709	384,124
	188,553,245	125,881,686

Հասույթ պղնձի խտանյութի, ֆերոմոլիբդենի և եռակցված մետաղական մոլիբդենի վաճառքից.

	<i>2017թ.</i>		<i>2016թ.</i>	
	<i>հազ. դրամ</i>	<i>Չոր մետրիկ տոննա</i>	<i>հազ. դրամ</i>	<i>Չոր մետրիկ տոննա</i>
Պղնձի խտանյութ	148,586,010	260,646	93,492,950	213,194
Ֆերոմոլիբդեն	39,716,526	6,520	28,987,797	6,420
Եռակցված մետաղական մոլիբդեն	–	–	3,016,815	399
	188,302,536		125,497,562	

2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբն ուներ 27,610,249 հազար դրամ գումարով պայմանականորեն գնանշվող վաճառք, որը բաղկացած էր 29,946 չոր մետրիկ տոննա պղնձի խտանյութից, 651 չոր մետրիկ տոննա ֆերոմոլիբդենից (2016թ.-ին՝ 21,822,520 հազար դրամ՝ բաղկացած 28,362 չոր մետրիկ տոննա պղնձի խտանյութից և 772 չոր մետրիկ տոննա մոլիբդենի խտանյութից), որի իրական արժեքը կազմում էր մոտավորապես 29,969,364 հազար դրամ, ներառյալ պարունակվող ածանցյալ գործիքը (2016թ.-ին՝ 21,265,263 հազար դրամ):

6. Վաճառքի ինքնարժեք

<i>հազ. դրամ</i>	<i>2017թ.</i>	<i>2016թ.</i>
Պղնձի խտանյութի, ֆերոմոլիբդենի և եռակցված մետաղական մոլիբդենի վաճառքի ինքնարժեք	98,576,113	94,963,801
Այլ վաճառքների ինքնարժեք	260,199	371,123
	98,836,312	95,334,924

6. Վաճառքի ինքնարժեք (շարունակություն)

Պղնձի խտանյութի, ֆերոմոլիբդենի և եռակցված մետաղական մոլիբդենի վաճառքի ինքնարժեք.

<i>հազ. դրամ</i>	<i>2017թ.</i>	<i>2016թ.</i>
Նյութեր	30,172,381	30,575,086
Ստացված ծառայություններ	19,631,776	15,995,354
Աշխատավարձ	14,007,048	12,309,465
Էլեկտրականություն և գազ	12,117,971	13,572,648
Վերամշակման ծախսումներ	10,906,874	11,653,198
Մաշվածություն	11,302,121	10,453,435
Բնապահպանական հարկեր	55,308	43,570
Այլ	382,634	361,045
	98,576,113	94,963,801

7. Իրացման ծախսեր

<i>հազ. դրամ</i>	<i>2017թ.</i>	<i>2016թ.</i>
Պղնձի խտանյութի փոխադրման ծախսեր	9,158,401	7,511,927
Մոլիբդենի խտանյութի փոխադրման ծախսեր	211,742	452,234
Փաթեթավորման, տեսակավորման և պահպանման ծախսեր	200,084	225,792
Այլ	727,899	749,998
	10,298,126	8,939,951

Փաթեթավորման, տեսակավորման և պահպանման ծախսերը ներառում են 89,959 հազար դրամ գումարով անուղղակի աշխատավարձի գծով ծախսեր (2016թ. -ին՝ 171,098 հազար դրամ) (տես Ծան. 12): Փաթեթավորման, տեսակավորման և պահպանման ծախսերը չեն ներառում մաշվածության ծախսեր 2017 թ. -ի ընթացքում (2016թ. -ին՝ 72,765 հազար դրամ) (տես Ծան. 14):

8. Վարչական ծախսեր

<i>հազ. դրամ</i>	<i>2017թ.</i>	<i>2016թ.</i>
Աշխատավարձ	4,704,861	3,981,759
Տրանսպորտային և ավտոմեքենաների սպասարկման ծախսեր	1,760,472	1,059,833
Երկրաբանական ուսումնասիրություններ և հետախուզություններ	1,605,603	1,378,908
Առուղիտ, խորհրդատվական և այլ մասնագիտական ծառայություններ	951,682	1,336,015
Ապահովագրության ծախսեր և բանկային ծառայությունների վճարներ	647,538	560,701
Երաշխավորության գծով ծախսեր	544,909	–
Գրասենյակային, կոմունալ և տեղեկատվական ծախսեր	380,215	189,199
Գործուղման, վերապատրաստման և ներկայացուցչական ծախսեր	231,792	151,750
Մաշվածության և ամորտիզացիայի և պահպանման ծախսեր	218,018	91,293
Հեջավորման միջնորդավճարի գծով ծախսեր	201,664	2,387
Վարձակալական ծախսեր	101,049	40,083
Այլ	1,315,613	1,506,806
	12,663,416	10,298,734

Տրանսպորտային և ավտոմեքենաների սպասարկման ծախսերը ներառում են 243,852 հազար դրամ գումարով անուղղակի աշխատավարձի գծով ծախսեր (2016թ. -ին՝ 215,954 հազար դրամ) (տես Ծան. 12) և 237,787 հազար դրամ գումարով մաշվածության ծախսեր (2016թ. -ին՝ 183,392 հազար դրամ) (տես Ծան. 14):

Վարչական ծախսերի ներկայացման ձևը փոխվել է 2016թ. համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին համեմատ: Նոր մոտեցումը հնարավորություն է տալիս ավելի ճշգրիտ ներկայացնել վարչական ծախսերը:

9. Նվիրատվություններ սոցիալական ծրագրերին

<i>հազ. դրամ</i>	<i>2017թ.</i>	<i>2016թ.</i>
Նվիրատվության ձևով տրամադրված դրամական միջոցներ	3,412,860	2,509,512
Նվիրատվության ձևով տրամադրված հիմնական միջոցներ, պաշարներ և այլ նվիրատվություններ	68,774	131,989
	3,481,634	2,641,501

Խումբը հասկացումներ է կատարում տարբեր սոցիալական ծրագրերին ու հաստատություններին:

10. Այլ ծախսեր

<i>հազ. դրամ</i>	<i>2017թ.</i>	<i>2016թ.</i>
Ռոյալթիի գծով ծախս	17,842,943	11,212,488
Հիմնական միջոցների օտարումից վնաս	1,074,756	592,425
Աշխատավարձ	1,014,922	917,763
Աշխատակիցների հատուցումներ՝ բացառությամբ աշխատավարձի	840,500	711,098
Տոյժեր և տուգանքներ	764,647	2,893
Մաշվածություն	630,242	678,009
Հարկեր՝ բացառությամբ շահութահարկի	554,775	441,520
Պաշարների դուրսգրում	326,910	685,110
Արձակման նպաստներ	114,182	120,176
Տեղանքի վերականգնման պահուստ	–	376,673
Կանխավճարների և դեբիտորական պարտքերի դուրսգրում	–	195,141
Այլ	1,207,821	773,180
	24,371,698	16,706,476

Այլ ծախսերի ներկայացման ձևը փոխվել է 2016թ. -ի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համեմատ: Նոր մոտեցումը հնարավորություն է տալիս ավելի ճշգրիտ ներկայացնել այլ ծախսերը:

Ռոյալթիի գծով ծախսը բաղկացած է երկու բաղադրիչից.

- հասույթի 4%-ի չափով հաշվարկված ռոյալթի 7,738,382 հազար դրամ գումարով (2016թ-ին՝ 6,191,524 հազար դրամ),
- հարկվող շահույթի 12.5%-ի չափով հաշվարկված ռոյալթի 9,681,602 հազար դրամ գումարով (2016թ-ին՝ 5,020,964 հազար դրամ):

Հասույթի ու հարկվող շահույթի գծով ճշգրտումները կատարվել են կիրառելի օրենքների և կանոնակարգերի ուղեցույցների ու պահանջների համաձայն:

2017 թ.-ին Խումբը ճանաչել է ռոյալթիի գծով ծախս, կապված նախորդ ժամանակաշրջանների հետ՝ 422,959 հազար դրամի չափով:

11. Ֆինանսական եկամուտ և ֆինանսական ծախսեր

<i>հազ. դրամ</i>	<i>2017թ.</i>	<i>2016թ.</i>
Շահույթում կամ վնասում ճանաչված		
Եկամուտ Արցախի ՀԷԿ ԲԲԸ-ի մասնակցության շահաբաժիններից	151,325	–
Տոկոսային եկամուտ դեբիտորիական պարտքերի գծով	123,363	–
Տոկոսային եկամուտ բանկային հաշիվների գծով	37,980	18,208
Ֆինանսական եկամուտ	312,668	18,208
Ֆինանսական եկամուտ		
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներից գուտ վնաս	(14,837,967)	(6,971,055)
Տոկոսային ծախս վարկերի և փոխառությունների գծով	(6,635,138)	(7,682,114)
Տոկոսային ծախս պայմանականորեն գնանշվող վաճառքների գծով ստացված կանխավճարների գծով	(1,740,300)	(791,691)
Այլ տոկոսային ծախսեր	(14,226)	–
Տեղանքի վերականգնման պահուստի և արձակման նպաստների պահուստի գծով զեղչի ծախսագրում	(437,161)	(253,598)
Ֆինանսական ծախսեր	(23,664,792)	(15,698,458)
Ժամանակաշրջանի ընթացքում կապիտալացված փոխառության ծախսումներ	(1,667,601)	(1,269,704)

Կապիտալացման ենթակա փոխառության ծախսումների գումարը հաշվարկելու համար օգտագործվել է 11.6% կապիտալացման դրույքը (2016թ.-ին՝ 9.5%): Կապիտալացման դրույքը սահմանվել է որպես Խմբի 2017թ. փոխառությունների նկատմամբ կիրառելի փոխառությունների ծախսումների կշռված միջինը:

Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներից գուտ վնաս բաղկացած է ճանաչված վնասից՝ 8,216,127 հազար դրամ (2016թ. վնաս 1,896,437 հազար դրամ) և չճանաչված վնասից՝ 6,621,840 հազար դրամ (2016թ. վնաս 5,074,618 հազար դրամ): 2017թ. -ի մարված ճանաչված վնասը ֆինանսական գործիքների շահույթի կամ վնասի գուտ արժեքի համար բաղկացած է 12,536,523 հազար դրամ (2016թ. եկամուտ 2,906,865 հազար դրամ):

12. Աշխատակազմի գծով ծախսեր

<i>հազ. դրամ</i>	<i>2017թ.</i>	<i>2016թ.</i>
Աշխատավարձ	21,908,081	18,419,009
Արձակման նպաստներ	114,183	120,176
Աշխատակիցների հատուցումներ՝ բացառությամբ աշխատավարձի	840,500	711,179
	22,862,764	19,250,364

Աշխատավարձ՝ 14,007,048 հազար դրամ գումարով, ճանաչվել է վաճառված ապրանքների ինքնարժեքի կազմում (2016թ.-ին՝ 12,309,465 հազար դրամ), 89,959 հազար դրամ գումարով՝ իրացման ծախսերի կազմում (2016թ.-ին՝ 171,098 հազար դրամ), 4,948,713 հազար դրամ գումարով՝ վարչական ծախսերի կազմում (2016թ.-ին՝ 4,197,713 հազար դրամ), 1,041,923 հազար դրամ գումարով՝ այլ ծախսերի կազմում (2016թ.-ին՝ 917,763 հազար դրամ), 413,580 հազար դրամ գումարով կապիտալացվել է անավարտ շինարարությանը (2016թ.-ին՝ 611,196 հազար դրամ), 137,018 հազար դրամ գումարով կապիտալացվել է պատրաստի արտադրանքի և պաշարների վրա (2016թ.-ին՝ 160,342 հազար դրամ), 1,180,892 հազար դրամ գումարով կապիտալացվել է ոչ ընթացիկ պաշարների՝ հանքաքարի պաշարների վրա, (2016թ.-ին՝ 52,896 հազար դրամ):

13. Շահութահարկ**ա) Շահույթում կամ վնասում ճանաչված գումարներ**

Շահութահարկի գծով ծախսի հիմնական բաղադրիչներն են՝

<i>հազ. դրամ</i>	<i>2017թ.</i>	<i>2016թ.</i>
Շահութահարկի գծով ծախս	4,646,217	–
Նախորդ ժամանակաշրջանի շահութահարկի ճշգրտում	170,133	–
Հետաձգված հարկերի գծով ժամանակավոր տարբերությունների առաջացում և վերականգնում	447,999	(8,288,467)
Շահութահարկի գծով ծախս / (եկամուտ)	5,264,349	(8,288,467)

ՀՀ իրավաբանական անձիք պարտավոր են ինքնուրույն ներկայացնել հարկային հաշվետվություններ: Հայկական ընկերությունների համար շահութահարկի դրույքաչափը 2017 և 2016 թթ. համար կազմել է 20%:

Շահութահարկի արդյունավետ դրույքաչափը տարբերվում է շահութահարկի՝ օրենքով սահմանված դրույքաչափից: Օրենքով սահմանված դրույքաչափի հիման վրա շահութահարկի գծով ծախսի համաձայնեցումը իրականի հետ հետևյալն է.

<i>հազ. դրամ</i>	<i>2017թ.</i>	<i>2016թ.</i>
Շահույթ/(վնաս) նախքան շահութահարկը	16,109,919	(49,414,759)
Օրենքով սահմանված հարկի դրույքաչափ	20%	20%
Շահութահարկի գծով ծախս/ (եկամուտ)՝ օրենքով սահմանված դրույքաչափով	3,221,984	(9,882,952)
Չնվազեցվող ծախսեր		
Նախորդ ժամանակաշրջանի ընթացիկ եկամտահարկի գծով ճշգրտումներ	170,133	–
Հաջորդ ժամանակաշրջան փոխանցված հարկային վնասի հակադարձում	421,913	–
Այլ չնվազեցվող ծախսեր	2,410,082	1,499,817
Հետաձգված հարկային ակտիվ ճանաչված 2017 թ. I-ին հիմնական միջոցների գնահատված հարկային արժեքի աճի պատճառով	(1,038,395)	–
Չճանաչված նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների և հարկային վնասների փոփոխություն	78,632	94,668
	5,264,349	(8,288,467)

13. Շահութահարկ (շարունակություն)**բ) Ժամանակավոր տարբերությունների շարժը տարվա ընթացքում**

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և դրանց շարժը համապատասխան տարիների համար ներկայացված է ստորև.

	<i>1 հունվարի 2016թ.</i>	<i>Ժամանակավոր տարբերությունների առաջացում և հակադարձում</i>	<i>31 դեկտեմբերի 2016թ.</i>	<i>Ժամանակավոր տարբերությունների առաջացում և հակադարձում</i>	<i>31 դեկտեմբերի 2017թ.</i>
Հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների հարկային ազդեցություն՝					
Հաջորդ ժամանակաշրջան փոխանցված հարկային վնաս	1,078,489	2,063,354	3,141,843	(3,141,843)	—
Տեղանքի վերականգնման պահուստ	324,698	291,689	616,387	(53,416)	562,971
Պաշարներ	70,496	128,926	199,422	(47,105)	152,317
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ	(988,257)	1,086,989	98,732	1,329,446	1,428,178
Հետաձգված հարկային ակտիվ	485,426	3,570,958	4,056,384	(1,912,918)	2,143,466
Հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների հարկային ազդեցություն՝					
Հիմնական միջոցներ	(17,699,188)	(787,401)	(18,486,589)	1,811,976	(16,674,613)
Վարկեր և փոխառություններ	(1,212,482)	244,037	(968,445)	232,373	(736,072)
Հետախուզման և գնահատման ակտիվներ	(5,378,162)	5,287,305	(90,857)	—	(90,857)
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	—	—	—	(146,887)	(146,887)
Պայմանականորեն գնանշվող վաճառքների գծով ստացված կանխավճարներ	257,755	(26,432)	231,323	(432,543)	(201,220)
Հետաձգված հարկային պարտավորություններ	(24,032,077)	4,717,509	(19,314,568)	1,464,919	(17,849,649)
Զուտ հետաձգված հարկային պարտավորություններ	(23,546,651)	8,288,467	(15,258,184)	(447,999)	(15,706,183)

գ) Զճանաչված հետաձգված հարկային ակտիվներ

	<i>1 հունվարի 2016թ.</i>	<i>Ժամանակավոր տարբերությունների առաջացում և հակադարձում</i>	<i>31 դեկտեմբերի 2016թ.</i>	<i>Ժամանակավոր տարբերությունների առաջացում և հակադարձում</i>	<i>31 դեկտեմբերի 2017թ.</i>
Հաջորդ ժամանակաշրջան փոխանցված հարկային վնաս	578,721	55,939	634,660	(21,795)	612,865
Հիմնական միջոցներ	405,635	29,827	435,462	(55,059)	380,403
Պաշարներ	—	10,309	10,309	(4,927)	5,382
Տեղանքի վերականգնման պահուստ	—	—	—	1,645	1,645
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	569,100	(1,407)	567,693	1,504	569,197
Հետաձգված հարկային ակտիվ	1,553,456	94,668	1,648,124	(78,632)	1,569,492

Գործող հարկային օրենսդրության համաձայն՝ նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունները գործողության ժամկետ չունեն։ Դուստր ընկերության նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների և հարկային վնասների գծով հետաձգված հարկային ակտիվներ չեն ճանաչվել, քանի որ անորոշ է, արդյոք կլինի ապագա հարկվող շահույթ, որի դիմաց Դուստր ընկերությունը կկարողանա իրացնել այդ հոդվածներից ստացված օգուտը։

14. Հիմնական միջոցներ

հազ. դրամ	Հոդ և շենքեր	Մեքենա- սարքավորումներ	Հանքարդյու- նաբերական ակտիվներ	Տնտեսական գույք	Անավարտ շինարարությու- ն	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք						
2016թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	56,808,829	168,247,755	2,245,676	710,162	58,273,667	286,286,089
Ավելացումներ	716,533	3,141,927	–	110,907	9,483,018	13,452,385
Օտարումներ	(105,705)	(2,296,368)	–	(12,721)	(554,641)	(2,969,435)
Տեղափոխումներ	8,727,425	12,424,422	–	–	(21,151,847)	–
2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	66,147,082	181,517,736	2,245,676	808,348	46,050,197	296,769,039
2017թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	66,147,082	181,517,736	2,245,676	808,348	46,050,197	296,769,039
Ավելացումներ	6,001,451	6,406,527	8,226	114,281	7,382,414	19,912,897
Օտարումներ	(768,127)	(3,331,772)	–	(27,484)	(1,393,908)	(5,521,291)
Տեղափոխումներ	317,513	1,537,825	–	–	(1,855,338)	–
2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	71,697,919	186,130,316	2,253,902	895,145	50,183,365	311,160,645
Մաշվածություն						
2016թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	14,180,713	82,040,775	108,903	559,258	–	96,889,649
Հաշվետու տարվա մաշվածության	1,624,015	10,123,694	29,873	69,727	–	11,847,309
Օտարումներ	(40,921)	(2,252,944)	–	(12,412)	–	(2,306,277)
2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	15,763,807	89,911,525	138,776	616,573	–	106,430,681
2017թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	(15,763,807)	(89,911,525)	(138,776)	(616,573)	–	(106,430,681)
Հաշվետու տարվա մաշվածության	(1,821,156)	(11,287,046)	(35,680)	(79,562)	–	(13,223,444)
Օտարումներ	28,871	2,731,595	–	26,718	–	2,787,184
2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	(17,556,092)	(98,466,976)	(174,456)	(669,417)	–	(116,866,941)
Զուտ հաշվեկշռային արժեք						
2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	50,383,275	91,606,211	2,106,900	191,775	46,050,197	190,338,358
2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	54,141,827	87,663,338	2,079,446	225,728	50,183,365	194,293,704

Մաշվածության ծախսը՝ 11,302,121 հազար դրամ (2016թ.-ին՝ 10,453,435 հազար դրամ) գումարով, ճանաչվել է վաճառված ապրանքների ինքնարժեքի կազմում, 2017թ.-ին իրացման ծախսերը չեն ներառել մաշվածության ծախս (2016թ.-ին՝ 72,765 հազար դրամ՝ իրացման ծախսերի կազմում), 455,805 հազար դրամ (2016թ.-ին՝ 274,685 հազար դրամ)՝ վարչական ծախսերի կազմում, 630,242 հազար դրամ (2016թ.-ին՝ 678,009 հազար դրամ)՝ այլ ծախսերի կազմում, 440,116 հազար դրամ (2016 թ. -ին՝ 44,920 հազար դրամ) կապիտալացվել է ոչ ընթացիկ պաշարների՝ հանքաքարի պաշարներին, 117,079 հազար դրամ (2016թ.-ին՝ 189,694 հազար դրամ) կապիտալացվել է անավարտ շինարարությանը, 179,538 հազար դրամ (2016թ.-ին՝ 136,166 հազար դրամ) կապիտալացվել է պատրաստի արտադրանքին և պաշարներին :

2017թ. ընթացքում 413,580 հազար դրամ (2016թ.-ին՝ 611,196 հազար դրամ) գումարով աշխատավարձ կապիտալացվել է անավարտ շինարարությանը (տես Ծան. 12):

2017թ. ընթացքում 1,667,601 հազար դրամ (2016թ.-ին՝ 1,269,704 հազար դրամ) գումարով փոխառության ծախսումները կապիտալացվել են անավարտ շինարարությանը (տես Ծան 11):

2017թ. ընթացքում տեղանքի վերականգման պահուստի գնահատման փոփոխությունը 519,166 հազար դրամի չափով կապիտալացվել է համապատասխան հիմնական միջոցներին (2016թ.-ին՝ 933,235 հազար դրամ) (տես Ծան. 24):

14. Հիմնական միջոցներ (շարունակություն)

2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 57,124,537 հազար դրամ հաշվեկշռային արժեքով հիմնական միջոցները գրավադրված են գրավով ապահովված բանկային վարկերի դիմաց (տես Ծան. 23):

2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ամբողջովին մաշված և օգտագործման մեջ գտնվող հիմնական միջոցների սկզբնական արժեքը կազմում է 42,633,886 հազար դրամ (2016թ.-ին՝ 38,562,844 հազար դրամ):

15. Մակաբացման գործունեության ակտիվ

2014թ.-ին Խումբը սկսել է ինտենսիվ մակաբացման գործունեություն Քաջարանի հանքի Շլորկուտ հատվածում, որտեղ գալիք տարիներին ակնկալվում է արդյունահանել հանքաքար, և նախաարտադրական մակաբացման ծախսումները կապիտալացրել է որպես մակաբացման գործունեության ակտիվ՝ 4,090,780 հազար դրամի չափով: Մակաբացման գործունեություն չի իրականացվել 2017 և 2016թթ.-ին:

16. Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ

<i>հազ. դրամ</i>	<i>2017թ.</i>	<i>2016թ.</i>
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ		
«Արցախ ՀԷԿ» ԲԲԸ	928,484	777,159
	928,484	777,159

2017թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի ներդրումը «Արցախ ՀԷԿ» ԲԲԸ-ի կապիտալում («ԱՀԷԿ») կազմել է 6.18% (2016թ.-ին՝ 6.18%): Բաժնետոմսերը ցուցակված են ՆԱՄՂԱՔ ՕԷմԷքս Արմենիա բորսայում: «Արցախ ՀԷԿ» ԲԲԸ-ը 2014 - 2016 տարիների համար շահաբաժին է հայտարարել՝ 151,325 հազար դրամ գումարով:

Վաճառքի համար մատչելի ներդրումի իրական արժեքը որոշվել է գեղչված դրամական հոսքերի մեթոդով, որը դասակարգվում է որպես 3-րդ մակարդակ իրական արժեքի հիերարխիայում (տես Ծան. 28):

Խմբի ենթարկվածությունը պարտքային, արտարժույթի և տոկոսադրույքի ռիսկերին վաճառքի համար մատչելի ներդրումների հետ կապված ներկայացված է Ծան. 28-ում:

17. Հետախուզման և գնահատման ակտիվներ

<i>հազ. դրամ</i>	<i>2017թ.</i>	<i>2016թ.</i>
Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման միջոցով ձեռքբերված հետախուզման լիցենզիա	500,000	500,000
Հետախուզման և գնահատման այլ ծախսեր	1,938,081	1,938,081
	2,438,081	2,438,081

Հետախուզման գործունեություն իրականացնելու լիցենզիան վերաբերում է Սյունիքի մարզում, Հանքասարի մոտակայքում գտնվող հանքի տարածքին:

2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 1,938,081 հազար դրամ գումարով (2016: 1,938,081) հետախուզման և գնահատման այլ ծախսերը վերաբերում են հանքաքարի հնարավոր պաշարների հետախուզմանը և գնահատմանը և ներառել են արտաքին ընկերության կողմից հետախուզման նպատակով իրականացված հորատման աշխատանքներին վերաբերվող ծախսումները:

Մետաղների գների անկման հետևանքով, 2015թ.-ին հետախուզման գործունեությունը դադարեցվել է: 2016թ.-ին և 2017թ.-ին հետախուզման աշխատանքներ չեն իրականացվել:

2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, հետախուզման և գնահատման ակտիվի փոխհատուցվող գումարը հաշվարկվել է օգտագործելով դրամական միջոցների հոսքերի գեղչման մեթոդը: Հետախուզման և գնահատման ակտիվի արժեքը նվազեցվել է՝ հավասարեցվելով օգտագործման արժեքին: 2016թ.-ին Խումբը ճանաչել է հետախուզման և գնահատման ակտիվի արժեքը 26,436,526 հազար դրամի չափով: Օգտագործման արժեքի հաշվարկման համար կիրառվել է 12.9% գեղչման դրույք: 2017 թ.-ին լրացուցիչ արժեքը չի ճանաչվել:

18. Կանխավճարներ

<i>հազ. դրամ</i>	<i>2017թ.</i>	<i>2016թ.</i>
Կանխավճարներ ոչ ընթացիկ ակտիվների գծով		
Կանխավճարներ հիմնական միջոցների գծով	6,379,570	450,215
Կանխավճարներ հողի վարձակալության գծով	345,324	324,975
	6,724,894	775,190
Կանխավճարներ ընթացիկ ակտիվների գծով		
Կանխավճարներ ծառայությունների գծով	4,705,034	1,204,176
Այլ կանխավճարների գծով	3,445,139	2,828,739
	8,150,173	4,032,915
	14,875,067	4,808,105

19. Պաշարներ

<i>հազ. դրամ</i>	<i>2017թ.</i>	<i>2016թ.</i>
Պահեստամասեր	5,724,135	4,006,391
Հումք և սպառողական նյութեր	4,480,874	3,932,069
Պատրաստի արտադրանք	1,882,696	1,500,928
Մշակման հանձնված մոլիբդենի խտանյութ*	32,271	447,979
Շինանյութ	123,973	69,420
Այլ	907,922	454,376
Ընդամենը ընթացիկ պաշարներ	13,151,871	10,411,163
Ոչ ընթացիկ պաշարներ – հանքաքարի պաշարներ**	3,794,527	259,550
Ընդամենը պաշարներ՝ սկզբնական արժեքից և իրացման գույտ արժեքից նվազագույնով	16,946,398	10,670,713

* Խումբը ծառայությունների մատուցման պայմանագրեր է ստորագրել կապակցված կողմերի հետ մոլիբդենի խտանյութը ֆերոմոլիբդենի վերամշակելու համար: Վերամշակման ընթացքում Խումբը պահպանում է սեփականության իրավունքը: Ստացված վերամշակման ծառայությունների գծով համապատասխան ծախսերը ներկայացված են Ծան. 6-ում:

** Ոչ ընթացիկ պաշարները ներկայացնում են մետաղի ցածր պարունակությամբ հանքաքար, որը հնարավոր չէ տնտեսապես արդյունավետ վերամշակել ներկայիս շուկայական գների պայմաններում, և պահուստավորվել է հետագայում վերամշակման նպատակով:

2017թ.-ի ընթացքում 326,910 հազար դրամ (2016թ.-ին՝ 685,110 հազար դրամ) ճանաչվել է որպես գույտ իրացման արժեքով հաշվառվող պաշարների արժեքի նվազեցման ծախս, ինչը արտացոլվել է այլ ծախսերում (տես Ծան. 10):

Աշխատավարձ 137,018 հազար դրամ գումարով (2016թ.-ին՝ 160,342 հազար դրամ) (տես Ծան. 12), և մաշվածություն՝ 179,538 հազար դրամ գումարով (2016թ.-ին՝ 136,166 հազար դրամ) (տես Ծան. 14), կապիտալացվել են ընթացիկ պաշարների և պատրաստի արտադրանքի հաշվեկշռային արժեքին:

Աշխատավարձ 1,180,892 հազար դրամ գումարով (տես Ծան. 12), և մաշվածություն՝ 440,116 հազար դրամ գումարով (2016թ.-ին՝ 44,920 հազար դրամ), կապիտալացվել է ոչ ընթացիկ պաշարների հանքաքարի պաշարների հաշվեկշռային արժեքին (տես Ծան. 14):

20. Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր

<i>հազ. դրամ</i>	<i>2017թ.</i>	<i>2016թ.</i>
Առևտրային դեբիտորական պարտքեր – պղնձի խտանյութի և ֆերո-մոլիբդենի վաճառք	11,169,504	618,334
Դեբիտորական պարտքեր՝ փակված ածանցյալ գործիքների գծով	1,010,442	396,794
Առևտրային դեբիտորական պարտքեր՝ այլ արտադրանքի վաճառք	509,652	1,030,216
Այլ դեբիտորական պարտքեր	890,260	132,056
	13,579,858	2,177,400

20. Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր (շարունակություն)

Խմբի ենթարկվածությունը պարտքային և արտարժույթի ռիսկերին ու առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքերին վերաբերող արժեզրկումից կորուստները ներկայացված են Ծան. 28-ում: 2017 թվ. -ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբը չունի արժեզրկված դեբիտորական պարտքեր:

Դեբիտորիական պարտքերի մնացորդը ներառում է վաճառքների նախնական գնանշման հատկանիշների հետ կապված ներկառուցված ածանցյալ գործիքներ 2,359,115 հազար դրամի չափով 2017թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ (2016թ.-ին՝ 557,257 հազար դրամ հակառակ նշանով որպես Ստացված կանխավճարներ):

21. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

<i>հազ. դրամ</i>	<i>2017թ.</i>	<i>2016թ.</i>
Բանկային հաշիվների մնացորդներ	5,678,228	4,784,916
Կանխիկը դրամարկղում	342	6,442
	5,678,570	4,791,358

Խմբի ենթարկվածությունն արտարժույթի և տոկոսադրույքի ռիսկերին և ֆինանսական ակտիվների ու պարտավորությունների զգայունության վերլուծությունը ներկայացված են Ծան. 28-ում:

22. Կապիտալ և պահուստներ**ա) Կանոնադրական կապիտալ**

<i>Բաժնետոմսերի քանակը, եթե այլ տեղեկատվություն նշված չէ</i>	<i>Սովորական բաժնետոմսեր</i>	
	<i>2017թ.</i>	<i>2016թ.</i>
Անվանական արժեք	20,000 ՀՀ դրամ	20,000 ՀՀ դրամ
Հունվարի 1-ի և դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ թողարկված, ամբողջովին վճարված	2,748,334	2,748,334

Սովորական բաժնետոմսերի սեփականատերերն իրավունք ունեն ժամանակ առ ժամանակ ստանալ հայտարարված շահաբաժինները և քվեարկել Խմբի բաժնետերերի ժողովներում՝ մեկ բաժնետոմս՝ մեկ ձայն սկզբունքով:

2017 և 2016թթ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության բաժնետոմսերի 60%-ը գրավադրված է գրավով ապահովված բանկային վարկի դիմաց (տես Ծան. 23):

բ) Շահաբաժիններ

ՀՀ օրենսդրության համաձայն Խմբի բաշխման ենթակա պահուստները սահմանափակվում են Խմբի ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների համաձայն պատրաստված ֆինանսական հաշվետվություններում գրանցված կուտակված շահույթի մնացորդով՝ բացառությամբ կուտակված շահույթի գծով գործող ստորև ներկայացված սահմանափակումների:

Շահաբաժինների հայտարարումը սահմանափակվում է ըստ Եվրոպական ֆինանսական կազմակերպություններից ստացված 180,000 հազար ԱՄՆ դոլար գումարով նախնական արտահանման վարկի պայմանագրի (տես Ծան. 23):

23. Վարկեր և փոխառություններ

Այս ծանոթագրությունում ներկայացված է տեղեկատվություն Խմբի ամորտիզացված արժեքով չափվող տոկոսակիր վարկերի և փոխառությունների պայմանագրային պայմանների մասին: Տոկոսադրույքի, արտարժույթի և իրացվելիության ռիսկերին Խմբի ենթարկվածության վերաբերյալ առավել մանրամասն տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծան. 28-ում:

<i>հազ. դրամ</i>	<i>2017թ.</i>	<i>2016թ.</i>
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ		
Գրավով ապահովված բանկային վարկեր և վարկային գծեր	42,104,771	63,000,102
Գրավով չապահովված փոխառություն բաժնետիրոջից	7,202,178	5,291,224
	49,306,949	68,291,326
Ընթացիկ պարտավորություններ		
Գրավով ապահովված բանկային վարկեր և վարկային գծեր	22,831,584	25,476,968
	22,831,584	25,476,968

2015թ. օգոստոսին Խումբը ստացել է 180,000 հազար ԱՄՆ դոլար գումարով վարկ Եվրոպական ֆինանսական կազմակերպություններից: Վարկը մասամբ օգտագործվել է 2013թ.-ին Եվրոպական ֆինանսական կազմակերպություններից ստացված 150,000 ԱՄՆ դոլար գումարով վարկը մարելու համար: Վարկի դիմաց գրավադրված են Խմբի հիմնական միջոցները (տես Ծան. 14), Խմբի բաժնետոմսերը (տես Ծան. 22), բանկային հաշիվների մնացորդները և պատվիրատուների հետ կնքված վաճառքի պայմանագրերը, ինչպես նաև մայր ընկերության կողմից տրամադրված երաշխիքը:

Խումբը 2016 թ. մարտին ստորագրել է վարկային գծի պայմանագիր հայկական բանկերից մեկի հետ՝ 10,000 հազար ԱՄՆ դոլար առավելագույն սահմանաչափով: Վարկային գծի պայմանագրի շրջանակներում Խումբը ստացել է 9,100 հազար ԱՄՆ դոլարի չափով վարկեր (4,405,310 հազար դրամ 2017թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ): Վարկային գծի համար ապահովություն են ծառայում Խմբի բանկային հաշիվների մնացորդները:

Գրավով ապահովված բանկային վարկերը և վարկային գծերն ներառում են նաև օվերդրաֆտներ երկու հայկական բանկերի հետ՝ 13,000 հազար ԱՄՆ դոլար առավելագույն սահմանաչափով (ապահովված Խմբի բանկային հաշիվներով և հիմնական միջոցներով (տես Ծան. 14), և 13,400 հազար ԱՄՆ դոլար առավելագույն սահմանաչափով (ապահովված Խմբի բանկային հաշիվներով):

Պայմաններ և մարման ժամկետներ

Ստորև ներկայացված են դեռևս չմարված վարկերի և փոխառությունների պայմանները:

<i>հազ. դրամ</i>	<i>Արժույթ</i>	<i>Անվանական տոկոսադր.</i>	<i>Սպաս-վող մարման տարի</i>	<i>31 դեկտեմբերի 2017թ.</i>		<i>31 դեկտեմբերի 2016թ.</i>	
				<i>Անվանական արժեք</i>	<i>Հաշվեկշռային արժեք</i>	<i>Անվանական արժեք</i>	<i>Հաշվեկշռային արժեք</i>
Գրավով ապահովված բանկային վարկ	USD	Libor + 6.5%	2021	59,478,206	55,554,439	78,574,178	73,460,016
Գրավով ապահովված բանկային օվերդրաֆտ	USD	9%	2020	6,522,375	6,522,375	10,580,624	10,580,624
Գրավով չապահովված փոխառություն բաժնետիրոջից	USD	Libor + 4.95%	2021	5,625,994	5,625,994	5,291,224	5,291,224
Գրավով ապահովված վարկային գիծ	USD	9%	2019	4,435,725	4,435,725	4,436,430	4,436,430
Ընդամենը տոկոսակիր պարտավորություններ				76,062,300	72,138,533	98,882,456	93,768,294

23. Վարկեր և փոխառություններ (շարունակություն)**Պայմաններ և մարման ժամկետներ (շարունակություն)***ա) Գրավով ապահովված բանկային վարկ*

Մնացորդն իրենից ներկայացնում է 55,554,439 հազար դրամ հաշվեկշռային արժեքով մինչև 2021 թ. պայմանագրային ժամկետայնությամբ գրավով ապահովված բանկային վարկ:

բ) Գրավով ապահովված բանկային օվերդրաֆտ

Մնացորդն իրենից ներկայացնում է Հայաստանի բանկերից ստացված գրավով ապահովված վերականգնվող օվերդրաֆտներ: Օվերդրաֆտների պայմանագրերի գործողության ժամկետը լրանում է 2020թ.-ի սեպտեմբերին և հոկտեմբերին: Մնացորդը բացահայտվել է որպես ընթացիկ պարտավորություն, քանի որ օվերդրաֆտների պայմանագրերի համաձայն վերականգնվող միջոցները ենթակա են մարման յուրաքանչյուր ելքագրումից հետո մեկ տարվա ընթացքում:

գ) Գրավով չապահովված փոխառություն բաժնետիրոջից

Մնացորդն իրենից ներկայացնում է 2021թ.-ին մարման ենթակա գրավով չապահովված փոխառություն բաժնետիրոջից:

դ) Գրավով ապահովված բանկային վարկային գիծ

Մնացորդը իրենից ներկայացնում է գրավով ապահովված վարկային գիծ՝ տրամադրված հայկական բանկի կողմից:

24. Պահուստներ

<i>հազ. դրամ</i>	<i>Տեղանքի վերականգնման գծով պահուստ</i>	<i>Աշխատակիցների արձակման նպաստներ</i>	<i>Ընդամենը</i>
Ոչ ընթացիկ	2,842,966	1,047,235	3,890,201
Ընթացիկ	238,968	248,479	487,447
2017թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	3,081,934	1,295,714	4,377,648
Տարվա ընթացքում օգտագործված պահուստ	(88,156)	(637,204)	(725,360)
Գնահատումների փոփոխություններ	(519,166)	114,182	(404,984)
Լրացուցիչ պահուստների ստեղծում	8,226	–	8,226
Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխության ազդեցությունը	–	(3,098)	(3,098)
Զեղչի ծախսագրում (Ծան. 11)	340,246	96,915	437,161
2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2,823,084	866,509	3,689,593
Ոչ ընթացիկ	2,672,272	463,859	3,136,131
Ընթացիկ	150,812	402,650	553,462

ա) Տեղանքի վերականգնման գծով պահուստ*Արժվանիկ պոչամբար*

Խումբը ունի՝ հանքի շահագործման և խտանյութի արտադրության նպատակով օգտագործված պոչամբարի (Արժվանիկի պոչամբար) օգտագործման ընթացքում աղտոտված հողատարածքը վերականգնելու կառուցողական պարտականություն: Արժվանիկի պոչամբարի վերականգնման աշխատանքների պահուստը 2017թ. -ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կազմում է 2,482,002 հազար դրամ (2016թ.-ին՝ 2,705,260 հազար դրամ):

24. Պահուսուներ (շարունակություն)**ա) Տեղանքի վերականգնման գծով պահուսու (շարունակություն)**

Նշված պարտականությունը կատարելու համար պահանջվող չգեղչված դրամական միջոցների հոսքերի ընդհանուր գումարը գնահատված է 7,026,800 հազար դրամ (2016թ.-ին՝ 7,562,308 հազար դրամ)՝ հաշվի առնելով Հայաստանի համար կանխատեսվող սղաճի միջին 3.6% դրույքը (2016թ.-ին՝ 3.9%): Տասնհինգ տարի ժամկետում կատարվելիք վերականգնման ծախսերի գումարի նկատմամբ կիրառվել է տարեկան 11.1% գեղչ: Պահուսուի ժամկետները որոշվել են՝ հիմք ընդունելով 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ գործող պոչամբարի հետ կապված վերականգնման պարտականության կատարման ժամկետների ղեկավարության գնահատականը: Զեղչի դրույքն իրենից ներկայացնում է ՀՀ կառավարության երկարաժամկետ պարտատոմսերի համար կիրառվող դրույքը:

Պահուսուի աճը 2016թ. դեկտեմբերի 31-ին ճանաչված գումարի նկատմամբ պայմանավորված է վերականգնման աշխատանքների գնահատված ծավալի, տարեկան գեղչի և սղաճի դրույքների փոփոխություններով: Գնահատումների այս փոփոխությունները ճանաչվել են առաջընթաց՝ որպես տեղանքի վերականգնման պարտավորության և համապատասխան պարտավորությանը վերաբերող ակտիվի ճշգրտում:

Հանքասարի պոչամբար

Խումբն ունի հանքի շահագործման և խտանյութի արտադրության նպատակով օգտագործված պոչամբարի (Հանքասարի պոչամբար) օգտագործման ընթացքում, աղտոտված հողատարածքը վերականգնելու կառուցողական պարտականություն: Հանքասարի պոչամբարի վերականգնման աշխատանքների պահուսուը 2017թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կազմում է 8,226 հազար դրամ:

Նշված պարտականությունը կատարելու համար պահանջվող չգեղչված դրամական միջոցների հոսքերի ընդհանուր գումարը գնահատված է 36,771 հազար դրամ (2016թ.-ին՝ 0)՝ հաշվի առնելով Հայաստանի համար կանխատեսվող սղաճի միջին 3.57% դրույքը (2016թ.-ին՝ 0): Տասնհինգ տարի ժամկետում կատարվելիք վերականգնման ծախսերի գումարի նկատմամբ կիրառվել է տարեկան 10.5% գեղչ: Պահուսուի ժամկետները որոշվել են՝ հիմք ընդունելով 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ գործող պոչամբարի հետ կապված վերականգնման պարտականության կատարման ժամկետների ղեկավարության գնահատականը: Զեղչի դրույքն իրենից ներկայացնում է ՀՀ կառավարության երկարաժամկետ պարտատոմսերի համար կիրառվող դրույքը:

Հանքի փակում և թափոնների լցակույտեր

2013թ. ընթացքում պարզաբանվել և իրավաբանորեն կատարման ենթակա են դարձել՝ Ընդերքի մասին վերանայված օրենսգրքի համաձայն, հայկական հանքարդյունաբերական ընկերությունների տեղանքի վերականգնման պարտականությունները: Վերանայված օրենսգրքը սահմանում է համակարգ, որի շրջանակներում Խումբը պետք է վճարումներ կատարի համապատասխան պետական հիմնադրամին: Պահանջվող վճարումների հաշվարկն իրականացվում է առանձին իրավական ակտով՝ կառավարության կողմից սահմանված բանաձևի համաձայն: 2013թ. փետրվարի 11-ին կառավարությունը հրապարակեց տեղանքի վերականգնման պարտավորության գծով վճարումների հաշվարկին վերաբերող իրավական ակտ, որը պետք է պատրաստվի ղեկավարության կողմից և հաստատվի պետական մարմինների կողմից:

Վերականգնման աշխատանքների ծավալը, ժամկետները և ծախսերը սահմանված են Խմբի՝ Հանքի փակման ծրագրով: Վերականգնման աշխատանքները ներառում են հետևյալ բնույթի գործողություններ. թափոնների լցակույտերի մակերևույթի և լանջերի ռեկուլտիվացիա, բացահանքի պատերի ամրացում և ռեկուլտիվացիա, լցակույտերի տարածքում ջրահեռացման համակարգի վերականգնում, բացահանքը, լցակույտերը և գործարանը միացնող ճանապարհների քանդում և հողի ու բուսականության շերտով ծածկում, բոլոր վնասված հողատարածքների վերականգնում, փոսերի լցում:

2017թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հանքի փակման և թափոնների լցակույտերի վերականգնման աշխատանքների գծով պահուսուը կազմել է 332,855 հազար դրամ (2016թ.-ին՝ 376,674 հազար դրամ):

Պարտավորությունը մարելու համար անհրաժեշտ չգեղչված դրամական հոսքերի ընդհանուր գումարը գնահատվում է 2,943,820 հազար դրամ: 25 տարուց հետո կատարվելիք վերականգնման աշխատանքների ծախսերի գեղչման համար կիրառվել է տարեկան 21.3% (2016թ.-ին՝ 12.6%) գեղչման տոկոսադրույք: Պահուսուի ժամկետայնությունը որոշվել է Խմբի Լիցենզիայի պայմանագրով սահմանված ժամկետի հիման վրա: Զեղչի դրույքն իրենից ներկայացնում է ՀՀ կառավարության երկարաժամկետ պարտատոմսերի համար կիրառվող դրույքը:

24. Պահուստներ (շարունակություն)**բ) Աշխատակիցների արձակման նպաստներ**

2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ աշխատակիցների արձակման նպաստների գծով պահուստը վերաբերում է Խմբի նախկին ղեկավարությանը 940,415 հազար դրամ (2016թ.-ին՝ 1,574,677 հազար դրամ) վճարելու Խմբի պայմանագրային պարտականությանը՝ 2014թ. հուլիսին վերջիններիս աշխատանքային պայմանագրերի դադարեցման հետ կապված: Հետագայում այս աշխատակիցները Խմբում ստացել են տարբեր նոր նշանակումներ, և արձակման նպաստների վճարումը հետաձգվել է մինչև աշխատանքային պայմանագրերի դադարեցումը:

1-ից 4 տարի ժամանակաշրջանում կատարման ենթակա վճարումների գեղչման համար կիրառվել է տարեկան 5.83% (2016թ.-ին՝ 7.5%) գեղչման դրույք՝ հիմք ընդունելով նոր աշխատանքային պայմանագրերի դադարեցման ժամկետների ղեկավարության գնահատումը:

25. Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ

2016թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվները՝ 1,110,243 հազար դրամ գումարով իրենցից ներկայացնում են մեկ պայմանագրային կողմի հետ պղնձի առքի և վաճառքի օպցիոնների իրական արժեքը: Օպցիոնների ժամկետը լրանում է 2017թ. դեկտեմբերին:

Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական պարտավորությունները՝ 7,140,890 հազար դրամ գումարով (2016թ.-ին՝ 1,603,900 հազար դրամ), իրենցից ներկայացնում են մեկ պայմանագրային կողմի հետ (2016թ.-ին՝ մեկ պայմանագրային կողմ) պղնձի ֆյուչերսների իրական արժեքը:

Խմբի ենթարկվածությունը պարտքային, արտարժույթի և իրացվելիության ռիսկերին և շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների հետ կապված ներկայացված է Ծան. 28-ում:

26. Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր

<i>հազ. դրամ</i>	<i>2017թ.</i>	<i>2016թ.</i>
Պաշարների և հիմնական միջոցների ձեռքբերման համար վճարվելիք գումարներ	11,355,655	4,828,441
Ստացված ծառայությունների գծով վճարվելիք գումարներ	3,532,265	2,685,300
Փակված ածանցյալ գործիքների գծով վճարվելիք գումարներ	1,185,032	4,948,992
Այլ վճարվելիք գումարներ և հաշվեգրված ծախսեր	2,157,744	878,966
	18,230,696	13,341,699

Խմբի ենթարկվածությունը պարտքային և արտարժույթի ռիսկերին և առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքերի հետ կապված արժեզրկման կորուստները ներկայացված են Ծան. 28-ում: Ընկերությունը ունի 3.2 մլն ԱՄՆ դոլար պարտավորություններ որոնց գծով հաշվեգրվում է տոկոս՝ 6% տոկոսադրույքով:

Այլ վճարվելիք գումարներ և հաշվեգրված ծախսերը ներառում են նաև ոչ ֆինանսական պարտավորությունները 560,073 հազար դրամ (2016: 27,791 հազար դրամ):

27. Պայմանականորեն գնանշվող վաճառքների գծով ստացված կանխավճարներ

Պայմանականորեն գնանշվող վաճառքների գծով ստացված ոչ ընթացիկ կանխավճարներում ներառված են 14,361,382 հազար դրամ գումարով կանխավճարներ (2016թ.-ին՝ 13,605,223 հազար դրամ), որոնք ենթակա են հաշվանցման պղնձի և մոլիբդենի վաճառքի դիմաց 2020-2021թթ.-ի ընթացքում: Այս մնացորդների գծով կիրառվում է 1 ամսվա ԱՄՆ դոլար Libor գումարած 4.95%:

2017թ.-ի հունվարի ընթացքում Խումբը ստացել է 25 միլիոն ԱՄՆ դոլարի (12,148,000 հազար դրամ) կանխավճար 2016թ.-ի դեկտեմբերի 21-ին կնքված "streaming" պայմանագրի շրջանակներում: 2017թ. դեկտեմբեր 31-ի դրությամբ ոչ ընթացիկ մնացորդը կազմում է 10,479,660 հազար դրամ (2016թ. զրո):

Ընթացիկ կանխավճարները՝ 13,785,285 հազար դրամ գումարով (2016թ.-ին՝ 7,099,048 հազար դրամ), իրենցից ներկայացնում են պատվիրատուների հետ պայմանականորեն գնանշվող վաճառքների գծով ստացված կանխավճարներ: Հիմնականում, մատակարարումները կատարվում են կանխավճարների ստացման օրվանից երեք ամսվա ընթացքում:

28. Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում**ա) Իրական արժեքի չափման գործընթացներ****Հաշվեկշռային և իրական արժեքի համադրություն**

Ստորև բերված աղյուսակում ներկայացված են Խմբի ֆինանսական գործիքների հաշվեկշռային և իրական արժեքների համադրումն ըստ դասերի, բացառությամբ ֆինանսական գործիքների, որոնց հաշվեկշռային արժեքները մոտավորապես համապատասխանում են դրանց իրական արժեքներին:

հազ. դրամ	Ֆինանսական գործիքի դասակարգում	Հաշվեկշռային արժեք		Իրական արժեք	
		2017	2016	2017	2016
Ֆինանսական պարտավորություններ					
Տոկոսային վարկեր և փոխառություններ՝	Ամորտիզացված արժեք	(72,138,533)	(93,758,294)	(76,576,452)	(99,592,392)

Իրական արժեքի հիերարխիա

Իրական արժեքի վերաբերյալ տեղեկատվության բացահայտման նպատակով Խումբը առանձնացրել է ակտիվների և պարտավորությունների դասեր՝ հիմնվելով ակտիվների և պարտավորությունների բնույթի, առանձնահատկությունների և ռիսկերի, ինչպես նաև իրական արժեքի հիերարխիայի վրա:

Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերի, դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների և փոխառությունների իրական արժեքը մոտավորապես համապատասխանում է վերջիններին հաշվեկշռային արժեքին:

հազ. դրամ	Իրական արժեքի չափումը՝ օգտագործելով			Ընդամենը
	Գնանշումներ ակտիվ շուկայում (1-ին մակարդակ)	Էական դիտարկելի եղակետային տվյալներ (2-րդ մակարդակ)	Էական ոչ դիտարկելի եղակետային տվյալներ (3-րդ մակարդակ)	
2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ				
Իրական արժեքով չափվող ակտիվներ				
Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ (Օան. 15)				
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	–	–	928,484	928,484
Իրական արժեքով չափվող պարտավորություններ				
Պայմանականորեն գնանշվող վաճառքների գծով ստացված կանխավճարներ (Օան. 26)				
Պղնձի վաճառքի պայմանագրերում ներկառուցված ածանցյալ գործիքներ	–	1,302,015	–	1,302,015
Մոլիբդենի վաճառքի պայմանագրերում ներկառուցված ածանցյալ գործիքներ	–	–	1,057,099	1,057,099
Ընդհամենը	–	1,302,015	1,985,583	3,287,598
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ (Օան. 25)				
Ապրանքային ֆյուչերս պայմանագրեր (պղինձ)	(7,140,890)	–	–	(7,140,890)
Ընդամենը	(7,140,890)	–	–	(7,140,890)
Պարտավորություններ, որոնց իրական արժեքը բացահայտվում է				
Վարկեր և փոխառություններ	–	–	(76,576,542)	(76,576,542)
Ընդամենը	–	–	(76,576,542)	(76,576,542)

28. Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)**ա) Իրական արժեքի չափման գործընթացներ (շարունակություն)**

<i>հազ. դրամ</i>	<i>Իրական արժեքի չափումը՝ օգտագործելով</i>			<i>Ընդամենը</i>
	<i>Գնանշումներ ակտիվ շուկայում (1-ին մակարդակ)</i>	<i>Էական դիտարկելի եղակետային տվյալներ (2-րդ մակարդակ)</i>	<i>Էական ոչ դիտարկելի եղակետային տվյալներ (3-րդ մակարդակ)</i>	
2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ				
Իրական արժեքով չափվող ակտիվներ				
Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ (Օան. 15)				
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	–	–	777,159	777,159
Իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ (Օան. 25)	–	–	1,110,243	1,110,243
Պղնձի «քուլարներ»	–	–	1,110,243	1,110,243
Ընդամենը	–	–	1,887,402	1,887,402
Իրական արժեքով չափվող պարտավորություններ				
Պայմանականորեն գնանշվող վաճառքների գծով ստացված կանխավճարներ (Օան. 26)				
Պղնձի վաճառքի պայմանագրերում ներկառուցված աժանցյալ գործիքներ	–	(476,056)	–	(476,056)
Մոլիբդենի վաճառքի պայմանագրերում ներկառուցված աժանցյալ գործիքներ	–	–	(81,201)	(81,201)
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ (Օան. 25)				
Ապրանքային ֆյուչերս պայմանագրեր (պղինձ)	(1,603,900)	–	–	(1,603,900)
Ընդամենը	(1,603,900)	(476,056)	(81,201)	(2,161,157)
Պարտավորություններ, որոնց իրական արժեքը բացահայտվում է				
Վարկեր և փոխառություններ	–	–	(99,592,392)	(99,592,392)
Ընդամենը	–	–	(99,592,392)	(99,592,392)

3-րդ մակարդակ. Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ

2017 և 2016թթ.-ին ԱՀԷԿ -ի բաժնետոմսերը ակտիվորեն չեն շրջանառվել և իրական արժեքը որոշվել է դրամական
հոսքերի զեղչման մեթոդով:

3-րդ մակարդակ. Պղնձի «քուլարներ»

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է պղնձի «քուլարների» իրական արժեքի չափումների տարեսկզբի և
տարեվերջի մնացորդների համադրումը.

<i>հազ. դրամ</i>	<i>2017թ.</i>	<i>2016թ.</i>
Մնացորդը հունվարի 1-ի դրությամբ	1,110,243	4,941,286
Շահույթում կամ վնասում ճանաչված ընդամենը վնաս	(886,758)	(1,636,221)
Մարում	(222,255)	(2,117,331)
Դեբիտորական պարտքեր՝ փակված աժանցյալ գործիքների գծով	–	(48,453)
Արտարժույթի փոխարժեքի տատանումների ազդեցությունը	(1,230)	(29,038)
Մնացորդը դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	–	1,110,243

28. Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)**ա) Իրական արժեքի չափման գործընթացներ (շարունակություն)**

3-րդ մակարդակ. Մոլիբդենի վաճառքի պայմանագրերում պարունակվող ածանցյալ գործիքներ

Ֆերոմոլիբդենին վերաբերող վաճառքի պայմանագրերում ներկառուցված ածանցյալ գործիքները դասվում են որպես 3-րդ մակարդակի ակտիվներ: Ֆերոմոլիբդենի խտանյութի ֆորվարդային գնի վերաբերյալ դիտարկելի տվյալների բացակայության պատճառով ներկառուցված ածանցյալ գործիքի իրական արժեքը հաշվարկվել է կիրառելով հաշվետու ամսաթվի դրությամբ գնանշված ամենավերջին գինը, որն Խումբը համարում է ֆորվարդային գնին մոտավորապես հավասարվող գին՝ հաշվի առնելով մոլիբդենի պայմանագրերի գնանշման ժամկետների կարճ տևողությունը:

Նշանակալի չդիտարկվող տարրերի գնահատման նկարագրությունը

Իրական արժեքի հիերարխիայի 3-րդ մակարդակում դասակարգված ֆինանսական գործիքների իրական արժեքի հաշվարկման համար օգտագործված նշանակալի չդիտարկվող տարրերը և դրանց քանակական զգայունության վերլուծությունը 2017թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ներկայացված է ստորև.

	Գնահատման մեթոդ	Նշանակալի չդիտարկվող տարր	Մուտքագրվող տարրերի արժեք կամ սանդղակ	Մուտքային տարրի զգայունությունը իրական արժեքի նկատմամբ
Մոլիբդենի վաճառքի պայմանագրերում պարունակվող ածանցյալ գործիքներ	Ֆորվարդի գնահատման մոդել	Մոլիբդենի սփոթ գին	25.7 ԱՄՆ դոլար/կգ	Մոլիբդենի սփոթ գնի 4.27% նվազումը կհանգեցնի իրական արժեքի 346,848 հազար դրամի նվազման
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	Դրամական հոսքերի գեղջման մեթոդ	Կապիտալի միջին կշռված արժեք	11%	Կապիտալի միջին կշռված արժեքի 1% ավելացումը կհանգեցնի իրական արժեքի 227,646 հազար դրամի նվազման
Վարկեր և փոխառություններ	Դրամական հոսքերի գեղջման մեթոդ	Շուկայական տոկոսադրույք	5.8-9.2%	Շուկայական տոկոսադրույքի 1% ավելացումը կհանգեցնի իրական արժեքի 2,266,759 հազար դրամի նվազման

բ) Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում

Խմբի հիմնական ֆինանսական պարտավորությունները, բացառությամբ ածանցյալ գործիքների, ներառում են առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքերը, բանկային վարկերը և օվերդրաֆտները: Այս ֆինանսական գործիքների հիմնական նպատակն է կարճաժամկետ դրամական հոսքերի կառավարումը և Խմբի կապիտալ ծախսումների ծրագրի շրջանակներում միջոցների ներգրավումը: Խմբի հիմնական ֆինանսական ակտիվները, բացառությամբ ածանցյալ գործիքների, ներառում են վաճառքի համար մատչելի ներդրումները, առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքերը և կանխիկ դրամական միջոցները:

Ֆինանսական գործիքներն օգտագործելիս Խումբը ենթարկվում է հետևյալ ռիսկերին.

- ▶ Շուկայական ռիսկ,
- ▶ Իրացվելիության ռիսկ,
- ▶ Պարտքային ռիսկ:

Այս ծանոթագրությունում ներկայացված է տեղեկատվություն վերը նշված յուրաքանչյուր ռիսկին Խմբի ենթարկվածության մասին, ռիսկերի չափման և կառավարման հետ կապված Խմբի նպատակները, քաղաքականությունը և գործընթացները, ինչպես նաև կապիտալի կառավարման Խմբի մոտեցումը: Հավելյալ քանակական բացահայտումներ ներկայացված են տվյալ համախմբված ֆինանսական հաշվետվության տարբեր հատվածներում:

28. Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)**բ) Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)*****Ռիսկերի կառավարման հիմունքներ***

Ղեկավարությունը պատասխանատվություն է կրում Խմբի ռիսկերի կառավարման համակարգի մշակման և վերահսկողության համար:

Խմբի ռիսկերի կառավարման քաղաքականության նպատակն է բացահայտել և վերլուծել այն ռիսկերը, որոնց ենթարկվում է Խումբը, սահմանել ռիսկերի համապատասխան սահմանաչափեր և վերահսկման մեխանիզմներ, ինչպես նաև վերահսկել ռիսկերի մակարդակները և դրանց համապատասխանությունը որոշված սահմանաչափերին: Ռիսկերի կառավարման քաղաքականությունը և համակարգերը կանոնավոր կերպով վերանայվում են՝ շուկայական պայմանների ու Խմբի գործունեության փոփոխություններն արտացոլելու նպատակով: Դասընթացների, կառավարման ստանդարտների և ընթացակարգերի միջոցով Խումբը նպատակ ունի ձևավորել վերահսկման կանոնակարգված ու կառուցողական միջավայր, որտեղ բոլոր աշխատակիցները հստակ կպատկերացնեն իրենց դերերը և պարտականությունները:

ա. Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկը ֆինանսական գործիքների ապագա դրամական հոսքերի իրական արժեքի փոփոխության ռիսկն է շուկայական գների փոփոխության արդյունքում: Շուկայական ռիսկը բաղկացած է երեք տեսակի ռիսկերից՝ ապրանքների գնի, տոկոսադրույքի և արտադրության փոխարժեքի ռիսկերից: Շուկայական ռիսկի ներգործությանը ենթարկված ֆինանսական գործիքները ներառում են վարկերը և փոխառությունները, դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները, առևտրային դերիտորական և կրեդիտորական պարտքերը և ածանցյալ ֆինանսական գործիքները:

Ապրանքի գնի ռիսկ

Խումբը ենթարկվում է իր կողմից արտադրվող հանքային արտադրանքի համապատասխան շուկայական գների տատանումների ռիսկին:

Խմբի գերակա ենթարկվածությունը ապրանքների գնի ռիսկին պայմանավորված է պղնձի խտանյութի, ֆերոմոլիբդենի և եռալցված մետաղական մոլիբդենի գներով: Այս ապրանքների ֆորվարդային գները հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ազդում են վաճառքի պայմանագրերում առկա ներկառուցված ածանցյալ գործիքների իրական արժեքի վրա:

Ապրանքների գնի զգայունությունը

Ստորև ներկայացված աղյուսակը ամփոփում է պղնձի գների տատանումներով պայմանավորված ածանցյալ ֆինանսական գործիքների իրական արժեքի ազդեցությունը նախքան հարկումը շահույթի վրա: Սեփական կապիտալի վրա ունեցած ազդեցությունը միևնույն է ինչ նախքան հարկումը շահույթի վրա ունեցած ազդեցությունը, քանի որ այս ածանցյալ ֆինանսական գործիքները նախորոշված չեն որպես հեջավորման գործիք,

այլ դասակարգված են որպես վաճառքի համար պահվող, ուստի չափվում են իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով:

Վերլուծությունը հիմնված է այն ենթադրության վրա, որ պղնձի գները փոխվել են 4.27% -ով այլ փոփոխականների հաստատուն մնալու պարագայում: Ապրանքի գների ողջամտորեն հնարավոր տատանումները որոշվել են տնտեսական վերլուծաբանների կանխատեսումների հիման վրա:

<i>Պղնձի գների աճ/(նվազում)</i>	<i>2017թ.-ի դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա նախքան հարկումը շահույթի վրա ազդեցություն աճ/(նվազում)</i>	<i>2016թ.-ի դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա նախքան հարկումը շահույթի վրա ազդեցություն աճ/(նվազում)</i>
Աճ 4.27% (2016: 6.40%)	(2,910,742)	(641,079)
Նվազում 4.27% (2016: 6.40%)	2,910,742	641,079

28. Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)**բ) Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)*****Տոկոսադրույքի ռիսկ***

Տոկոսադրույքի ռիսկը ֆինանսական գործիքի ապագա դրամական հոսքերի իրական արժեքի տատանումների ռիսկն է շուկայական տոկոսադրույքի փոփոխության հետևանքով: Շուկայական տոկոսադրույքների փոփոխության ռիսկին ենթարկվում են Խմբի փոփոխուն տոկոսադրույքով գրավով ապահովված բանկային վարկը և գրավով չապահովված փոխառությունը բաժնետիրոջից: 2017 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի լոդացող տոկոսադրույքով փոխառու միջոցների հարաբերակցությունը բոլոր փոխառու միջոցներին կազմում է 85% (2016թ-ին՝ 84%):

Ղեկավարությունը չունի ֆորմալ քաղաքականություն փոփոխուն և հաստատուն տոկոսադրույքով դիրքերի հարաբերակցության վերաբերյալ: Այնուամենայնիվ, նոր վարկային միջոցներ կամ փոխառություններ ներգրավելիս ղեկավարությունը կիրառում է դատողություն՝ որոշելու, թե մինչև մարման ժամկետը նախատեսված ժամանակահատվածում կազմակերպության տեսանկյունից հաստատուն թե փոփոխուն դրույքն է առավել նպատակահարմար:

Տոկոսադրույքի զգայունությունը

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս Խմբի լոդացող տոկոսադրույքով վարկերի և փոխառությունների նախքան հարկումը շահույթի զգայունությունը՝ տոկոսադրույքի խելամոռերեն հնարավոր փոփոխության նկատմամբ՝ հիմնված վերջին երկու տարվա պատմական դրույքների և տնտեսական վերլուծաբանների կանխատեսումների վրա, բոլոր այլ փոփոխականների հաստատուն լինելու պայմանի դեպքում:

	<i>2017թ.-ի դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա նախքան հարկումը շահույթի վրա ազդեցություն աճ/(նվազում)</i>	<i>2016թ.-ի դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա նախքան հարկումը շահույթի վրա ազդեցություն աճ/(նվազում)</i>
<i>Տոկոսադրույքի աճ/(նվազում)</i>		
Աճ 0.70% (2016: 0.60%)	(1,000,058)	(1,433,371)
Նվազում 0.08 % (2016: 0.08%)	101,427	191,116

Արտարժույթի ռիսկ

Արտարժույթային ռիսկը ֆինանսական գործիքի ապագա դրամական հոսքերի իրական արժեքի տատանումների ռիսկն է արտարժույթների փոխարժեքի փոփոխության հետևանքով:

Խումբը ենթակա է արտարժույթային ռիսկի ֆունկցիոնալ արժույթից տարբերվող արժույթներով վաճառքների, գնումների և փոխառությունների չափերի անհամապատասխանության հետևանքով: Վերոհիշյալ գործարքները հիմնականում արտահայտված են ԱՄՆ դոլարով:

Որպես կանոն, փոխառություններն արտահայտվում են այն արտարժույթով, որը համապատասխանում է Խմբի գործառնություններից առաջացող դրամական միջոցներին՝ հիմնականում ԱՄՆ դոլարին: Այսպիսով, առաջանում է տնտեսական հեջավորում՝ առանց ածանցյալ պայմանագրեր կնքելու անհրաժեշտության:

Արտարժույթով արտահայտված այլ դրամային ակտիվների և պարտավորությունների համար Խմբի քաղաքականությունը պահանջում է ապահովել զուտ ենթարկվածության ընդունելի մակարդակը, գնելով կամ վաճառելով արտարժույթ սփոթ դրույքներով՝ անհրաժեշտության դեպքում կարճաժամկետ անհավասարակշռությունը վերացնելու համար:

28. Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)**բ) Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)***Արտարժույթի փոխարժեքի զգայունության*

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս՝ ԱՄՆ դոլարի փոխարժեքի հնարավոր տատանումների ազդեցությունը համախմբված ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության վրա (կախված արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխության նկատմամբ ոչ առևտրային դրամական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի զգայունությունից)

	<i>2017թ.-ի դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա նախքան հարկումը շահույթի վրա ազդեցություն աճ/(նվազում)</i>	<i>2016թ.-ի դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա նախքան հարկումը շահույթի վրա ազդեցություն աճ/(նվազում)</i>
Արտարժույթի փոխարժեքի աճ/ (նվազում)		
ԱՄՆ դոլար		
Աճ 3.5% (2016: 6%)	(3,370,223)	(5,632,641)
Նվազում 3.5% (2016: - 6%)	3,370,223	5,632,641
Եվրո		
Աճ 13.7% (2016: 11%)	162,215	(13,326)
Նվազում 6.3% (2016: -11%)	(74,599)	13,326

բ. Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկը ենթադրում է, որ Խումբը կունենա դժվարություններ՝ իր ֆինանսական պարտավորությունների հետ կապված պարտականությունները կատարելիս, որոնց մարումը պահանջում է դրամական միջոցների կամ մեկ այլ ֆինանսական ակտիվի տրամադրում: Իրացվելիության ռիսկի կառավարման հարցում Խմբի մոտեցումն է ապահովել բավարար իրացվելիություն բնականոն և արտակարգ իրավիճակներում պարտավորությունները կատարելու համար՝ առանց անընդունելի կորուստներ կրելու կամ Խմբի հեղինակությունը վտանգելու:

Որպես կանոն, Խումբը ապահովում է ցպահանջ դրամական միջոցների այնպիսի չափի առկայություն, որը բավարար կլինի ակնկալվող գործառնական ծախսերը 60 օրվա ընթացքում ծածկելու համար՝ ներառյալ ֆինանսական պարտականությունների սպասարկման ծախսերը: Այս պարագայում հաշվի չի առնվում առանձնահատուկ հանգամանքների հնարավոր ազդեցությունը, որոնք հնարավոր չէ կանխատեսել, օրինակ՝ բնական աղետները:

Ստորև ներկայացված է ֆինանսական պարտավորությունների պայմանագրային ժամկետայնությունը, ներառյալ տոկոսների հաշվարկված վճարումները՝ առանց հաշվանցման համաձայնագրերի ազդեցության:

<i>2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ</i>	<i>Ցպահանջ</i>	<i>Մինչև 1 տարի</i>	<i>1-2 տարի</i>	<i>2-5 տարի</i>	<i>Ընդամենը</i>
Տոկոսակիր վարկեր և փոխառություններ	–	23,744,507	18,084,799	47,928,780	89,758,086
Կրեդիտորական պարտքեր և հաշվեգրված պարտավորություններ	849,360	19,783,007	–	–	20,632,367
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ	–	7,140,890	–	–	7,140,890
	849,360	50,668,404	18,084,799	47,928,780	117,531,343

28. Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)**բ) Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)**

<i>2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ</i>	<i>Ցպահանջ</i>	<i>Մինչև 1 տարի</i>	<i>1-2 տարի</i>	<i>2-5 տարի</i>	<i>Ընդամենը</i>
Տոկոսակիր վարկեր և փոխառություններ	–	26,310,939	15,433,604	78,963,568	120,708,111
Կրեդիտորական պարտքեր և հաշվեգրված պարտավորություններ	496,042	12,845,657	–	–	13,341,699
Ներկառուցված ածանցյալ գործիքներ	–	557,257	–	–	557,257
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ	–	1,603,900	–	–	1,603,900
	496,042	41,317,753	15,433,604	78,963,568	136,210,967

Գրավով ապահովված բանկային վարկի համար պայմանագրով նախատեսված դրամական միջոցների հոսքերը ներառում են գործարքի ծախսերի գծով դրամական միջոցների հոսքերը:

գ. Պարտքային ռիսկ

Պարտքային ռիսկը ֆինանսական վնաս կրելու ռիսկն է, երբ պատվիրատուն կամ ֆինանսական գործիքի պայմանագրային կողմն ի վիճակի չի լինում կատարել իր պարտավորությունները Խմբի նկատմամբ և այն առաջանում է հիմնականում պատվիրատուներից ստացման ենթակա դեբիտորական պարտքերից:

Խումբը չի պահանջում գրավ ֆինանսական ակտիվների գծով: Պարտավորությունների կատարման գծով ռիսկերի գնահատումներ իրականացվում են որոշակի սահմանները գերազանցող գումարներ պահանջող պայմանագրային կողմերի համար, բացառությամբ կապակցված կողմերի:

Ենթարկվածությունը պարտքային ռիսկին

Ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը ներկայացնում է պարտքային ռիսկին ենթարկվածության առավելագույն չափը: Ստորև ներկայացված է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ պարտքային ռիսկին ենթարկվածության առավելագույն չափը.

<i>հազ. դրամ</i>	<i>Հաշվեկշռային արժեք</i>	
	<i>2017թ.</i>	<i>2016թ.</i>
Բանկային հաշիվների մնացորդներ	5,678,228	4,784,916
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	13,579,858	2,177,400
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ	–	1,110,243
	19,258,086	8,072,559

Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր

Պարտքային ռիսկին Խմբի ենթարկվածությունը հիմնականում կախված է յուրաքանչյուր պատվիրատուի առանձնահատկություններից: Այնուամենայնիվ, ղեկավարությունը դիտարկում է նաև պատվիրատուների բազայի կառուցվածքը, ներառյալ այդ պատվիրատուների արդյունաբերության ու երկրների կողմից հանձն առնված պարտավորությունների չկատարման ռիսկը, քանի որ այս գործոնները կարող են ազդեցություն ունենալ պարտքային ռիսկի վրա, մասնավորապես ներկայիս տնտեսական պայմաններում: Խտանյութի, ֆերոմոլիբդենի և եռակցված մետաղական մոլիբդենի գծով հատույթի մոտ 14% (2016թ.-ին՝ 33%) վերագրվում է կապակցված կողմերի հետ իրականացվող վաճառքի գործարքներին:

Հասույթի մնացած մասը վերագրելի է վեց (2016թ.-ին՝ չորս) պատվիրատուի հետ իրականացվող վաճառքի գործարքներին:

28. Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)**բ) Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)**

Ստորև ներկայացված է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերի գծով պարտքային ռիսկին առավելագույն ենթարկվածությունն՝ ըստ աշխարհագրական տարածաշրջանների.

<i>հազ. դրամ</i>	<i>Հաշվեկշռային արժեք</i>	
	<i>2017թ.</i>	<i>2016թ.</i>
Տեղական	6,266,208	1,347,510
Արտերկիր	7,313,650	829,890
	13,579,858	2,177,400

Ստորև ներկայացված է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերի գծով պարտքային ռիսկին առավելագույն ենթարկվածությունն՝ ըստ պատվիրատուների տեսակների.

<i>հազ. դրամ</i>	<i>Հաշվեկշռային արժեք</i>	
	<i>2017թ.</i>	<i>2016թ.</i>
Պղնձի և մոլիբդենի պատվիրատուներ	11,288,892	618,334
Այլ արտադրանք – դուստր ընկերություն	2,290,966	1,559,066
	13,579,858	2,177,400

Արժեզրկումից կորուստներ

Ստորև ներկայացված է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերի ժամկետայնությունը.

<i>հազ. դրամ</i>	<i>Համախառն 2017թ.</i>	<i>Համախառն 2016թ.</i>
Ոչ ժամկետանց	10,687,185	1,073,738
0-30 օր ժամկետանց	329,332	11,392
31-120 օր ժամկետանց	1,000,323	18,479
121-365 օր ժամկետանց	963,366	816,258
Ավելի քան մեկ տարի ժամկետանց	599,652	257,533
	13,579,858	2,177,400

Բանկային հաշիվների մնացորդներ

2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբն ուներ 5,678,228 հազար դրամ գումարով բանկային հաշիվների մնացորդներ (2016թ.՝ 4,784,916 հազար դրամ), որոնք իրենցից ներկայացնում են պարտքային ռիսկին ենթարկվածության առավելագույն չափն այդ ակտիվների գծով: 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ընդհանուր պարտքային ռիսկի 90% վերագրելի է Fitch գործակալության կողմից տրված FFF+ վարկանիշով բանկում ունեցած մնացորդներին (2016թ.-ին՝ 95%): 2017թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ պարտքային ռիսկի մնացած 10% վերագրելի է 6 խոշոր հայկական բանկերին:

գ) Կապիտալի կառավարում

Խումբը չունի կապիտալի կառավարման ձևակերպված քաղաքականություն, սակայն ղեկավարությունը ձգտում է ապահովել կապիտալի բավարար բազա իր գործառնական և ռազմավարական պահանջները բավարարելու համար: Դա իրագործվում է դրամական միջոցների արդյունավետ կառավարման, Խմբի հասույթի և շահույթի շարունակական վերահսկման ու հիմնականում Խմբի գործառնական գործունեության դրամական միջոցների հոսքերով, ինչպես նաև վարկերով ու փոխառություններով ֆինանսավորվող, երկարաժամկետ ներդրումային ծրագրերի միջոցով: Ձեռնարկելով այս քայլերը Խումբը նպատակ ունի կայունացնել շահույթի աճը:

28. Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)**դ) Ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող փոփոխություններ պարտավորություններում**

<i>հազ. դրամ</i>	<i>Վարկեր և փոխառություններ</i>
Մնացորդը 1 հունվար 2016 թ. -ի դրությամբ	89,055,499
Ստացված վճարումներ վարկերի և փոխառությունների գծով	11,926,142
Վարկերի և փոխառությունների գծով վճարումներ	(8,810,074)
Ոչ կանխիկ գործարքներ	8,965,555
Արտարժույթի փոխարժեքի տատանումների ազդեցությունը	(25,400)
Վճարված տոկոսներ, ներառյալ ոչ ռեզիդենտի շահութահարկը	(7,343,428)
Մնացորդը 31 դեկտեմբեր 2016 թ. -ի դրությամբ	93,768,294
Ստացված վճարումներ վարկերի և փոխառությունների գծով	–
Ֆինանսական պարտավորությունների գծով վճարումներ	(23,422,190)
Ոչ կանխիկ գործարքներ	8,340,408
Արտարժույթի փոխարժեքի տատանումների ազդեցությունը	37,479
Վճարված տոկոսներ, ներառյալ ոչ ռեզիդենտի շահութահարկը	(6,585,458)
Մնացորդը 31 դեկտեմբեր 2017 թ. -ի դրությամբ	72,138,533

29. Պայմանական պարտավորություններ**ա) Ապահովագրություն**

Հայաստանի Հանրապետությունում ապահովագրական համակարգը զարգացման փուլում է, և ապահովագրության շատ տեսակներ, որոնք լայնորեն տարածված են մյուս երկրներում, դեռ չեն կիրառվում Հայաստանում: Խումբը չունի ամբողջական ապահովագրական ծածկույթ իր բոլոր շենքերի և սարքավորումների համար, ինչպես նաև այն ապահովագրված չէ գործունեության ընդհատումից և երրորդ կողմերի նկատմամբ պարտավորություններից, որոնք կարող են առաջանալ գույքին կամ շրջակա միջավայրին վնաս հասցնելուց՝ Խմբի տարածքում տեղի ունեցած պատահարների կամ գործունեության հետևանքով: Քանի դեռ Խումբը համապատասխան ձևով ապահովագրված չէ, գոյություն ունի ռիսկ, որ որոշակի ակտիվների կորուստը կամ ոչնչացումը կարող է զգալի անբարենպաստ ազդեցություն ունենալ Խմբի գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա:

բ) Հարկային պարտավորվածություններ

Հայաստանի Հանրապետության հարկային համակարգը համեմատաբար նոր է և բնորոշվում է օրենսդրության, պաշտոնական հայտարարությունների և դատավճիռների հաճախակի փոփոխություններով, որոնք հաճախ հստակ չեն, հակասական են և տարբեր կերպ են մեկնաբանվում տարբեր հարկային մարմինների կողմից: Հարկերը ենթակա են ստուգման և ուսումնասիրության հարկային մարմինների կողմից, որոնք իրավասու են կիրառել տույժեր և տուգանքներ: Հարկային օրենսդրության խախտման դեպքում, հարկային մարմիններն իրավասու չեն սահմանել հարկերի գծով լրացուցիչ պարտավորություններ, տույժեր կամ տուգանքներ, եթե խախտման ամսաթվից անցել է երեք տարի:

Այս հանգամանքները Հայաստանում կարող են այլ երկրների համեմատությամբ ավելի մեծ և էական հարկային ռիսկ առաջացնել: Ղեկավարությունը գտնում է, որ պատշաճ կերպով է գնահատել հարկային պարտավորությունները՝ Հայաստանի գործող հարկային օրենսդրության իր մեկնաբանությունների, պաշտոնական հայտարարությունների և դատավճիռների հիման վրա: Այնուամենայնիվ, համապատասխան իրավասու մարմինները կարող են ունենալ այլ մեկնաբանություններ, և հետևանքները կարող են լինել էական այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար, եթե իրավասու մարմիններին հաջողվի գործադրել իրենց մեկնաբանությունները:

29. Պարտավորվածություններ և պայմանական պարտավորություններ (շարունակություն)**գ) Շրջակա միջավայրի պահպանության**

Խմբի գործունեությունը կարգավորվում է բազմաթիվ պետական օրենքներով և կանոնակարգերով, որոնք կառավարում են օդը և ջուրը աղտոտող նյութերի արտանետումը, վնասակար նյութերի ու թափոնների և այլ թունավոր նյութերի արտադրությունը, գործածումը, պահպանումը և արտանետումը: Խումբը պահուստ չի ձևավորել շրջակա միջավայրի պահպանության գծով հնարավոր պարտավորությունների համար, քանի որ դեկլարությունը հավանական չի համարում նման պարտավորությունների առաջացումը մոտ ապագայում: Այնուամենայնիվ, բնապահպանության հարցերը կարգավորող ՀՀ օրենսդրությունը զարգացման փուլում է, և այդ օրենսդրության ու վերջինիս մեկնաբանությունների հնարավոր փոփոխությունները կարող են էական պարտավորություններ առաջացնել ապագայում:

դ) Կապիտալ ներդրումների գծով պարտավորվածություններ և այլ պայմանական պարտավորություններ*Կապիտալ ներդրումների գծով պարտավորվածություններ*

Խումբը չունի էական կապիտալ պարտավորվածություններ 2017թ. -ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ (2016թ. -ի դրությամբ՝ զրո):

Գործառնական վարձակալության պարտավորվածություններ

Խումբը վարձակալել է հող և այլ գույք: Վարձակալությամբ վարձակալի համար չեն նախատեսվում առանձնահատուկ սահմանափակումներ:

Ապագա նվազագույն վարձակալական վճարները չեղյալ չհամարվող գործառնական վարձակալություններից դեկտեմբերի 31 -ի դրությամբ կազմում են՝

<i>հազ. դրամ</i>	<i>2017թ.</i>	<i>2016թ.</i>
Մինչև մեկ տարի	335,884	169,608
Մեկ տարուց ավել, բայց ոչ ավել, քան հինգ տարի	569,199	573,927
Հինգ տարուց ավել	3,730,152	3,579,298
	4,635,235	4,322,833

30. Գործառնական ռիսկեր**ա) Հանքեր**

Հանքերն ըստ իրենց էության ենթակա են բազմաթիվ գործառնական ռիսկերի և գործոնների ազդեցության, որոնք, որպես կանոն, գտնվում են Խմբի վերահսկողության սահմաններից դուրս և կարող են ազդեցություն ունենալ Խմբի գործունեության, գործառնական արդյունքների և դրամական միջոցների հոսքերի վրա: Այս գործառնական ռիսկերը և գործոնները ներառում են, սակայն չեն սահմանափակվում հետևյալով (i) գրունտի և ջրի անկանխատեսելի պայմանները և ջրօգտագործման իրավունքների հետ կապված անբարենպաստ հայցերը, (ii) երկրաբանական խնդիրները, ներառյալ երկրաշարժերը և այլ բնական աղետները, (iii) մետալուրգիական և մշակման այլ գործընթացների հետ կապված խնդիրները, (iv) արտասովոր եղանակային կամ գործառնական պայմանները և այլ ֆորս-մաժորային իրադարձությունները, (v) հանքաքարի ակնկալվողից ցածր որակը կամ կորզման դրույքները, (vi) վթարները, (vii) կառավարության կողմից անհրաժեշտ թույլտվությունների ոչ ժամանակին կամ ընդհանրապես չտրամադրումը, (viii) դատական վարույթների արդյունքները, ներառյալ ընդունված որոշումների բողոքարկումը, (ix) հետազոտման և մշակման աշխատանքների հետ կապված անորոշությունները, (x) փոխադրման ուշացումները, (xi) աշխատանքային վիճաբանությունները, (xii) համապատասխան ապահովագրական փաթեթ ձեռք բերելու անկարողությունը, (xiii) նյութերի և սարքավորումների բացակայությունը, (xiv) գործունեության հատկորոշումների կամ ակնկալիքների համաձայն սարքավորումների գործելու կամ գործընթացների ընթանալու անկարողությունը, (xv) անկանխատեսելի դժվարությունները՝ ձեռք բերված միավորումների համախմբման և ակնկալվող միասնության ձեռք բերման հետ կապված և (xvi) ֆինանսավորում ստանալու փորձերի արդյունքները և ֆինանսական շուկայի պայմանները:

30. Գործառնական ռիսկեր (շարունակություն)**բ) Պղնձի և մոլիբդենի գների տատանումներ**

Խմբի ֆինանսական գործունեությունը զգալիորեն կախված է պղնձի գնից, որի վրա ազդեցություն ունեն Խմբի վերահսկողության սահմաններից դուրս գտնվող բազմաթիվ գործոններ: Պղնձի առք ու վաճառքն իրականացվում է Լոնդոնի մետաղների բորսայում (LUF), Նյու Յորքի ապրանքային բորսայում (COMEX) և Շանհայի ֆյուչերսների բորսայում (CFF): Խմբի պղինձը վաճառվում է LUF գնանշվող գներով: Այս բորսայում ներկայացվող պղնձի գնի վրա էական ազդեցություն ունեն բազմաթիվ գործոններ, ներառյալ՝ (i) պղնձի պահանջարկի և առաջարկի հավասարակշռությունն աշխարհի մասշտաբով, (ii) համաշխարհային տնտեսության աճի տեմպերը, ինդուստրիալ արտադրության միտումները և բնակարանաշինության ու ավտոմոբիլային արդյունաբերության պայմանները, որոնցից բխում է պղնձի պահանջարկի հետ, (iii) Չինաստանի տնտեսական աճն ու քաղաքական պայմանները, որը դարձել է մաքուր պղնձի աշխարհի ամենախոշոր սպառողը, և այլ զարգացող տնտեսությունները, (iv) սպեկուլյատիվ ներդրումային դիրքերը պղնձի և պղնձի ֆյուչերսների հետ կապված, (v) փոխարինող նյութերի առկայությունը և արժեքը և (vi) փոխարժեքի տատանումները, ներառյալ ԱՄՆ դոլարի համեմատական կայունությունը: Պղնձի շուկան բնորոշվում է փոփոխական և ցիկլային բնույթով: 2017թ. ընթացքում LUF-ի մեկ տոննա պղնձի ամսական միջին փակման սփոթ գները տատանվել են 5,591 ԱՄՆ դոլարից 6,825 ԱՄՆ դոլար: 2018թ. մարտի 31-ին LUF-ի փակման սփոթ գինը մեկ տոննա պղնձի համար կազմել է 6,679 ԱՄՆ դոլար:

Խմբի ֆինանսական գործունեությունը զգալիորեն կախված է նաև մոլիբդենի գնից: Մոլիբդենի գինը փոփոխական և ցիկլային է ինչպես պղնձինը, եթե ոչ ավելի: Մոլիբդենի գնի վրա էական ազդեցություն ունեն բազմաթիվ գործոններ, ներառյալ՝ (i) մոլիբդենի պահանջարկի և առաջարկի հավասարակշռությունն աշխարհի մասշտաբով, (ii) համաշխարհային տնտեսության աճի տեմպերը, հատկապես շինարարության և ենթակառուցվածքների ոլորտում, որոնք պահանջում են պողպատի զգալի պաշարներ, (iii) որպես պղնձի արտադրության հավելյալ արտադրատեսակ արտադրվող մոլիբդենի ծավալները, (iv) պաշարների չափերը, (v) փոխարժեքի տատանումները, ներառյալ ԱՄՆ դոլարի համեմատական կայունությունը և (vi) ԱՄՆ-ի և արտերկրյա մրցակիցների արտադրական ծախսերը:

Մոլիբդենի պահանջարկը զգալիորեն կախված է համաշխարհային մասշտաբով պողպատի արդյունաբերությունից, որը այս մետաղն օգտագործում է որպես կարծրացնող և քայքայումը կանխարգելող նյութ: Մոլիբդենի արտադրության մոտավորապես 80 տոկոսը օգտագործվում է այս նպատակի համար: Մնացած պաշարներն օգտագործվում են մասնագիտացված քիմիկատների, մասնավորապես, կատալիզատորների, ջրազրկման ռեակտիվների, քսանյութերի արտադրությունում: Մոլիբդենի համաշխարհային պաշարների մոտավորապես 65 տոկոսը հանդիսանում է պղնձի արդյունահանման հավելյալ արտադրանք, որի վրա այդքան էլ մեծ ազդեցության չունեն մոլիբդենի գները: 2017թ. ընթացքում մոլիբդենի միջին գինը կազմել է մոտավորապես 19,820 ԱՄՆ դոլար մեկ տոննայի համար, ի համեմատություն 2016թ., երբ այն կազմում էր 16,263 ԱՄՆ դոլար մեկ տոննայի համար: 2018թ. մարտի 31-ին LUF-ի մեկ տոննա մոլիբդենի սփոթ գինը կազմել է 25,500 ԱՄՆ դոլար:

31. Կապակցված կողմեր**ա) Վերահսկողություն**

Կառավարության 2004թ. դեկտեմբերի 9-ի թիվ 1677-Ա որոշման համաձայն Խումբը սեփականաշնորհվեց պետության կողմից: 2017թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի սեփականատերերի կազմը ներկայացված է Ծանուցում 1-ում:

բ) Գործարքներ առանցքային ղեկավար անձնակազմի հետ***Տնօրենների խորհրդի անդամների և առանցքային ղեկավար անձնակազմի վարձատրությունը***

Տարվա ընթացքում ղեկավար անձնակազմը ստացել է ստորև ներկայացված վարձատրությունը, որը ներառված է «Աշխատակազմի գծով ծախսեր» հոդվածում (Ծան. 12):

<i>հազ. դրամ</i>	<i>2017թ.</i>	<i>2016թ.</i>
Աշխատավարձ և պարգևատրումներ		
Աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումներ	1,249,763	1,180,478
Արձակման նպաստներ	637,203	186,006
	1,886,966	1,366,484

31. Կապակցված կողմեր (շարունակություն)**բ) Գործարքներ առանցքային ղեկավար անձնակազմի հետ (շարունակություն)**

Կապակցված կողմերի հետ գնման կամ վաճառքի գործարքների պայմանները չեն տարբերվում անկախ կողմերի միջև գործարքների պայմաններից: Որևէ երաշխիք չի տրամադրվել կամ ստացվել կապակցված կողմերի հետ դեբիտորական կամ կրեդիտորական պարտքերի գծով:

Ստորև ներկայացված են խմբի գործարքները կապակցված կողմերի հետ:

ա. Հասույթ

<i>հազ. դրամ</i>	<i>Գործարքի արժեքը 2017թ.</i>	<i>Գործարքի արժեքը 2016թ.</i>	<i>Մնացորդը 2017թ.</i>	<i>Մնացորդը 2016թ.</i>
Սոլիդարի խտանյութի, ֆերոմոլիբդենի, եռակցված մետաղական մոլիբդենի վաճառք				
Բաժնետերեր	(15)	15,524,754	(9,682,000)	(9,715,757)
Ընդհանուր ազդեցության ներքո գտնվող ընկերություններ	15	11,322,017	–	(75,527)
Պղնձի խտանյութի վաճառք				
Ընդհանուր ազդեցության ներքո գտնվող ընկերություններ	26,751,096	15,110,913	2,682,154	(4,452,521)
Այլ արտադրանքի վաճառք				
Մատուցված ծառայություններ				
Բաժնետերեր	1,744	832	80	60
Տոկոսային եկամուտ				
Ընդհանուր ազդեցության ներքո գտնվող ընկերություններ	123,363	–	123,729	–
Դեբիտորական պարտքերի արժեզրկման հակադարձում	26,876,203	41,958,516	(6,876,037)	(14,243,745)

31. Կապակցված կողմեր (շարունակություն)**բ) Գործարքներ առանցքային ղեկավար անձնակազմի հետ (շարունակություն)**

բ. Ծախսեր

հազ. դրամ	Գործարքի արժեքը 2017թ.	Գործարքի արժեքը 2016թ.	Մնացորդը 2017թ.	Մնացորդը 2016թ.
Նյութերի ձեռքբերում				
Բաժնետերեր	5,149	5,770	(900)	(876)
Ընդհանուր ազդեցության ներքո գտնվող ընկերություններ	–	1,286	–	(75,660)
Այլ կապակցված կողմեր	3,151,407	3,738,862	(466,144)	(639,196)
Հիմնական միջոցների ձեռքբերում				
Բաժնետերեր	327,619	–	(3,892)	–
Ընդհանուր ազդեցության ներքո գտնվող ընկերություններ	28,060	221,445	2,420,500	–
Ստացված ծառայություններ				
Բաժնետերեր	12,076,348	12,268,431	(244,792)	(283,632)
Ընդհանուր ազդեցության ներքո գտնվող ընկերություններ	1,514,017	1,360,901	(23,620)	(60,702)
Այլ կապակցված կողմեր	1,808,487	1,872,488	(135,236)	(145,619)
Տրամադրված նվիրատվություններ				
Այլ կապակցված կողմեր	947,257	659,800	–	–
Ընդհանուր ազդեցության ներքո գտնվող ընկերություններ	145,000	–	–	–
Տոկոսային ծախս ստացված կանխավճարների գծով				
Բաժնետերեր	660,241	560,394	(1,517,104)	(856,863)
Ընդհանուր ազդեցության ներքո գտնվող ընկերություններ	174,333	162,815	(389,070)	(261,645)
Միջնորդավճար				
Ընդհանուր ազդեցության ներքո գտնվող ընկերություններ	201,664	2,387	–	–
	21,039,582	20,854,579	(360,258)	(2,324,193)

Կապակցված կողմերի հետ գործարքների բոլոր մնացորդները պետք է մարվեն կանխիկով՝ հաշվետու ամսաթվից հետո վեց ամսվա ընթացքում: Մնացորդներից գրավով ապահովված չեն:

Ընդհանուր ազդեցության ներքո գտնվող ընկերություններից ստացված ծառայությունները հիմնականում ներառում են երկրաբանական ուսումնասիրությունները և հետախուզությունները, որոնք իրականացրել են կապակցված կողմերի ենթակապալառու հանդիսացող ոչ կապակցված կողմերը:

Այլ կապակցված կողմերը հանդիսանում են Տնօրենների Խորհրդի կողմից նշանակալի ազդեցության ներքո գտնվող ընկերություններ:

31. Կապակցված կողմեր (շարունակություն)**բ) Գործարքներ առանցքային ղեկավար անձնակազմի հետ (շարունակություն)****գ. Վարկեր և փոխառություններ**

<i>հազ. դրամ</i>	<i>Գործարքի արժեքը 2017թ.</i>	<i>Գործարքի արժեքը 2016թ.</i>	<i>Մնացորդը 2017թ.</i>	<i>Մնացորդը 2016թ.</i>
Դուրսգրված Փոխառություններ				
Ստացված փոխառություններ				
Բաժնետերեր	–	–	(4,841,000)	(4,839,400)
Տոկոսային ծախս փոխառությունների գծով				
Բաժնետերեր	331,878	280,661	(784,995)	(451,824)
	331,878	280,661	(5,625,995)	(5,291,224)

2017 թ. ընթացքում փոխառությունների գծով հաշվեգրված տոկոսներից 68,666 հազար դրամ կապիտալիզացվել է հիմնական միջոցների վրա (2016թ.՝ 58,069 հազար դրամ):

32. Նոր և փոփոխված ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Խումբը առաջին անգամ է կիրառել որոշ ստանդարտներ և գործող ստանդարտների փոփոխություններ, որոնք ուժի մեջ են մտնում 2017թ. հունվարի 1-ից սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար: Խումբը չի կիրառել որևէ այլ ստանդարտ, մեկնաբանություն կամ փոփոխություն, որը թողարկվել է, բայց դեռևս ուժի մեջ չի մտել: Որոշ փոփոխություններ առաջին անգամ կիրառվել են 2017 թվականին: Սակայն դրանք ազդեցություն չունեն Խմբի տարեկան համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա, հետևաբար և չեն բացահայտվել: Այս փոփոխությունների բնույթը և ազդեցությունը բացահայտված են ստորև: Չնայած այս նոր ստանդարտներն ու փոփոխությունները առաջին անգամ կիրառվել են 2017 թվականին, դրանք չեն ունեցել էական ազդեցություն Խմբի տարեկան համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա: Բացի ստորև նկարագրված փոփոխություններից, կիրառված հաշվապահական քաղաքականությունը համապատասխանում է նախորդ ֆինանսական տարում կիրառված քաղաքականությանը:

ՀՀՄՄ 7: «Հաշվետվություն Դրամական Միջոցների Հոսքերի Մասին» – Փոփոխություններ ՀՀՄՄ 7-ում

Փոփոխությունները պահանջում են կազմակերպություններից բացահայտել տեղեկատվություն իրենց պարտավորություններում ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող փոփոխությունների վերաբերյալ, ներառյալ դրամական հոսքերից առաջացող փոփոխությունները և ոչ դրամական հոգվածների փոփոխությունները (օրինակ՝ արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխություններից առաջացող օգուտներն ու վնասները): Խումբը ներկայացրել է համապատասխան տեղեկատվությունը ինչպես ընթացիկ, այնպես էլ համադրելի ժամանակաշրջանների համար (Ծան. 28):

ՀՀՄՄ 12: «Շահութահարկ» – Փոփոխություններ ՀՀՄՄ 12-ում (Զիրացված վնասների գծով հետաձգված հարկային ակտիվների ճանաչում)

Փոփոխությունները պարզաբանում են, որ կազմակերպությունները պետք է հաշվի առնեն, արդյոք հարկային օրենսդրությունը սահմանափակում է հարկվող շահույթի աղբյուրները, որոնց դիմաց կազմակերպությունը կարող է կատարել նվազեցումներ չիրացված վնասների գծով նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների հակադարձման հետ կապված: Ավելին, փոփոխությունները տրամադրում են ուղեցույց, թե ինչպես կազմակերպությունները պետք է որոշեն ապագա հարկվող շահույթները և բացատրեն հանգամանքները, երբ հարկվող շահույթը կարող է ներառել որոշակի ակտիվների վերականգնումը իրենց հաշվեկշռային արժեքներից գերազանցող չափով:

Այս փոփոխությունները չունեն որևէ ազդեցություն Ընկերության համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

32. Նոր և փոփոխված ստանդարտներ և մեկնաբանություններ (շարունակություն)***ՖՀՄՄ-երի տարեկան բարելավումներ` 2014-2016 թթ. ժամանակաշրջան***

ՖՀՄՄ 12 «Այլ կազմակերպություններում մասնակցության բացահայտում» – ՖՀՄՄ 12-ի համաձայն բացահայտումների պահանջների շրջանակի պարզաբանում

Փոփոխությունները պարզաբանում են, որ ՖՀՄՄ 12-ի բացահայտման պահանջները, բացառությամբ F10-F16 պարբերություններում նշվածներից, վերաբերում են դուստր ձեռնարկությունում, համատեղ ձեռնարկում կամ ասոցիացված կազմակերպությունում ընկերության մասնակցությանը (կամ համատեղ ձեռնարկման մեջ կամ ասոցիացված կազմակերպության մեջ մասնակցության մի մասին), որը դասակարգված է (կամ ներառված է դուրսգրման խմբում) որպես վաճառքի համար պահվող: Փոփոխությունները ուժի մեջ են մտնում 2017 թ.-ի հունվարի 1-ից և պետք է կիրառվեն հետընթաց: Այս փոփոխությունները չունեն որևէ ազդեցություն Խմբի ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

ՖՀՄՄ-երի տարեկան բարելավումներ` 2015թ.-2017թ. ժամանակաշրջան (թողարկված 2017թ.-ի դեկտեմբերին)

Այս բարեփոխումները կիրառելի են 2019 թվականի հունվարի 1-ից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար և ներառում են.

ՀՀՄՄ 12 «Շահութահարկ». որպես կապիտալ դասակարգված ֆինանսական ակտիվների գծով վճարումների հետևանքները շահութահարկի վրա

Այս փոփոխությունները պարզաբանում են, որ կազմակերպությունը պետք է ճանաչի շահաբաժինների շահութահարկային բոլոր հետևանքները շահութային կամ վնասում, այլ համապարփակ եկամտում կամ կապիտալում, կախված այն հանգամանքից, թե որտեղ է ճանաչել շահաբաժնի վճարման համար հիմք հանդիսացող բաշխման ենթակա շահութային սկզբնավորող գործարքը կամ իրադարձությունը: Վաղաժամկետ կիրառումը թույլատրվում է և պետք է բացահայտվի: Փոփոխությունը պետք է նախ կիրառվի առավել վաղ համադրելի ամսաթվին կամ այդ ամսաթվից հետո ճանաչված շահաբաժինների շահութահարկի հետևանքների համար: Քանի որ Խմբի ընթացիկ մոտեցումը համապատասխանում է փոփոխությանը, Խումբը չի ակնկալում էական ազդեցություն իր համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

ՀՀՄՄ 23 «Փոխառության ծախսումներ». կապիտալացման ենթակա փոխառության ծախսումներ

Այս փոփոխությունները պարզաբանում են` երբ որակավորվող ակտիվը պատրաստ է իր նախատեսված օգտագործման կամ վաճառքի համար, և փոխառության որոշ մասը, որը վերաբերվում է այդ որակավորվող ակտիվին մնում է այդ պահին չօգտագործված, ապա այդ փոխառությունը պետք է ներառվի Հնկերության սովորաբար փոխառվող միջոցներում: Վաղաժամկետ կիրառումը թույլատրվում է և պետք է բացահայտվի: Խումբը չի ակնկալում էական ազդեցություն իր համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

33. Թողարկված, բայց դեռ ուժի մեջ չմտած ստանդարտներ

Ստանդարտները և մեկնաբանությունները, որոնք թողարկվել են, բայց Խմբի ֆինանսական հաշվետվությունների հրապարակման օրվա դրությամբ դեռևս ուժի մեջ չեն մտել և որոնք Խումբը ողջամտորեն ակնկալում է, որ ազդեցություն կունենան Խմբի բացահայտումների, ֆինանսական վիճակի և արդյունքների վրա, երբ կիրառվեն ապագայում, ներկայացված են ստորև: Խումբը մտադիր է կիրառել այդ ստանդարտներն ուժի մեջ մտնելուց հետո: Որոշ, դեռևս չկիրառվող նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ, որոնք կիրառելի չեն Խմբի համար, ներկայացված չեն:

33. Թողարկված, բայց դեռ ուժի մեջ չմտած ստանդարտներ (շարունակություն)

ՀՀՄՍ 8 «Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն, փոփոխություններ հաշվապահական հաշվառման գնահատումներում և սխալներ» - կարգավորում է հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունում փոփոխությունների գծով բացահայտումները: Մասնավորապես ՀՀՄՍ 8-ի պարագրաֆ 28-ը պահանջում է բացահայտել հետևյալը (բացառությամբ, եթե ազատումը թույլատրվում է ստանդարտի անցումային դրույթներով)՝

- ա) ՀՀՄՍ-ի անվանումը,
- բ) Երբ կիրառելի է՝ այն փաստը, որ հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխությունն իրականացվում է այդ ստանդարտի անցումային դրույթների համաձայն,
- գ) Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունում փոփոխության բնույթը,
- դ) Երբ կիրառելի է, անցումային դրույթների նկարագրությունը,
- ե) Երբ կիրառելի է՝ անցումային դրույթները, որոնք կարող են ազդեցություն ունենալ հետագա ժամանակաշրջանների վրա,
- զ) Ընթացիկ և ներկայացված յուրաքանչյուր նախորդող ժամանակաշրջանների համար ճշգրտման գումարները՝ այնքանով, որքանով իրագործելի է՝
 - i) Ֆինանսական հաշվետվությունների յուրաքանչյուր ազդեցություն կրած տողային հոդվածի համար,
 - ii) Մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող բազային և նոսրացված շահույթի համար, եթե «Մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող շահույթ» ՀՀՄՍ 33-ը կիրառելի է կազմակերպության կողմից,
- է) Ներկայացված ժամանակաշրջաններին նախորդող ժամանակաշրջաններին վերաբերող ճշգրտման գումարը՝ այնքանով, որքանով իրագործելի է,
- ը) Եթե 19-րդ պարագրաֆի (ա) կամ (բ) կետերով պահանջվող հետընթաց կիրառումն անիրագործելի է ներկայացված նախորդող որևէ ժամանակաշրջանի կամ մի քանի ժամանակաշրջանների համար, այն հանգամանքները, որոնք նպաստել են այդպիսի իրավիճակի առաջացմանը, և նկարագրություն՝ ինչպես և երբ է այդ փոփոխությունը կիրառվել հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության մեջ:

ՀՀՄՍ 9 «Ֆինանսական գործիքներ»

2014թ. հուլիսին ՀՀՄՍԽ-ն թողարկեց ՀՀՄՍ 9 «Ֆինանսական գործիքներ» ստանդարտի վերջնական տարբերակը, որը փոխարինում է ՀՀՄՍ 39-ին՝ «Ֆինանսական գործիքներ. ճանաչումը և չափումը», և ՀՀՄՍ 9-ի բոլոր նախկին տարբերակներին: ՀՀՄՍ 9-ը համախմբում է ֆինանսական գործիքների հաշվառման բոլոր երեք բաղկացուցիչները՝ դասակարգում և չափում, արժեզրկում և հեջավորման հաշվառում: ՀՀՄՍ 9-ը ուժի մեջ է մտնում 2018 թ.-ի հունվարի 1-ից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող հաշվետու ժամանակաշրջանների համար: Ավելի վաղ կիրառումը թույլատրվում է:

Բացառությամբ հեջավորման հաշվառման, ստանդարտը կիրառվում է հետընթաց կարգով, սակայն համեմատական տեղեկատվության ներկայացումը չի պահանջվում: Հեջավորման հաշվառման համար այս պահանջները կիրառվում են առաջընթաց կարգով, որոշակի սահմանափակ բացառություններով:

Խումբը պլանավորում է կիրառել նոր ստանդարտն ուժի մեջ մտնելուց հետո, առանց վերահաշվարկելու համեմատական տեղեկատվությունը:

2017թ.-ի ընթացքում Խումբն իրականացրել է ՀՀՄՍ 9-ի բոլոր երեք բաղկացուցիչների ազդեցության մանրամասն գնահատում: Այս գնահատումը հիմնված է ներկայումս առկա տեղեկության վրա և կարող է ենթարկվել փոփոխության 2018թ.-ին Խմբին լրացուցիչ ողջամիտ և հիմնավորված տեղեկության հասանելի լինելու դեպքում, երբ Խումբն ընդունի ՀՀՄՍ 9: Ընդհանուր առմամբ, Խումբը չի ակնկալում ֆինանսական վիճակի մասին և սեփական կապիտալի հաշվետվությունների վրա զգալի ազդեցություն ՀՀՄՍ 9-ի կիրառումից հետո: Այնուամենայնիվ, կլինեն որոշ փոփոխություններ դեբիտորական պարտքերի դասակարգման և չափման մեջ, որոնք կապված են պայմանականորեն գնանշվող վաճառքների հետ: Հետագա քննարկումները ներկայացված է ստորև:

ա) Դասակարգում և չափում

Խումբը չի ակնկալում ֆինանսական վիճակի մասին և սեփական կապիտալի հաշվետվություններ վրա զգալի ազդեցություն ՀՀՄՍ 9-ի դասակարգման և չափման պահանջների կիրառումից հետո: Այնուամենայնիվ, կլինեն որոշ փոփոխություններ դեբիտորական պարտքերի դասակարգման և չափման մեջ, որոնք կապված են պայմանականորեն գնանշվող վաճառքների հետ:

33. Թողարկված, բայց դեռ ուժի մեջ չմտած ստանդարտներ (շարունակություն)*ՖՀՄՍ 9 «Ֆինանսական գործիքներ» (շարունակություն)*

Ինչպես ավելի մանրամասն ներկայացված է Ծան. 34 (գ)-ում և ստորև ՖՀՄՍ 15-ի հնարավոր ազդեցության քննարկման մեջ, Խմբի որոշ մետաղ պարունակող խտանյութի վաճառքները ունեն պայմանական գնանշման հատկություն: Ներկայումս, այս պայմանականորեն գնանշվող վաճառքները պարունակում են ներկառուցված ածանցյալ գործիքներ, որոնք առանձնացվում են հիմնական պայմանագրից, ՀՀՄՍ 39-ի շրջանակներում հաշվապահական հաշվառման նպատակով: Համապատասխանաբար, ներկառուցված ածանցյալ գործիքները, որոնք չեն բավարարում հեջավորման հաշվառման չափանիշներին, ճանաչվում են իրական արժեքով, իրական արժեքի հետագա փոփոխություններն էլ, յուրաքանչյուր ժամանակաշրջանում՝ մինչև մարումը, արտացոլվում համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, որպես ‘Հասույթի’ բաղադրիչ: Ներկառուցված ածանցյալ գործիքների իրական արժեքի նախնական գնահատումը և իրական արժեքի հետագա փոփոխությունները գնանշման ժամանակահատվածի ընթացքում և մինչև վերջնական մարումը գնահատվում են՝ հիմնվելով ֆորվարդ շուկայական գների վրա:

ՖՀՄՍ 9-ի կիրառումից հետո, ներկառուցված ածանցյալ գործիքները այլևս չեն տարանջատվի խտանյութի վաճառքի գծով դեբիտորական պարտքերից, քանի որ չի ակնկալվում, որ դեբիտորական պարտքերը կառաջացնեն դրամական միջոցների հոսքեր՝ բացառապես մայր գումարի և տոկոսի վճարումների տեսքով:

Փոխարենը, դեբիտորական պարտքերը կհաշվառվեն որպես մեկ գործիք և կչափվեն իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով, իսկ իրական արժեքի հետագա փոփոխությունները կճանաչվեն համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում որպես ‘Հասույթի’ բաղադրիչ յուրաքանչյուր ժամանակահատվածում՝ մինչև վերջնական մարումը:

Սա նշանակում է, որ իրական արժեքի փոփոխությունների շարժը կփոխվի, կախված այն հանգամանքից, որ ներկայումս իրական արժեքի փոփոխության վրա ազդում են միայն համապատասխան ապրանքի գնի փոփոխությունները, սակայն ՖՀՄՍ 9-ի կիրառումից հետո դեբիտորական պարտքի իրական արժեքը կորոշվի ոչ միայն ելնելով համապատասխան ապրանքի գնի փոփոխությունից, այլ նաև տոկոսադրույքից և պարտքային ռիսկից: Ստորև ներկայացված է ՖՀՄՍ 15-ի հնարավոր ազդեցությունը պայմանականորեն գնանշվող վաճառքների վրա:

Այլ, ոչ պայմանականորեն գնանշվող առևտրային դեբիտորական պարտքերը նախատեսված են պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի հավաքագրման համար, և ակնկալվում է, որ կառաջացնեն դրամական միջոցների հոսքեր՝ բացառապես մայր գումարի և տոկոսի վճարումների տեսքով:

Խումբը վերլուծել է այդ գործիքների պայմանագրային դրամական հոսքերի հատկանիշներն և եզրակացրել է, որ դրանք բավարարում են ՖՀՄՍ 9-ի ամորտիզացված արժեքով չափման պայմաններին: Հետևաբար, այդ գործիքների վերադասակարգման անհրաժեշտություն չկա:

Խումբը նախատեսում է ներկայումս իրական արժեքով չափվող այլ ֆինանսական ակտիվները, օրինակ՝ ածանցյալ ֆինանսական գործիքները, շարունակել չափել և դասակարգել իրական արժեքով: Ֆինանսական պարտավորությունների վրա ազդեցություն չի լինի:

բ) Արժեզրկում

ՖՀՄՍ 9-ը պահանջում է ընկերությունից կիրառել ակնկալվող վարկային կորուստի մոդելը՝ ամորտիզացված արժեքով չափվող դեբիտորական պարտքերի համար, տասներկու ամսյա կամ կյանքի տևողության հիմունքով:

Խումբը կկիրառի պարզեցված մոտեցումն և կհաշվարկի ամբողջ կյանքի տևողության սպասվելիք կորուստները ամորտիզացված արժեքով չափվող դեբիտորական պարտքերի համար: Հաշվի առնելով այս դեբիտորական պարտքերի կարճաժամկետ բնույթը, Խումբը չի ակնկալում, որ այդ փոփոխությունները կունենան էական ազդեցություն:

գ) Հեջավորման հաշվառում

Հեջավորման հաշվառմանը վերաբերող ՖՀՄՍ 9-ի փոփոխությունները չեն ունենա որևէ ազդեցություն Խմբի վրա, քանի որ ներկայումս Խումբը չի կիրառում հեջավորման հաշվառում:

33. Թողարկված, բայց դեռ ուժի մեջ չմտած ստանդարտներ (շարունակություն)*ՖՀՄՍ 15 «Հաճախորդների հետ պայմանագրերից հասույթ»*

ՖՀՄՍ 15-ը հրապարակվել է 2014 թ. մայիսին և փոփոխվել 2016 թ.-ի ապրիլին, և սահմանում է հինգ քայլից բաղկացած մոդել՝ հաճախորդների հետ պայմանագրերից ստացվող հասույթի հաշվառման համար: ՖՀՄՍ 15-ի համաձայն՝ հասույթը ճանաչվում է այն գումարի չափով, որն արտացոլում է վարձատրությունը, որն Խումբը ակնկալում է ստանալ հաճախորդին ապրանքներ փոխանցելու և ծառայություններ մատուցելու դիմաց:

Հասույթի նոր ստանդարտը կփոխարինի ՖՀՄՍ համաձայն հասույթի ճանաչման բոլոր ընթացիկ պահանջները: 2018 թվականի հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար պահանջվում է ամբողջական կամ փոփոխված մասնակի հետադարձ կիրառում: Վաղաժամկետ կիրառումը թույլատրվում է:

Խումբը նախատեսում է կիրառել նոր ստանդարտը պահանջվող ամսաթվից սկսված՝ կիրառելով ամբողջական հետադարձ մեթոդը:

2016թ.-ի ընթացքում Խումբը սկսել է ՖՀՄՍ 15-ի կիրառման նախնական գնահատումը, ինչին հաջորդում է ավելի մանրամասն վերլուծություն, որը Խումբը կատարում է 2018թ.-ին: Որոշ առանցքային հարցեր, տեսակետներ և տարբերակներ ներկայացված են ստորև: Դրանք հիմնված են Խմբի՝ ՖՀՄՍ 15-ի ներկայիս մեկնաբանության վրա և կարող են փոփոխվել նոր մեկնաբանությունների ի հայտ գալու դեպքում:

Ավելին, Խումբը հավելած է և շարունակելու է վերահսկել հետագա զարգացումները:

Մինչ օրս, Խումբը բացահայտել է հետևյալ խնդիրներն, որոնք պետք է հաշվի առնվեն:

ա) Պայմանականորեն գնանշվող վաճառքներ

Ինչպես ներկայացված է Ծան. 34 (գ)-ում, Խմբի որոշ մետաղ պարունակող խտանյութի վաճառքները ներառում են պայմանական գնանշման հատկություն, որոնք համարվում են ներկառուցված ածանցյալ գործիքներ: ՀՀՄՍ 18-ի համաձայն հասույթը ճանաչվում է ստացված կամ ստացվելիք հատուցման իրական արժեքով, երբ խտանյութը մատակարարվել է, ինչը հիմնականում տեղի է ունենում խտանյութի գնացքի վրա բարձրագույն ժամանակ: Այս իրական արժեքը հիմնված է խտանյութում առկա մետաղի վերջին հայտնի գնահատականի (հիմնված՝ սկզբնական փորձարկման արդյունքների վրա) և մատակարարման ամսաթվից առաջ վերջին հինգ աշխատանքային օրվա և վերջին մեկ աշխատանքային օրվա մետաղի միջին սփռված գնի հիման վրա, համապատասխանաբար պղնձի և մոլիբդենի դեպքում: Ներկառուցված ածանցյալ գործիքների իրական արժեքի չափումը և իրական արժեքի հետագա փոփոխությունները գնանշման ժամանակահատվածի ընթացքում և վերջում գնահատվում են՝ հաշվի առնելով ֆորվարդ շուկայական գները: Իրական արժեքի հետագա փոփոխությունները ճանաչվում են համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում որպես 'Հասույթի' բաղադրիչ յուրաքանչյուր ժամանակահատվածում՝ մինչև վերջնական մարումը: Նախնական և վերջնական փորձարկման արդյունքների տարբերությունների հետևանքով առաջացող ցանկացած հետագա փոփոխությունները չեն համարվում ներկառուցված ածանցյալ գործիքների մաս և ճշգրտվում են հասույթի հետ: Այս գումարները սովորաբար էական չեն Խմբի համար:

ՖՀՄՍ 15-ը չի փոխի հիմնական պայմանագրերում ներկառուցված ածանցյալ գործիքների գնահատումը: ՖՀՄՍ 15-ը սահմանում է, որ եթե պայմանագիրը մասնակիորեն ընդգրկված է ՖՀՄՍ 15-ի շրջանակներում, և մասնակիորեն այլ ստանդարտի շրջանակներում, ապա Խումբը առաջնահերթ պետք է կիրառի այլ ստանդարտի բաժանման և չափման պահանջները: Այսպիսով, այնքանով որ պայմանական գնանշման հատկությունը ընդգրկված է այլ ստանդարտի շրջանակներում, այն կլինի ՖՀՄՍ 15-ի շրջանակներից դուրս և կհաշվառվի ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն: Նախնական և վերջնական փորձարկման արդյունքների հետագա տարբերությունները կշարունակեն հաշվառվել ՖՀՄՍ 15-ի շրջանակներում և կլինեն փոփոխական հատուցումների գնահատման սահմանափակումների առարկա:

33. Թողարկված, բայց դեռ ուժի մեջ չմտած ստանդարտներ (շարունակություն)*ՖՀՄՄ 15 «Հաճախորդների հետ պայմանագրերից հասույթ» (շարունակություն)*

Հիմնական պայմանագրի գծով հասույթը կճանաչվի այն ժամանակ, երբ վերահսկողությունն անցնի պատվիրատուին (խտանյութի գնացքի վրա բարձրագույն ժամանակ), և կչափվի այն գումարով, որը Խումբն ակնկալում է ստանալ գնանշման ժամանակահատվածի վերջում, այսինքն՝ օգտագործելով խտանյութի մեջ առկա մետաղի ամենավերջին կատարված գնահատումը (հիմնված՝ սկզբնական փորձարկման արդյունքների վրա) և գնահատված ֆորվարդ գնի հիման վրա (ինչը համապատասխանում է ներկա փորձին): Նախնական փորձարկման արդյունքները գնահատելիս, Խումբը հաշվի է առել ՖՀՄՄ 15-ի սահմանափակումները փոփոխական հատուցումների գնահատման վերաբերյալ: Խումբը հասույթի հաշվարկում կներառի միայն այն գումարները, որոնց գծով նշանակալի ճշգրտումներ չեն սպասվում փորձարկման վերջնական արդյունքների ի հայտ գալուց հետո, գնանշման ժամանակահատվածի վերջում: Ինչպես նշված է վերևում, փորձարկման արդյունքների տարբերությունները սովորաբար էական չեն լինում Խմբի համար, հետևաբար փոփոխություններ չեն ակնկալվում ներկա մոտեցման հետ: Հետևաբար, այն ժամանակ, երբ խտանյութը բեռնվում է գնացքի վրա, Խումբը կճանաչի դեբիտորական պարտք, որովհետև այդ ժամանակից սկսած, Խումբը գտնում է, որ ունի հատուցման ստացման անվերապահ իրավունք: Այս դեբիտորական պարտքը այնուհետև կհաշվառվի համաձայն ՖՀՄՄ 9-ի:

Ինչպես նշված է վերևում՝ ՖՀՄՄ 9-ի հնարավոր ազդեցության քննարկման մեջ, ներկառուցված ածանցյալ գործիքները այլևս չեն առանձնացվի հիմնական պայմանագրերից, օրինակ՝ խտանյութի վաճառքի գծով դեբիտորական պարտքից: Սա պայմանավորված է նրանով, որ պայմանական գնանշման հատկության առկայությունը կնշանակի, որ խտանյութի վաճառքի գծով դեբիտորական պարտքը չի բավարարի ամորտիզացված արժեքով չափման պահանջներին: Փոխարենը, ամբողջ դեբիտորական պարտքը կչափվի իրական արժեքով, իրական արժեքի հետագա փոփոխությունները կճանաչվեն համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Պահանջը՝ չափել ամբողջ դեբիտորական պարտքը իրական արժեքով, տարբերվում է ընթացիկ մոտեցումից, որում ներկառուցված ածանցյալ գործիքը ներկայացնում է ապրանքի գնի փոփոխությունները, այնինչ դեբիտորական պարտքի իրական արժեքը կներառի ապրանքի գնի փոփոխությունների ազդեցությունը, տոկոսադրույքի ռիսկը և պարտքային ռիսկը: Հաշվի առնելով Խմբի պայմանականորեն գնանշվող վաճառքների էությունը, որտեղ դրանք չեն գերազանցում 3 ամիսը և ամուր վարկային վարկանիշ ունեցող հաճախորդների հետ են, Խումբը չի ակնկալում, որ այս փոփոխությունը կունենա էական ազդեցություն:

Նման պայմանականորեն գնանշվող պայմանագրերի գումարների ներկայացման հետ կապված, ՖՀՄՄ 15-ը պահանջում է «Հաճախորդների հետ պայմանագրերից հասույթ»-ը ներկայացնել հասույթի այլ տեսակներից առանձին: Սա նշանակում է, որ նախնական վաճառքից ճանաչված հասույթը պետք է ներկայացվի ֆինանսական հաշվետվություններում՝ առանձնացված համապատասխան խտանյութի վաճառքից դեբիտորական պարտքի իրական արժեքի հետագա փոփոխությունների արդյունքում ճանաչված եկամտից/հասույթից: Քանի որ, ներկայումս Խումբը ներկայացնում է հիմնական պայմանագրերում ներկառուցված ածանցյալ գործիքների իրական արժեքի փոփոխությունից եկամուտը հասույթի կազմում, այս պահանջը ազդեցություն կունենա Խմբի վրա: Այնուամենայնիվ, ՖՀՄՄ 9-ի կիրառման արդյունքում իրական արժեքի փոփոխությունների շարժը կտարբերվի: Համաձայն ընթացիկ մոտեցման, նախնական և վերջնական փորձարկման արդյունքների տարբերությունների հետևանքով առաջացող ցանկացած հետագա փոփոխություններ կճանաչվեն որպես հաճախորդների հետ պայմանագրերից հասույթի ճշգրտում:

բ) Առաքման պայմանների վրա ազդեցություն

Խումբը վաճառում է իր պղնձի խտանյութի մի մասը CIP Incoterms եղանակով: Սա նշանակում է, որ Խումբը պատասխանատու է առաքման ծառայությունների համար, այն ամսաթվից հետո, երբ խտանյութի նկատմամբ վերահսկողությունը փոխանցվում է պատվիրատուին, այսինքն, երբ խտանյութը բարձվում է գնացքի վրա: ՀՀՄՄ 18-ի համաձայն, այդ առաքման ծառայությունները ներկայումս չեն համարվում առանձին ծառայություն, և հասույթը չի բաշխվում տվյալ ծառայությունների վրա: Փոխարենը, խտանյութի վաճառքի գծով հասույթը ամբողջությամբ ճանաչվում է այն ամսաթվի դրությամբ, երբ խտանյութը բեռնվում է գնացքի վրա, իսկ փոխադրման ծախսերը համարվում են իրացման ծախսերի մի մաս:

ՖՀՄՄ 15-ի համաձայն, նման առաքման ծառայությունների մատուցումը կհամարվի առանձին ծառայություն (և, հետևաբար, առանձին կատարման պարտավորություն), որին պետք է բաշխվի գործարքի գնի մի մասը և ճանաչվի առաքման ծառայությունների մատուցման ժամանակի ընթացքում:

33. Թողարկված, բայց դեռ ուժի մեջ չմտած ստանդարտներ (շարունակություն)*ՖՀՄՍ 15 «Հաճախորդների հետ պայմանագրերից հասույթ» (շարունակություն)*

Ներկայումս Խումբը գնահատում է նման ծառայությունների էականությունն՝ ազդեցության որոշման նպատակով։
Էական լինելու դեպքում, փոփոխության ազդեցությունը կլինի հետևյալը՝

- **Հասույթի հետաձգում.** Հասույթի մի մասը, որը ներկայումս ճանաչվում է, երբ խտանյութը բեռնվում է գնացքի վրա, կհետաձգվի և կճանաչվի հետագայում մատակարարման ծառայությունների մատուցման ժամանակ, և
- **Տարանջատված բացահայտումներ.** Առաքման ծառայություններին՝ խտանյութի վաճառքի հասույթից, բաշխվող գումարը կառանձնացվի վաճառքի հասույթի գումարից համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում կամ ծանոթագրություններում։

գ) *Այլ ներկայացման և բացահայտման պահանջներ*

Ի հավելում պայմանականորեն գնանշվող վաճառքների ներկայացման և բացահայտման պահանջներին, քննարկված վերևում, ՖՀՄՍ 15-ը պարունակում է այլ ներկայացման և բացահայտման պահանջներ, որոնք ավելի մանրամասն են, քան ներկայումս գործող ստանդարտների պահանջները։ Ներկայացման պահանջները առաջացնում են զգալի փոփոխություններ կիրառվող պահանջների համեմատ, և կավելացնեն ծանոթագրությունների ծավալը Խմբի ֆինանսական հաշվետվություններում։ ՖՀՄՍ 15-ի բացահայտման պահանջների որոշ մասը բոլորովին նոր են։ 2017թ.-ին Խումբը շարունակում է ուսումնասիրել համապատասխան համակարգերի, ներքին վերահսկողության, քաղաքականությունների և ընթացակարգերի ներդրման անհրաժեշտությունը, որոնք կպահանջվեն տեղեկատվության հավաքագրման և բացահայտման համար։

ՖՀՄՍ 16 «Վարձակալություն»

2016թ. հունվարին ՀՀՄՍԽ-ն հրապարակել է ՖՀՄՍ 16-ը, որը փոխարինում է ՀՀՄՍ 17-ին «Վարձակալություն», ՖՀՄՍԿ 4-ին «Համաձայնություններում Վարձակալության Առկայության Որոշում», ՄՄԿ 15-ին «Գործառնական Վարձակալություն. Խրախուսող պայմաններ» և ՄՄԿ 27-ին «Վարձակալության իրավական ձև ներառող գործարքների բովանդակության գնահատում»։ ՖՀՄՍ 16-ը սահմանում է վարձակալությունների ճանաչման, չափման, ներկայացման և բացահայտման սկզբունքները և պահանջում է վարձակալից հաշվառել բոլոր վարձակալությամբ ստացած ակտիվները միասնական բալանսային տարբերակով, ՀՀՄՍ 17-ի ֆինանսական վարձակալության հաշվառման նմանությամբ։ Ստանդարտը նախատեսում է երկու տեսակի բացառություն վարձակալի համար՝ փոքրածախ ակտիվների (օր.՝ անձնական համակարգիչներ) և կարճաժամկետ (12 ամսից պակաս ժամկետով) վարձակալության պարագայում։ Վարձակալության սկսվելու օրվանից վարձակալը պետք է ճանաչի պարտավորություն վարձավճարների գծով (վարձակալական պարտավորություն) և ակտիվ, որը ներկայացնում է վարձակալված ակտիվի օգտագործման իրավունքը վարձակալության ողջ ընթացքում (օր.՝ ակտիվի օգտագործման իրավունք)։

Վարձակալը պետք է առանձին ճանաչի վարձակալական պարտավորության գծով տոկոսային ծախսը և ակտիվի օգտագործման իրավունքի մաշվածության ծախսը։

Վարձակալը նաև պետք է վերանայի վարձակալական պարտավորության չափը որոշակի իրադարձությունների ի հայտ գալու պարագայում (օր.՝ վարձակալության ժամանակահատվածի փոփոխություն, ապագա վարձավճարների փոփոխություն՝ կապված վարձավճարի չափի որոշման համար օգտագործվող ինդեքսի կամ դրույքի փոփոխության հետ)։ Վարձակալը հիմնականում կճանաչի վարձակալական պարտավորության վերաչափման գումարը՝ որպես ակտիվի օգտագործման իրավունքի ճշգրտում։

Վարձատուի հաշվառումը ըստ ՖՀՄՍ 16-ի զգալի փոփոխություններ չի կրի ՀՀՄՍ 17-ի համեմատ։ Վարձատուները կշարունակեն դասակարգել վարձակալությունները նույն սկզբունքով, ինչ ՀՀՄՍ 17-ի դեպքում և կտարբերակեն երկու տեսակի վարձակալություն՝ գործառնական և ֆինանսական։

ՖՀՄՍ 16-ը նաև պահանջում է վարձակալներին և վարձատուներին կատարել ավելի ընդարձակ բացահայտումներ, քան ՀՀՄՍ 17-ի դեպքում։

ՖՀՄՍ 16-ը ուժի մեջ է մտնում 2019թ.-ի հունվարի 1-ից սկսվող ժամանակաշրջանների համար։ Վաղաժամ կիրառումը թույլատրվում է, բայց ոչ նախքան ընկերությունների կողմից ՖՀՄՍ 15-ի կիրառումը։ Վարձակալը կարող է ընտրել ամբողջովին հետընթաց կամ փոփոխված հետընթաց կիրառման մոտեցումները։ Ստանդարտի անցումային դրույթները թույլ են տալիս որոշակի մեղմացումներ։

33. Թողարկված, բայց դեռ ուժի մեջ չմտած ստանդարտներ (շարունակություն)*ՖՀՄՄ 16 «Վարձակալություն» (շարունակություն)*

2017թ.-ին Խումբը սկսել է գնահատել ՖՀՄՄ 16-ի հնարավոր ազդեցությունը իր համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

ՖՀՄՄ 10-ի և ՀՀՄՄ 28-ի փոփոխություններ. Ներդրողի և ասոցիացված կազմակերպության կամ համատեղ ձեռնարկման միջև ակտիվների վաճառքը կամ փոխանցումը

Փոփոխությունները վերաբերում են ՖՀՄՄ 10-ի և ՀՀՄՄ 28-ի միջև հակասությանը՝ կապված ասոցիացված կազմակերպությանը կամ համատեղ ձեռնարկմանը դուստր կազմակերպության վաճառքի կամ փոխանցման արդյունքում վերահսկողության կորստի հետ: Փոփոխությունները պարզաբանում են, որ ներդրողի և ասոցիացված կազմակերպության կամ համատեղ ձեռնարկման միջև ձեռնարկատիրական գործունեության ակտիվների՝ ինչպես սահմանված է ՖՀՄՄ 3-ում, վաճառքի կամ փոխանցման հետ կապված օգուտներն ու վնասները ճանաչվում են ամբողջությամբ: Սակայն ձեռնարկատիրական գործունեության միավորում չհանդիսացող ցանկացած ակտիվի վաճառքից օգուտներն ու վնասները ճանաչվում են միայն ասոցիացված կազմակերպության կամ համատեղ ձեռնարկման մեջ չկապակցված բաժնեմասի չափով: ՀՀՄՄ-ը հետաձգել է այս փոփոխություններն ուժի մեջ մտնելու ժամկետն անորոշ ժամանակահատվածով, բայց Խմբի կողմից ստանդարտը վաղաժամկետ կիրառելու դեպքում այն պետք է կիրառվի առաջընթաց կերպով:

34. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիրը

Ստորև ներկայացված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունները հետևողականորեն կիրառվել են համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում բոլոր ներկայացված ժամանակաշրջանների համար:

ա) Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորում

Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումները հաշվառվում են՝ օգտագործելով ձեռքբերման մեթոդը: Ձեռքբերման արժեքը չափվում է որպես ձեռքբերման օրվա դրությամբ փոխանցված հատուցման իրական արժեքի և ձեռքբերվող ընկերության ցանկացած չվերահսկվող բաժնեմասի հանրագումար: Յուրաքանչյուր ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման համար Խումբը որոշում է արդյոք ձեռքբերված կազմակերպության չվերահսկվող բաժնեմասը չափել իրական արժեքով, թե ձեռքբերված ընկերության որոշելի գույք ակտիվների համապատասխան մասի գումարի չափով: Առաջացած ձեռքբերման ծախսումները ծախսագրվում են որպես վարչական ծախսեր:

Եթե Խումբը ձեռք է բերում ձեռնարկատիրական գործունեություն, ապա ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները դասակարգվում են պայմանագրի պայմաններին, տնտեսական բնույթին և ձեռքբերման պահին այլ էական պայմաններին համապատասխան: Սա ներառում է ձեռքբերվող կազմակերպության հիմնական պայմանագրերում ներկառուցված ածանցյալ գործիքների տարանջատման անհրաժեշտության վերլուծությունը:

Որպես ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման մաս, Խումբը գնահատում է, արդյոք ձեռքբերվող ընկերությունը որևէ գործառնական վարձակալության պայմանագրեր ունի, որոնք անբարենպաստ են, այսինքն՝ վարձակալության պայմանագրի վճարները գերազանցում են նման գործարքների շուկայական արժեքը: Ձեռքբերման պահին իրական արժեքի գնահատման ժամանակ՝ հանքային պաշարները, ռեսուրսները և հետախուզման պոտենցիալը, որոնք կարելի է արժանահավատորեն չափել, ճանաչվում են առանձին: Այլ պոտենցիալ պաշարները, ռեսուրսները և իրավունքները, որոնց իրական արժեքը հնարավոր չէ արժանահավատորեն չափել, առանձին չեն ճանաչվում և ներառվում են գույքի մեջ:

Ձեռնարկատիրական գործունեության փուլային ձեռքբերման դեպքում Խումբը ձեռքբերվող կազմակերպությունում իր նախկինում ունեցած բաժնեմասը վերաչափում է ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ իրական արժեքով և արդյունքում ստացված օգուտը կամ վնասը ճանաչի շահույթում կամ վնասում: Այնուհետև դա հաշվի առնվում գույքի հաշվարկում:

34. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիրը (շարունակություն)**ա) Զեռնարկատիրական գործունեության միավորում (շարունակություն)**

Ցանկացած պայմանական հատուցում, որը պետք է փոխանցվի ձեռքբերողի կողմից, ճանաչվում է ձեռքբերման պահին իրական արժեքով: Պայմանական հատուցում, որը դասակարգվել է որպես ակտիվ կամ պարտավորություն, որը հանդիսանում է ֆինանսական գործիք է ՀՀՄՍ 39-ի շրջանակներում, չափվում է իրական արժեքով, իրական արժեքի փոփոխություններն էլ արտացոլվում են շահույթում կամ վնասում կամ որպես այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների փոփոխություն: Եթե պայմանական հատուցումը չի ներառվում ՀՀՄՍ 39-ի շրջանակներում, այն չափվում է համապատասխան ՖՀՄՍ-ի համաձայն: Եթե պայմանական հատուցումը դասակարգվում է որպես սեփական կապիտալ, ապա այն չի վերաչափվում՝ մինչև կապիտալում ամբողջական մարումը:

Գուդվիլը սկզբնապես չափվում է սկզբնական արժեքով, որը հանդիսանում է փոխանցված հատուցման և ճանաչված չվերահսկվող բաժնեմասի հանրագումարի և ձեռքբերված որոշելի գուտ ակտիվների և ստանձնած պարտավորությունների իրական արժեքների տարբերությունը:

Եթե որոշելի գուտ ակտիվների իրական արժեքը գերազանցում է փոխանցված հատուցման գումարը, խումբը վերստուգում է արդյոք այն ճիշտ է բացահայտել բոլոր որոշելի ակտիվները և ստանձնած պարտավորությունները և վերանայում է ձեռքբերման ամսաթվին ճանաչվող գումարների հաշվարկման ընթացակարգերը:

Եթե փոխհատուցումը, այնուամենայնիվ, ավելի քիչ է, քան ձեռքբերված գուտ ակտիվների իրական արժեքը, ապա տարբերությունը ճանաչվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում:

Սկզբնական ճանաչումից հետո գուդվիլը չափվում է սկզբնական արժեքով՝ նվազեցնելով արժեզրկումից կուտակված ցանկացած կորստով: Արժեզրկման ստուգման նպատակով ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման արդյունքում ձեռքբերված գուդվիլը, ձեռքբերման ամսաթվից սկսած, պետք է բաշխվի խմբի այն դրամաստեղծ միավորներին, որոնք ակնկալվում է, որ կստանան օգուտներ ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումից՝ անկախ այն հանգամանքից, թե արդյոք ձեռքբերվողի այլ ակտիվները կամ պարտավորությունները վերագրված են այդ միավորներին, թե՛ ոչ:

Եթե գուդվիլը կազմում է դրամաստեղծ ստորաբաժանման մաս, և այդ ստորաբաժանման մի մասն օտարվում է, օտարվող մասին վերագրելի գուդվիլը ընդգրկվում է այդ գործունեության հաշվեկշռային արժեքի մեջ օտարումից շահույթը կամ վնասը որոշելիս: Այս պարագայում օտարվող գուդվիլը գնահատվում է օտարվող գործունեության արժեքի և դրամական միջոցներ ստեղծող ստորաբաժանման մնացած մասի արժեքի հարաբերության հիման վրա:

Խումբը բացահայտել է երկու դրամաստեղծ միավոր, որոնք ներկայացնում են խմբի երկու ընկերությունները՝ Զանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ ՓԲ և Լեռ-Էքս ՍՊ ընկերությունը:

բ) Ֆինանսական գործիքներ. սկզբնական ճանաչումը և հետագա չափումը

Ֆինանսական գործիքը ցանկացած պայմանագիր է, որը առաջացնում է ֆինանսական ակտիվ մեկ ընկերության համար և ֆինանսական պարտավորության կամ սեփական կապիտալի գործիք մյուս ընկերության համար:

Ֆինանսական ակտիվներ***Սկզբնական ճանաչումը և չափումը***

Սկզբնական ճանաչման ժամանակ ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ, փոխառություններ և դեբիտորական պարտքեր, մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ, վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ կամ, անհրաժեշտության դեպքում, արդյունավետ հեջում որպես հեջավորման գործիքներ նախատեսված ածանցյալ գործիքներ: Բոլոր ֆինանսական ակտիվները սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով գումարած՝ գործարքի ծախսումները, բացառությամբ իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվների:

34. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիրը (շարունակություն)**բ) Ֆինանսական գործիքներ. սկզբնական ճանաչումը և հետագա չափումը (շարունակություն)**

Այն ֆինանսական ակտիվների գնումը կամ վաճառքը, որը պահանջում է ակտիվների մատակարարում շուկայում գործող կարգավորմամբ կամ գործարար սովորույթով սահմանված ժամանակահատվածում (կանոնավոր կերպով առուվաճառք) ճանաչվում է առևտրի ամսաթվին, այսինքն՝ այն օրը, երբ Խումբը պարտավորվում է գնել կամ վաճառել ակտիվը:

Խմբի ֆինանսական ակտիվները ներառում են դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ, առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր և ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ, վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական գործիքներ:

Հետագա չափումը

Ֆինանսական ակտիվների հետագա չափումը դասակարգվում է հետևյալ չորս դասերի.

- Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ;
- փոխառություններ և դեբիտորական պարտքեր;
- վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական գործիքներ;
- մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ. Խումբը չունի մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ

Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ

Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվները ներառում են առևտրային նպատակով պահվող ֆինանսական ակտիվներ և սկզբնական ճանաչման փուլում որպես իրական արժեքով չափվող՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով նախատեսված ֆինանսական ակտիվներ: Ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են որպես առևտրային նպատակներով պահվող, եթե դրանք ձեռք են բերվել կարճաժամկետ նպատակով վաճառելու կամ հետ գնելու համար:

Ածանցյալ գործիքները, այդ թվում՝ առանձնացված ներկառուցված ածանցյալ գործիքները, նույնպես դասակարգվում են որպես առևտրային նպատակներով պահվող, եթե դրանք նախատեսված չեն որպես արդյունավետ հեջավորման գործիքներ, ինչպես սահմանված է ՀՀՄՄ 39-ով «Ֆինանսական գործիքներով ճանաչումը եւ չափումը»:

Ֆինանսական ակտիվները, չափվող իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով հաշվառվում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում իրական արժեքով՝ իրական արժեքում գուտ փոփոխությունները ներկայացնելով որպես ֆինանսական ծախս (բացասական գուտ փոփոխություններ իրական արժեքում) կամ ֆինանսական եկամուտ (դրական գուտ փոփոխություններ իրական արժեքում) համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում:

Հիմնական պայմանագրերում ներկառուցված ածանցյալ գործիքները հաշվառվում են որպես առանձին ածանցյալ գործիքներ, և հաշվառվում են իրական արժեքով, եթե դրանց տնտեսական բնութագրերը և ռիսկերը սերտորեն կապված չեն հիմնական պայմանագրերի տնտեսական բնութագրերին և ռիսկերին, և հիմնական պայմանագրերը չեն հանդիսանում առևտրական նպատակներով պահվող կամ նախատեսված չեն որպես չափվող իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով: Այս ներկառուցված ածանցյալ գործիքները չափվում են իրական արժեքով՝ իրական արժեքում փոփոխությունները ճանաչելով շահույթում կամ վնասում:

Վերագնահատումը տեղի է ունենում միայն այն դեպքում, եթե առկա է պայմանագրի պայմանների փոփոխություն, որը զգալիորեն փոփոխում է դրամական հոսքերը, որոնք այլապես անհրաժեշտ են կամ առկա է ֆինանսական ակտիվի իրական արժեքով չափվող՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով դասից դուրս վերադասակարգում:

34. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիրը (շարունակություն)**բ) Ֆինանսական գործիքներ. սկզբնական ճանաչումը և հետագա չափումը (շարունակություն)***Փոխառություններ և դեբիտորական պարտքեր*

Խմբին առավել համապատասխանում է այս դասը: Փոխառությունները եւ դեբիտորական պարտքերը ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ են՝ ֆիքսված կամ որոշելի վճարումներով, որոնք չեն գնանշվում ակտիվ շուկայում: Սկզբնական չափումից հետո, այդպիսի ֆինանսական ակտիվները հետագայում չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը՝ հանած արժեքը: Ամորտիզացված արժեքը հաշվարկվում է՝ հաշվի առնելով ձեռքբերման ժամանակ ցանկացած զեղչ կամ հավելավճար, և վճարներ կամ ծախսումներ, որոնք արդյունավետ տոկոսադրույքի անբաժանելի մասն են: Արդյունավետ տոկոսադրույքի ամորտիզացիան ներառվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում որպես ֆինանսական եկամուտ: Արժեքկումից առաջացած կորուստները ճանաչվում են համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում որպես այլ ծախս:

Այս դասը, ընդհանուր առմամբ, կիրառելի է առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքերի դեպքում: Դեբիտորական պարտքերի վերաբերյալ հավելյալ տեղեկությունների համար տես Ծան. 20-ը:

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ներդրումները ներառում են բաժնային գործիքներ: Վաճառքի համար մատչելի դասակարգված բաժնային ներդրումները այն ներդրումներն են, որոնք չեն դասակարգվել որպես առևտրական նպատակներով պահվող կամ նախատեսվել որպես չափվող իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով:

Սկզբնական ճանաչումից հետո վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ներդրումները հետագայում չափվում են իրական արժեքով, չիրացված օգուտները և վնասները ճանաչվում են այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում՝ վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների գծով պահուստում այնքան ժամանակ, մինչև ներդրումն ապաճանաչվի, որի դեպքում կուտակված օգուտը կամ վնասը ճանաչվում է այլ գործառնական եկամուտներում, կամ ներդրումը որոշվի որպես արժեքը կամ, որի դեպքում կուտակված վնասը վերադասակարգվում է վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների գծով պահուստից ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության ֆինանսական ծախսերին:

Խումբը գնահատում է վաճառքի համար մատչելի իր ֆինանսական ակտիվները՝ որոշելու, արդյոք, մոտ ապագայում դրանք վաճառելու հնարավորությունը և մտադրությունը դեռևս տեղին է: Երբ Խումբը չի կարողանում վաճառել այդպիսի ֆինանսական ակտիվները ակտիվ շուկայի բացակայության պատճառով և տեսանելի ապագայում դրանք վաճառելու դեկավարության մտադրությունը էապես փոխվում է, Խումբը կարող է վերադասակարգել այդ ֆինանսական ակտիվները հազվադեպ դեպքերում:

Վաճառքի համար մատչելի դասից վերադասակարգված ֆինանսական ակտիվների համար ցանկացած նախկին օգուտ կամ վնաս, որը ճանաչվել էր սեփական կապիտալում, ամորտիզացվում է շահույթում կամ վնասում ներդրման մնացած ժամկետի ընթացքում՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքը: Նոր ամորտիզացված արժեքի և ակնկալվող դրամական հոսքերի միջև ցանկացած տարբերություն ևս ամորտիզացվում է ակտիվի մնացած ժամկետի ընթացքում՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքը: Եթե ակտիվը հետագայում որոշվում է որպես արժեքը կամ, ապա սեփական կապիտալում հաշվառված գումարը վերադասակարգվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն:

Ապաճանաչում

Ֆինանսական ակտիվը (կամ եթե կիրառելի է ֆինանսական ակտիվի մասը կամ ֆինանսական ակտիվների խմբի մի մասը) ապաճանաչվում է, երբ:

- ակտիվից դրամական միջոցների հոսքեր ստանալու իրավունքի ժամկետն ավարտված է,
- Խումբը փոխանցել է ակտիվից դրամական միջոցների հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը կամ փոխանցման համաձայնագրի համաձայն պարտավորվում է վճարել ստացված բոլոր դրամական հոսքերը առանց էական ուշացման երրորդ կողմին տարանցիկ համաձայնությամբ, և, կամ (ա) Խումբը փոխանցել է ակտիվի գծով, ըստ էության, բոլոր ռիսկերը և օգուտները, կամ (բ) Խումբը ո՛չ փոխանցել է և ո՛չ էլ պահպանում է ակտիվի գծով, ըստ էության, բոլոր ռիսկերը և օգուտները, սակայն փոխանցել է ակտիվի նկատմամբ վերահսկողության իրավունքը:

34. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիրը (շարունակություն)**բ) Ֆինանսական գործիքներ. սկզբնական ճանաչումը և հետագա չափումը (շարունակություն)**

Երբ Խումբը փոխանցել է ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու իր իրավունքները կամ կնքել է տարանցիկ փոխանցման համաձայնագիր, այն գնահատում է, թե արդյոք պահպանվում են, և ինչ չափով է պահպանվում սեփականության ռիսկերը և օգուտները:

Այն դեպքում, երբ Խումբը ո՛չ փոխանցել և ո՛չ էլ պահպանել է, ըստ էության, ակտիվի բոլոր ռիսկերն ու օգուտները, ոչ էլ փոխանցել է ակտիվի վերահսկողությունը, Խումբը շարունակում է ճանաչել փոխանցված ակտիվը՝ Խմբի շարունակական ներգրավվածության չափով: Այդ դեպքում, Խումբը նաև ճանաչում է համապատասխան պարտավորությունը:

Փոխանցվող ակտիվը և դրա հետ կապված պարտավորությունը չափվում են այնպիսի հիմունքով, որն արտացոլում է Խմբի պահպանած իրավունքներն ու պարտավորությունները:

Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում

Խումբը յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ իրականացնում է ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական ակտիվների խմբի՝ արժեզրկված լինելու անկողմնակալ վկայության գնահատում: Ֆինանսական ակտիվը կամ ակտիվների խումբը համարվում են արժեզրկված այն և միայն այն դեպքում, եթե կա արժեզրկման անկողմնակալ վկայության, որպես ակտիվի սկզբնական ճանաչումից հետո տեղի ունեցած մեկ կամ մի քանի իրադարձությունների («կորուստներ վկայող իրադարձություն») արդյունք, և երբ այդ իրադարձությունը կամ իրադարձություններն ազդեցություն ունեն ֆինանսական ակտիվից կամ ակտիվների խմբից ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի վրա, որոնք կարելի է արժանահավատորեն չափել: Արժեզրկման անկողմնակալ վկայությունը կարող է ներառել վարկառուի կամ վարկառուների խմբի զգալի ֆինանսական դժվարությունները, տոկոսագումարների և մայր գումարների վճարման ուշացումը կամ չվճարումը, այն հավանականությունը, որ տեղի կունենա սնանկացում կամ այլ ֆինանսական վերակազմավորում, ինչպես նաև դիտարկվող տեղեկատվությունն ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի չափերի նվազման վերաբերյալ, օրինակ՝ տնտեսական պայմանների փոփոխություն, որոնք կարող են հանգեցնել ձախողումների:

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվներ

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվների համար, Խումբը ի սկզբանե գնահատում է արժեզրկված լինելու հայտանիշները անհատապես՝ էական ակտիվների համար, կամ խմբային՝ բոլոր ֆինանսական ակտիվների համար, որոնք անհատապես էական չեն համարվում: Եթե Խումբը որոշում է, որ անհատապես գնահատված ֆինանսական ակտիվի համար չկա արժեզրկման անկողմնակալ վկայություն, անկախ այն հանգամանքից, էական է այն, թե ոչ, ապա այդ ակտիվը ներառում է համանման վարկային ռիսկերի բնութագրիչներ ունեցող ֆինանսական ակտիվների խմբում և գնահատում է դրանց արժեզրկված լինելը խմբային հիմունքով: Ակտիվները, որոնց արժեզրկված լինելը գնահատվում է անհատական հիմունքով և որոնց նկատմամբ ճանաչվում են արժեզրկումից կորուստներ, չափվում են գնահատվել խմբային հիմունքով:

Արժեզրկված լինելու անկողմնակալ վկայության առկայության դեպքում՝ արժեզրկումից վնասը ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի և դրամական միջոցների ակնկալվող ապագա հոսքերի (հաշվի չառնելով դեռևս չկրած ապագա պարտքային կորուստները) ներկա արժեքի տարբերությունն է: Ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի ներկա արժեքը գեղջվում է ֆինանսական ակտիվների սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով:

Ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է արժեզրկման պահուստի հաշվի միջոցով, իսկ արժեզրկումից ծախսն արտացոլվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

Տոկոսային եկամուտները շարունակում են հաշվեզրկվել նվազեցված հաշվեկշռային արժեքից՝ օգտագործելով արժեզրկման կորուստը հաշվելու նպատակով ապագա դրամական հոսքերը գեղջելու տոկոսադրույքը: Տոկոսային եկամուտները արտացոլվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում որպես ֆինանսական եկամուտ: Վարկերը, համապատասխան պահուստների հետ միասին, դուրս են գրվում, եթե ապագայում չկա վարկը հավաքագրելու իրատեսական հեռանկար, և երբ բոլոր գրավներն օգտագործվել են կամ փոխանցվել Խմբին:

34. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիրը (շարունակություն)**բ) Ֆինանսական գործիքներ. սկզբնական ճանաչումը և հետագա չափումը (շարունակություն)**

Եթե հաջորդող տարում գնահատված արժեքը կունենա ավելանում կամ նվազում է արժեքը կմասնավորապես ճանաչումից հետո կատարված իրադարձությունների պատճառով, նախկինում ճանաչված արժեքը կունենա ավելացում կամ նվազեցում է՝ ճշգրտելով պահուստի հաշիվը: Եթե հետագա դուրսգրումը ավելի ուշ վերականգնվում է, ապա՝ վերականգնված գումարն արտացոլվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում որպես ֆինանսական ծախսերի նվազեցում:

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվները

Խումբը յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվին գնահատում է, թե արդյոք առկա է անկողմնակալ վկայություն վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ներդրումների կամ ներդրումների խմբերի արժեքը կմասնավորապես ճանաչումից հետո:

Վաճառքի համար մատչելի դասակարգված բաժնային ներդրումների դեպքում անկողմնակալ վկայությունը ներդրման իրական արժեքի էական կամ շարունակական նվազումն է իր սկզբնական արժեքից: «Էական» լինելը գնահատվում է ներդրման սկզբնական արժեքի նկատմամբ, իսկ «շարունակական» լինելը գնահատվում է այն ժամանակաշրջանի համար, որի ընթացքում իրական արժեքը ցածր է եղել սկզբնական արժեքից: Եթե կա արժեքը կմասնավորապես ճանաչումից հետո, ապա ձեռքբերման արժեքի և ընթացիկ իրական արժեքի տարբերությունը՝ նվազեցված դրա գծով ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչված նախկին արժեքը կունենա նվազեցում, համարվում է ընթացիկ արժեքը կունենա և տեղափոխվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներից ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն: Բաժնային գործիքների գծով արժեքը կմասնավորապես ճանաչումից հետո իրական չեն հակադարձվում ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության միջոցով, արժեքը կունենա և նվազեցվում է արժեքի աճն ուղղակիորեն ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում:

«Էական» կամ «շարունակական» լինելու մասին որոշումը պահանջում է դատողություն: Այս որոշումը կայացնելիս, Խումբը գնահատում է, ի թիվս այլ գործոնների, ներդրման իրական արժեքի սկզբնական արժեքից պակաս լինելու տևողության կամ չափը:

Ֆինանսական պարտավորություններ*Սկզբնական ճանաչումը և չափումը*

Սկզբնական ճանաչման փուլում ֆինանսական պարտավորությունները դասակարգվում են որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ, վարկեր և փոխառություններ, առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր կամ համապատասխանության դեպքում ածանցյալ գործիքներ՝ նախատեսված որպես հեջավորման գործիք արդյունավետ հեջում:

Բոլոր ֆինանսական պարտավորությունները սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով, իսկ վարկերի ու փոխառությունների պարագայում՝ ներառյալ ուղղակի վերագրելի գործարքի ծախսումները:

Խմբի ֆինանսական պարտավորությունները ներառում են առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքերը, տոկոսակիր վարկերը և փոխառությունները՝ ներառյալ բանկային օվերդրաֆտները, և ածանցյալ ֆինանսական գործիքները և իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական պարտավորությունները:

Հետագա չափումը

Ֆինանսական պարտավորությունների հետագա չափումը կախված է դասակարգումից ըստ ստորև ներկայացվածի.

Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ

Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական պարտավորությունները ներառում են առևտրական նպատակներով պահվող ֆինանսական պարտավորությունները և այն ֆինանսական պարտավորությունները, որոնք սկզբնական ճանաչման ժամանակ նախատեսվել են որպես չափվող իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով:

34. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիրը (շարունակություն)**բ) Ֆինանսական գործիքներ. սկզբնական ճանաչումը և հետագա չափումը (շարունակություն)**

Ֆինանսական պարտավորությունները դասակարգվում են որպես առևտրական նպատակներով պահվող, եթե դրանք ձեռք են բերվել մոտ ապագայում վաճառելու նպատակով: Այս դասը ներառում է այն ածանցյալ ֆինանսական գործիքները, որոնք նախատեսված չեն որպես հեջավորման գործիքներ հեջավորման հարաբերություններում՝ ինչպես դա սահմանված է ՀՀՄՄ 39-ով: Առանձնացված ներկատուցված ածանցյալ գործիքները նույնպես դասակարգված են որպես վաճառքի համար պահվող, եթե դրանք չեն նախատեսվել որպես արդյունավետ հեջավորման գործիքներ:

Առևտրական նպատակներով պահվող պարտավորությունների գծով օգուտները և վնասները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

Վարկեր և փոխառություններ, առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր

Այս դասը առավել համապատասխանում է Խմբի: Սկզբնական ճանաչումից հետո տոկոսային վարկերն ու փոխառությունները հետագայում չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Օգուտները և վնասները ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, երբ պարտավորություններն ապաճանաչվում են, ինչպես նաև արդյունավետ տոկոսադրույքով ամորտիզացնելիս:

Ամորտիզացված արժեքը հաշվարկվում է՝ հաշվի առնելով ձեռքբերման ժամանակ ցանկացած զեղչ կամ հավելավճար, ինչպես նաև վճարներ կամ ծախսումներ, որոնք հանդիսանում են արդյունավետ տոկոսադրույքի բաղկացուցիչ մաս: Արդյունավետ տոկոսադրույքով հաշվարկված ամորտիզացիան ներառվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության ֆինանսական ծախսեր հոդվածում:

Այս դասը կիրառելի է տոկոսակիր վարկերին և փոխառություններին, առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքերին: Լրացուցիչ տեղեկությունների համար տես Ծան. 23 և 26:

Ապաճանաչում

Ֆինանսական պարտավորությունն ապաճանաչվում է, երբ այն մարվում է, չեղյալ է համարվում կամ լրացել է դրա՝ ուժի մեջ լինելու ժամկետը:

Նույն փոխատուի հանդեպ ունեցած ֆինանսական պարտավորության փոխարինումը այլ ֆինանսական պարտավորությամբ, որի պայմաններն էականորեն տարբերվում են նախորդից, կամ եթե տեղի է ունեցել է գործող պարտավորության պայմանների էական փոփոխություն, ապա պետք է հին պարտավորությունը ապաճանաչել և նոր պարտավորություն ճանաչել, իսկ համապատասխան հաշվեկշռային արժեքների տարբերությունը ձևակերպվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում ներառում են դրամական միջոցները բանկերում և դրամարկղում, ինչպես նաև կարճաժամկետ ավանդներ, որոնց մարման ժամկետը սկզբնապես երեք ամսից պակաս է, բայց բացառում է ցանկացած սահմանափակված դրամական միջոցներ: Սահմանափակված դրամական միջոցները հասանելի չեն Խմբի կողմից օգտագործման համար և, հետևաբար, չեն համարվում բարձր իրացվելի. օրինակ՝ տեղանքի վերականգնման պարտավորությունների համար առանձնացված դրամական միջոցները:

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվության պատրաստելու նպատակով դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները ներառում են դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները վերոնշյալ սահմանմամբ:

34. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիրը (շարունակություն)**բ) Ֆինանսական գործիքներ. սկզբնական ճանաչումը և հետագա չափումը (շարունակություն)****Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ**

Խումբն օգտագործում է ածանցյալ ֆինանսական գործիքները, ինչպիսիք են ապրանքային ֆորվարդ պայմանագրերը՝ ապրանքի գնի ռիսկերը հեջավորելու նպատակով: Սակայն, նման պայմանագրերը չեն հաշվառվում որպես արդյունավետ հեջավորում գործիքներ համաձայն ՀՀՄՄ 39-ի: Այդպիսի ածանցյալ ֆինանսական գործիքները սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով այն օրը, որ օրը ածանցյալ գործիքի պայմանագիր կնքվել է և հետագայում վերաչափվում են իրական արժեքով: Ածանցյալ գործիքները հաշվառվում են որպես ֆինանսական ակտիվներ, երբ իրական արժեքը դրական է, և որպես ֆինանսական պարտավորություններ, երբ իրական արժեքը բացասական է: Ցանկացած օգուտ կամ վնաս, որն առաջանում է ածանցյալ գործիքների իրական արժեքի փոփոխություններից, ուղղակիորեն տարվում են համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվություն:

Ոչ ֆինանսական ակտիվի ստացման կամ մատակարարման նպատակով կնքված և դեռ պահվող պայմանագրերը համաձայն Խմբի ակնկալվող գնման, վաճառքի կամ օգտագործման պահանջների, ընկնում են ՀՀՄՄ 32 «Ֆինանսական գործիքներ. Ներկայացում», և ՀՀՄՄ 39-ի բացառության շրջանակներում, որը հայտնի է որպես «նորմալ գնում կամ վաճառքի բացառություն»:

Այս պայմանագրերի և հիմնական պայմանագրերի մաս կազմող ներկառուցված ածանցյալ գործիքների համար, նրանք հաշվառվում են որպես կատարման ենթակա պայմանագրեր: Խումբը ճանաչում է այդպիսի պայմանագրերը իր ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում միայն այն ժամանակ, երբ կողմերից մեկը կատարում է դրամական միջոցներ կամ ոչ ֆինանսական ակտիվ մատակարարելու պայմանագրում նշված իր պարտականությունը: Ֆինանսական գործիքների իրական արժեքների վերլուծության և չափման վերաբերյալ հետագա մանրամասների համար, տես Ծան. 28-ը:

Ընթացիկ և ոչ ընթացիկ դասակարգում

Խումբը ներկայացնում է ակտիվները և պարտավորությունները ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում ընթացիկ / ոչ ընթացիկ դասակարգման հիման վրա: Ակտիվը ընթացիկ է, երբ այն.

- ▶ Ակնկալվում է իրացվել կամ նախատեսված է վաճառքի կամ սովորական գործառնական փուլի ընթացքում սպառման համար, կամ
- ▶ Պահվում է հիմնականում առևտրային նպատակով, կամ
- ▶ Ակնկալվում է իրացվել հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո 12 ամսվա ընթացքում, կամ
- ▶ Դրամական միջոց է կամ դրամական միջոցների համարժեք՝ բացառությամբ, երբ ակտիվի փոխանակումը կամ օգտագործումը, պարտավորություն մարելու նպատակով, սահմանափակված է հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո նվազագույնը 12 ամսվա ընթացքում:

Բոլոր մնացած ակտիվները ճանաչվում են որպես ոչ ընթացիկ:

Պարտավորությունը ընթացիկ է, երբ.

- ▶ Այն ակնկալվում է մարվել սովորական գործառնական փուլի ընթացքում, կամ
- ▶ Այն հիմնականում պահվում է առևտրային նպատակով, կամ
- ▶ Ենթակա է մարման հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո 12 ամիսների ընթացքում, կամ
- ▶ Չկա անվերապահ իրավունք՝ հետաձգելու պարտավորության մարումը հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո նվազագույնը տասներկու ամիս

Խումբը դասակարգում է բոլոր մնացած պարտավորությունները՝ որպես ոչ ընթացիկ:

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները դասակարգվում են որպես ոչ ընթացիկ ակտիվներ և պարտավորություններ:

34. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիրը (շարունակություն)**զ) Հասույթ**

Հասույթը ճանաչվում է այն չափով, որքանով հավանական է, որ տնտեսական օգուտները կհոսեն դեպի Խումբ, և այդ հասույթը կարելի է արժանահավատորեն չափել: Հասույթը չափվում է ստացված կամ ստացվելիք հատուցման իրական արժեքի չափով՝ հաշվի առնելով սահմանված զեղչերը, գների իջեցումները, և վաճառքի հարկերը և տուրքը: Խումբը եզրակացրել է, որ նա հանդես է գալիս որպես պրինցիպալ իր հասույթի գծով բոլոր գործարքներում, քանի որ նա առաջնային պարտապանն է իր հասույթի գործարքներում, ունի գնային ընտրության հնարավորություն և նաև ենթարկվում է պաշարների և պարտքային ռիսկերի:

Ապրանքների իրացումից հասույթը ճանաչվում է, երբ սեփականության նշանակալի ռիսկերն ու հատույցները փոխանցվել են: Սա, ընդհանուր առմամբ, տեղի է ունենում Երևանի նշված վայրում ապրանքների առաքման ժամանակ: Հասույթը չափվում է ստացված կամ ստացվելիք հատուցման իրական արժեքի չափով:

Հետևյալ չափանիշները վերաբերում են նաև հասույթի այլ առանձին գործարքներին՝

Պղնձի և մոլիբդենի խտանյութերի, ֆերոմոլիբդենի և եռակցված մետաղական մոլիբդենի վաճառք

Խմբի՝ պղնձի խտանյութի և մոլիբդենի խտանյութի (մետաղական խտանյութ), ֆերոմոլիբդենի և եռակցված մետաղական մոլիբդենի վաճառքների պայմանագրային պայմանները թույլ են տալիս գների ճշգրտումներ պայմանագրով սահմանված գնանշման ժամանակահատվածի շուկայական գների հիման վրա:

Այս գործարքները կոչվում են պայմանականորեն գնանշվող գործարքներ և նախատեսում են, որ մետաղական խտանյութի, ֆերոմոլիբդենի և եռակցված մետաղական մոլիբդենի վաճառքի գինը որոշվում է հաճախորդին մատակարարելուց հետո ապագա ամսաթվի համապատասխան սփոթ գների հիման վրա (գնանշման ժամանակահատված): Վաճառքի գնի ճշգրտումները կատարվում են գնանշման ժամանակահատվածում շուկայական գների տատանումների հիման վրա: Որպես կանոն, ապագա գնանշման ժամանակահատվածը առաքման ամսից հետո մինչև երկու ամիս է:

Մետաղական խտանյութի, ֆերոմոլիբդենի և եռակցված մետաղական մոլիբդենի վաճառքի պայմանագրերը, որոնք ունեն պայմանական գնանշման հատկանիշներ, համարվում են ներկառուցված ածանցյալ գործիքներ պարունակող, որը առանձնացվում է հիմնական պայմանագրից առաքման օրվանից, հաշվապահական հաշվառման նպատակներով: Ներկառուցված ածանցյալ գործիքը ֆորվարդային պայմանագիր է, որի հիմքում ընկած վաճառքից հասույթը հետագայում ճշգրտվում է: Այս ապրանքներից հասույթը ճանաչվում է մատակարարման ամսաթվին և հիմնված է խտանյութում առկա մետաղի վերջին հայտնի գնահատականի (հիմնված՝ սկզբնական փորձարկման արդյունքների վրա) և մատակարարման ամսաթվից առաջ վերջին հինգ աշխատանքային օրվա և վերջին մեկ աշխատանքային օրվա մետաղի միջին սփոթ գնի հիման վրա, համապատասխանաբար պղնձի և մոլիբդենի դեպքում:

Խմբի պայմանական գնանշված վաճառքի պայմանագրերը պարունակում են ներկառուցված ածանցյալ գործիք, և, քանի որ, այն կապված չէ ապրանքի վաճառքի հետ՝ պետք է առանձնացվի հիմնական պայմանագրից հաշվապահական հաշվառման նպատակներով: Ներկառուցված ածանցյալ գործիքը ներկայացվում է ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում որպես առևտրային դեբիտորական պարտք կամ պայմանականորեն գնանշվող վաճառքների գծով ստացված կանխավճար՝ հասույթում համապատասխան ճշգրտմամբ, և յուրաքանչյուր ժամանակաշրջանում վերագնահատվում է իրական արժեքով՝ հասույթի միջոցով՝ հիմնվելով համապատասխան ապրանքային ֆորվարդ գնի վրա, մինչև վերջնական մարումը:

դ) Նվիրատվություն սոցիալական ծրագրերին

Այն չափով որքանով սոցիալական ծրագրերին Խմբի հատկացումները ծառայում են հանրության շահերին և չեն սահմանափակվում Խմբի աշխատակիցներով, դրանք ճանաչվում են չեն առաջանալուն պես, որպես նվիրատվություններ սոցիալական ծրագրերին համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում:

34. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիրը (շարունակություն)**ե) Ֆինանսական եկամուտ և ծախս**

Խմբի ֆինանսական եկամուտը և ֆինանսական ծախսը ընդգրկում է.

- ▶ Տոկոսային եկամուտ;
- ▶ Տոկոսային ծախս;
- ▶ Տեղանքի վերականգնման պահուստի և արձակման նպաստների պահուստի գծով գեղչի ծախսագրում;
- ▶ Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներից գուտ օգուտ/վնաս:

Տոկոսային եկամուտը կամ ծախսը ճանաչվում է՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Փոխառության ծախսումները, որոնք անմիջականորեն չեն առնչվում որակավորվող ակտիվի ձեռքբերման, կառուցման կամ արտադրության հետ, ճանաչվում են համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներից գուտ օգուտ/վնասը ճանաչվում է իրացված միայն կանխիկ մարման դեպքում:

զ) Արտաբաժնյա**Արտաբաժնյա փոխարկում**

Արտաբաժնյա գործարքները սկզբնապես ճանաչվում են ֆունկցիոնալ արժույթով, փոխարկվում են կիրառելով գործարքի օրվա դրությամբ գործող փոխարժեքը: Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ արտաբաժնյա արտահայտված դրամային ակտիվները և պարտավորությունները փոխարկվում են գործառնական արժույթի այդ օրվա դրությամբ սահմանված փոխարժեքով: Դրամային հոդվածների փոխարժեքային տարբերություններից գուտ օգուտ կամ վնասը իրենից ներկայացնում է հաշվետու տարվա սկզբի դրությամբ ֆունկցիոնալ արժույթով արտահայտված, արդյունավետ տոկոսով և ժամանակաշրջանի ընթացքում վճարումներով ճշգրտված ամորտիզացված արժեքի և արտաբաժնյա արտահայտված ու հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջին օրվա դրությամբ գործող փոխարժեքով փոխարկված ամորտիզացված արժեքի տարբերությունը:

Պատմական արժեքով չափվող արտաբաժնյա արտահայտված ոչ դրամային հոդվածները փոխարկվում են գործարքի օրվա դրությամբ սահմանված փոխարժեքով: Արտաբաժնյա փոխարկումից առաջացող տարբերությունները ճանաչվում են համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում:

է) Աշխատակիցների հատուցումներ

Աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումների գծով պարտականությունները չափվում են առանց գեղչման և ծախսագրվում են համապատասխան ծառայությունը մատուցելուց հետո: Պարտավորությունը ճանաչվում է այն գումարի չափով, որն ակնկալվում է վճարել որպես կարճաժամկետ դրամական միջոցների տեսքով պարգևավճար, եթե Խումբն ունի ներկա իրավական կամ կառուցողական պարտականություն այդ գումարը վճարելու որպես աշխատողի կողմից մատուցված անցյալ ծառայության արդյունք կամ կարող է արժանահավատորեն գնահատել պարտականությունը:

ա. Աշխատակիցների արձակման նպաստներ

Աշխատակիցների արձակման նպաստները ծախսագրվում են, երբ Խումբն այլևս չի կարող չեղյալ համարել նշված նպաստների առաջարկը: Եթե արձակման նպաստների ամբողջական վճարումը չի ակնկալվում հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտին հաջորդող 12 ամսվա ընթացքում, ապա արձակման նպաստները գեղչվում են:

ը) Շահութահարկ

Շահութահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Ընթացիկ և հետաձգված հարկերը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն մասի, որը վերաբերում է ուղղակիորեն սեփական կապիտալում կամ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչված տարրերին:

34. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիրը (շարունակություն)**ը) Շահութահարկ (շարունակություն)***ա. Ընթացիկ շահութահարկ*

Ընթացիկ և նախորդ ժամանակաշրջանի շահութահարկի ընթացիկ հարկային ակտիվները և պարտավորությունները չափվում են այն գումարով, որն ակնկալվում է ստանալ հարկային մարմիններից կամ վճարել հարկային մարմիններին: Հարկերի դրույքների և հարկերի գումարների հաշվարկման համար օգտագործվող օրենքներն, այն օրենքներն են, որոնք կիրառվել կամ սահմանվել են հաշվետու ամսաթվի դրությամբ այն երկրներում, որտեղ Խումբը գործում և առաջացնում է հարկվող շահույթ:

Ընթացիկ շահութահարկը, որը վերաբերում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում կամ սեփական կապիտալում ուղղակիորեն ճանաչված հոդվածներին, ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում կամ սեփական կապիտալում և ոչ շահույթ կամ վնասում: Ղեկավարությունը ժամանակ առ ժամանակ գնահատում է հարկերի փոխհատուցումների դիրքերը ըստ այն իրավիճակների, որտեղ կիրառվող հարկային կարգավորումները հանդիսանում են մեկնաբանությունների առարկա, և անհրաժեշտության դեպքում սահմանում է պահուստներ:

Հետաձգված հարկ

Հետաձգված հարկը ճանաչվում է հաշվեկշռային մեթոդով հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ակտիվների և պարտավորությունների հարկային բազաների և դրանց ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլված հաշվեկշռային արժեքների ժամանակավոր տարբերությունների հիման վրա:

Հետաձգված հարկային պարտավորությունները ճանաչվում են բոլոր հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների համար, բացառությամբ՝

- Երբ հետաձգված հարկային պարտավորությունը առաջանում է գուդվիլի կամ ձեռնարկատիրական գործունեության միավորում չհանդիսացող գործարքներում ակտիվների կամ պարտավորությունների սկզբնական ճանաչումից, որը գործարքի պահին չի ազդում ոչ հաշվապահական շահույթի, ոչ էլ հարկվող շահույթի կամ վնասի վրա,
- Համատեղ ձեռնարկումներում, դուստր և ասոցիացված կազմակերպություններում ներդրումների հետ կապված հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների դեպքում, որտեղ ժամանակավոր տարբերությունների հակադարձման ժամանակահատվածը կարող է վերահսկվել և հավանական է, որ ժամանակավոր տարբերությունները չեն հակադարձվի տեսանելի ապագայում:

Հետաձգված հարկային ակտիվները ճանաչվում են բոլոր նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների, տեղափոխված չօգտագործված հարկային զեղչերի և չօգտագործված հարկային վնասների համար այնքանով, որքանով հավանական է, որ կլինի հարկվող շահույթ, որի դիմաց այդ նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունները և տեղափոխված չօգտագործված հարկային զեղչերը և վնասները հնարավոր կլինի օգտագործել՝ բացառությամբ հետևյալ դեպքերի՝

- Երբ նվազեցվող ժամանակավոր տարբերություններին վերաբերող հետաձգված հարկային ակտիվը առաջանում է ձեռնարկատիրական գործունեության միավորում չհանդիսացող գործարքներում ակտիվների կամ պարտավորությունների սկզբնական ճանաչումից, որը գործարքի պահին չի ազդում ոչ հաշվապահական շահույթի, ոչ էլ հարկվող շահույթի կամ վնասի վրա,
- Համատեղ ձեռնարկումներում, դուստր և ասոցիացված կազմակերպություններում ներդրումների գծով նվազեցվող ժամանակավոր տարբերություններից հետաձգված հարկային ակտիվները ճանաչվում են այնքանով, որքանով հավանական է, որ ժամանակավոր տարբերությունները կհակադարձվեն տեսանելի ապագայում և կլինի հարկվող շահույթ, որի դիմաց հնարավոր կլինի օգտագործել ժամանակավոր տարբերությունները:

Հետաձգված հարկային ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը վերանայվում է յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և նվազեցվում է այնքանով, որքանով այլևս հավանական չէ, որ բավարար հարկվող շահույթ կլինի, որի դիմաց կօգտագործվի հետաձգված հարկային ակտիվը: Չճանաչված հետաձգված հարկային ակտիվները վերանայվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և ճանաչվում այնքանով, որքանով հավանական է, որ ապագա հարկվող շահույթը թույլ կտա վերականգնել հետաձգված հարկային ակտիվը:

34. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիրը (շարունակություն)**ը) Շահութահարկ (շարունակություն)**

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները չափվում են այն հարկային դրույքաչափերով, որոնք ակնկալվում է, որ կկիրառվեն այն տարում, երբ ակտիվները կիրացվեն կամ պարտավորությունները կմարվեն՝ հիմնվելով հաշվետու ամսաթվի դրությամբ կիրառված կամ կիրառման ենթակա օրենքով սահմանված հարկային դրույքաչափերի (և հարկային օրենքների) վրա:

Հետաձգված հարկը, որը վերաբերվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներին կամ սեփական կապիտալի հոդվածներին, ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում կամ սեփական կապիտալում և ոչ թե շահույթում կամ վնասում:

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են, եթե կա իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք ընթացիկ հարկային ակտիվները ընթացիկ հարկային պարտավորությունների նկատմամբ հաշվանցելու, և հետաձգված հարկերը վերաբերում են միևնույն հարկվող կազմակերպությանը և հարկային մարմիններին:

Որպես ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման մաս՝ ձեռքբերված հարկային օգուտները, որոնք այդ ամսաթվի դրությամբ չեն բավարարում առանձին ճանաչման չափանիշներին, կճանաչվեն հետագայում, փաստերի և իրողությունների փոփոխությունների վերաբերյալ նոր տեղեկատվության առկայության դեպքում: ՀՀգրտումը կդիտարկվի որպես նվազեցում գուղվիլից (քանի դեռ այն չի գերազանցում գուղվիլի արժեքը), եթե այն վերաբերում է ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման սկզբնական հաշվառման պահին կամ՝ կարտացոլվի շահույթում կամ վնասում:

Նշանակալից դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ

Դատողություն է պահանջվում՝ որոշելու, թե որ գործառնություններն են համարվում հարկում շահույթից՝ գործառնական ծախսերի փոխարեն: Դատողություն է նաև պահանջվում հետաձգված հարկային ակտիվները ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչելու համար: Հետաձգված հարկային ակտիվները, այդ թվում չօգտագործված հարկային վնասներից առաջացող, Խմբից պահանջում են ապագա ժամանակաշրջանում բավարար հարկվող շահույթ առաջացնելու հավանականության գնահատում, ճանաչված հետաձգված հարկային ակտիվները օգտագործման համար:

Ապագա հարկվող շահույթի առաջացման մասին ենթադրությունները կախված են Ղեկավարության ապագա դրամական հոսքերի գնահատումներից: Ապագա հարկվող շահույթի այս գնահատումները հիմնված են գործառնական գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքերի կանխատեսումների վրա (որոնց վրա ազդում են արտադրության և վաճառքի ծավալները, ապրանքների գները, պաշարները, գործառնական ծախսերը, փակման և վերականգնողական ծախսերը, կապիտալ ծախսումները, շահաբաժինները և այլ կառավարչական գործարքները): Ապագա դրամական միջոցների հոսքերի և հարկվող շահույթի նշանակալի տարբերությունը գնահատվածից, կազմի հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Խմբի գուտ հետաձգված հարկային ակտիվների օգտագործման հնարավորության վրա: Բացի այդ, հարկային օրենքների հետագա փոփոխությունները այն իրավասությունում, որտեղ Խումբը գործում է, կարող են սահմանափակել Խմբի՝ ապագա ժամանակաշրջանում հարկային նվազեցումներ ձեռք բերելու կարողությունը:

թ) Ռոյալթիներ

Բացի շահութահարկից, Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները ներառում են նաև, և ճանաչում են, որպես շահույթից հարկում, գուտ շահույթի գծով այլ հարկատեսակներ:

Ռոյալթիները, ռեսուրսների վարձավճարների գծով հարկերը և հասույթի վրա հիմնված հարկերը հաշվառվում են ՀՀՄՍ 12-ի, երբ համապատասխանում են շահութահարկի բնութագրիչներին: Վերջինս տեղի ունենալ այն, երբ պետական մարմնի կողմից հարկերը գանձվում են հիմնվելով հարկվող շահույթի վրա, այլ ոչ արտադրանքի ծավալի վրա կամ որպես տոկոս հասույթից՝ ժամանակավոր տարբերությունների հՀգրտումից հետո: Նման համաձայնությունների համար ընթացիկ և հետաձգված շահութահարկը հաշվարկվում է նույն հիմքերով, ինչ վերը նշված հարկման այլ ձևերի համար: Ռոյալթիների գծով առաջ եկող այլ պարտավորությունները, որոնք չեն բավարարում այս չափանիշներին, ճանաչվում են որպես ընթացիկ պահուստներ և ներառվում են այլ ծախսերում:

34. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիրը (շարունակություն)**թ) Ռոյալթիներ (շարունակություն)**

Ռոյալթիները հաշվարկելիս կիրառվում են այն դրույքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ, ըստ էության, ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: Ռոյալթիները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում տարեկան կտրվածքով հիմք ընդունելով հասույթի և հարկվող շահույթի համակցությունը՝ ճշգրտված կիրառելի օրենքների և կանոնակարգերի ուղեցույցների և պահանջների համաձայն: Ռոյալթիները բաղկացած են երկու բաղադրիչից՝ հասույթի 4%-ի չափով հաշվարկվող ռոյալթի և հարկվող շահույթի 12.5%-ի չափով հաշվարկվող ռոյալթի՝ ճշգրտված կիրառելի օրենքների և կանոնակարգերի ուղեցույցների և պահանջների համաձայն:

Ղեկավարությունը գտնում է, որ ռոյալթիի գծով ծախսն իրենից շահութահարկ չի ներկայացնում, քանի որ ընդհանուր հասույթի գործոնը (համախառն ցուցանիշ) էական է վճարվելիք ռոյալթիի գումարի որոշման գործընթացում: Ռոյալթիին հաշվառվում է որպես այլ գործառնական ծախսեր:

ժ) Պաշարներ

Պղնձի և մոլիբդենի կոնցենտրատը, արտադրության ցիկլում գտնվող մետաղը և հանքաքարի պաշարները ֆիզիկապես չափվում են կամ գնահատվում են սկզբնական արժեքից և իրացման գուտ արժեքից նվազագույնով: Իրացման գուտ արժեքը ապրանքի հաշվարկված ապագա վաճառքի գինն է, որով Խումբը ենթադրում է իրացնել այն, երբ ապրանքը լինի արտադրված և վաճառված՝ հանած արտադրությունը ավարտին հասցնելու և վաճառքի ծախսումները: Այն դեպքում, երբ դրամի ժամանակային արժեքը նշանակալի է, ապագա ավարտին հասցնելու և վաճառքի ծախսումները գեղջվում են:

Եթե հանքաքարի պաշարների մշակումը չի ակնկալվում հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո 12 ամսվա ընթացքում, այն ներառվում է ոչ ընթացիկ ակտիվների մեջ և իրացման գուտ արժեքը հաշվարկվում է գեղջված դրամական հոսքերի մեթոդով:

Արժեքը որոշվում է միջին կշռված արժեքի մեթոդով և ներառում է գնման ուղղակի ծախսումները և վերջնական արտադրանքի ստացման փոփոխում և ֆիքսված վերադիր ծախսումների համապատասխան մասը՝ ներառյալ ամորտիզացիան և մաշվածությունը, որոնք օգտագործվել են նյութերի՝ պատրաստի արտադրանքի փոխարկման ժամանակ, նորմալ արտադրական հզորության հիման վրա: Համատեղ արտադրանքների միջև արտադրական ծախսումների բաշխումն իրականացվում է հաշվի առնելով արտադրանքների հարաբերական վաճառքի գները՝ արտադրության ավարտից հետո: Յուրաքանչյուր մետաղի փոխարկման ծախսերը, որոնք հնարավոր է տարանջատել, բաշխվում են համապատասխանաբար:

Նյութերը և այլ պաշարները չափվում են սկզբնական արժեքից և իրացման գուտ արժեքից նվազագույնով: Պաշարների սկզբնական արժեքը հաշվարկվում է առաջինը մուտք, առաջինը ելք սկզբունքով և ներառում է պաշարների ձեռք բերման ծախսերը, արտադրական կամ փոխարկման ծախսերը և դրանք ներկա գտնվելու վայր և վիճակի բերելու հետ կապված այլ ծախսերը:

Հնացած պաշարների պահուստները որոշվում են յուրաքանչյուր պաշարներից ելնելով: Պարբերաբար իրականացվում են ուսումնասիրություններ հնացված պաշարների պահուստների որոշման համար:

ի) Հիմնական միջոցներ*ա. Ընկալված և չափում*

Հիմնական միջոցները հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և կուտակված արժեզրկումից կորուստները: ՖՀՄՄ-ներին անցման ամսաթվի՝ 2007թ. հունվարի 1-ի դրությամբ հիմնական միջոցների սկզբնական արժեքը որոշվել էր հիմք ընդունելով վերջիններիս իրական արժեքն այդ ամսաթվի դրությամբ (եկակետային սկզբնական արժեք):

Սկզբնական արժեքը ներառում է ակտիվի ձեռքբերմանն ուղղակի վերագրելի ծախսումները: Սեփական ուժերով կառուցված ակտիվների սկզբնական արժեքը ներառում է նյութերի արժեքը, ուղղակի աշխատուժի գծով ծախսերը, ակտիվն իր նպատակային օգտագործման համար աշխատանքային վիճակի բերելու հետ անմիջականորեն կապված ցանկացած այլ ծախսումները, ակտիվի ապատեղակայման և քանդման ծախսերը, տեղանքի վերականգնման ծախսերը և կապիտալացված փոխառության ծախսումները: Ձեռքբերված համակարգչային ծրագիրը, որը հանդիսանում է համապատասխան սարքավորման ֆունկցիոնալության անբաժանելի մասը, կապիտալացվում է որպես սարքավորման մաս:

34. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիրը (շարունակություն)**ի) Հիմնական միջոցներ (շարունակություն)**

Երբ հիմնական միջոցի միավորը բաղկացած է օգտակար ծառայության տարբեր ժամկետ ունեցող խոշոր բաղկացուցիչներից, այդ բաղկացուցիչները հաշվառվում են որպես հիմնական միջոցների առանձին միավորներ (հիմնական բաղկացուցիչներ):

Հիմնական միջոցի միավորի օտարումից ստացված շահույթը և վնասը որոշվում են համեմատելով օտարումից ստացված մուտքերը հիմնական միջոցի հաշվեկշռային արժեքի հետ և ճանաչվում են զուտ հիմունքով այլ եկամուտ/այլ ծախս հոդվածում շահույթում կամ վնասում:

բ. Հետագա ծախսումներ

Հիմնական միջոցների բաղկացուցչի փոխարինման ծախսերը ճանաչվում են միավորի հաշվեկշռային արժեքում, երբ հավանական է, որ Խումբը կհոսեն այդ միավորի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները և վերջինիս արժեքը հնարավոր կլինի արժանահավատորեն չափել: Փոխարինվող բաղկացուցչի հաշվեկշռային արժեքն ապաճանաչվում է: Հիմնական միջոցների ամենօրյա սպասարկման ծախսումները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ առաջանալուն պես:

գ. Մաշվածություն

Հիմնական միջոցների միավորների մաշվածության հաշվարկը սկսվում է դրանց տեղադրման և շահագործման հանձնելու պահից, իսկ սեփական ուժերով կառուցված ակտիվների դեպքում՝ վերջիններիս կառուցումն ավարտելու և շահագործման հանձնելու պահից: Մաշվածությունը հաշվարկվում է ակտիվի սկզբնական արժեքի հիման վրա՝ հանած դրա մնացորդային արժեքը:

Արտադրական հոսքագծում օգտագործվող ակտիվների գծով մաշվածությունը հաշվառվում է կիրառելով թողարկված միավորի մեթոդը՝ հիմք ընդունելով ակտիվի գնահատված ընդհանուր արտադրողականությունը և փաստացի արդյունահանված ու մշակված հանքաքարը: Բոլոր այլ ակտիվների գծով մաշվածությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով գծային մեթոդը հիմնական միջոցների յուրաքանչյուր մասի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում, քանի որ այս մեթոդն առավել ճիշտ է արտացոլում ակտիվի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտների օգտագործման մոդելը: Հողերի գծով մաշվածություն չի հաշվարկվում:

Ստորև ներկայացված են օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետները ընթացիկ և համադրելի ժամանակաշրջանների համար:

	Թողարկված միավորի մեթոդ	Գծային մեթոդ
Շենքեր		
• արտադրական շենքեր և շինություններ	միջին հզորություն 182-ից 303 մլն տոննա	
• այլ շենքեր		10-ից 100 տարի
Մեքենա-սարքավորումներ		
• արտադրական մեքենա-սարքավորումներ	միջին հզորությունը 18-ից 352 մլն տոննա	
• այլ մեքենա-սարքավորումներ		2-ից 100 տարի
Տնտեսական գույք		2-ից 70 տարի
Հանքարդյունաբերական ակտիվներ		25 տարի

Մաշվածության հաշվարկի մեթոդները, օգտակար ծառայության ժամկետները և մնացորդային արժեքները վերանայվում են յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա վերջում և անհրաժեշտության դեպքում՝ ճշգրտվում:

յ) Մակաբացման (թափոնների հեռացման) ծախսեր

Որպես հանքարդյունաբերական գործունեության մաս, Խումբը ունենում է մակաբացման (թափոնների հեռացման) ծախսեր իր գործունեության և զարգացման, և արտադրության փուլում: Հանքի զարգացման փուլում առաջացող մակաբացման ծախսումները, մինչ արտադրության փուլի սկսելը (զարգացման մակաբացում), կապիտալացվում են որպես հանքի շինարարության արժեքի մաս, և հետագայում ամորտիզացվում են իր օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում՝ թողարկված միավորի մեթոդով: Զարգացման մակաբացման ծախսումների կապիտալացումը դադարում է, երբ հանքը/բաղադրիչը հանձնվում է շահագործման կամ պատրաստ է շահագործման, ղեկավարության նախատեսված ձևով:

34. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիրը (շարունակություն)**յ) Մակաբացման (թափոնների հեռացման) ծախսեր (շարունակություն)**

Բաց հանքի արտադրական փուլում իրականացված մակաբացման գործունեության (արտադրական մակաբացում) հաշվառումը ներկայացված է ստորև: Արտադրության սկսելուց հետո, հանքի հետագա զարգացումը կարող է պահանջել արտասովոր մեծ ծավալի մակաբացման անհրաժեշտություն, որն, ըստ էության, նման է մակաբացման զարգացման փուլին:

Նման մակաբացման ծախսերը հաշվառվում են այնպես, ինչպես զարգացման փուլի մակաբացման ծախսերը (ինչպես ներկայացված է վերևում):

Խումբը մակաբացումից կարող է ստանալ երկու տեսակի օգուտ՝ օգտագործելի հանքաքար, որը կօգտագործվի պաշարների արտադրությունում, և բարելավված հասանելիություն հանքաքարի լրացուցիչ ծավալներին, որոնք կարող են հանվել հետագայում: Այն դեպքում, երբ մակաբացման գործունեությունից առաջացող օգուտն արտահայտվում է արտադրված պաշարների տեսքով, Խումբը մակաբացման ծախսումները հաշվառում է որպես այդ պաշարների արտադրության ծախսի մաս: Երբ ստացվող օգուտն արտահայտվում է հանքաքարի հասանելիության բարելավման տեսքով, ապա Խումբը ճանաչում է այդ ծախսումները՝ որպես ոչ ընթացիկ ակտիվ, որպես «մակաբացման գործունեության ակտիվ», եթե բավարարվում են հետևյալ չափանիշները

- ▶ Մակաբացման գործունեության հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները (հանքաքարի հասանելիության բարելավում) հավանական են,
- ▶ Հանքաքարի այն բաղադրիչը, որին հասանելիությունը բարելավվել է, կարող է նույնականացնել,
- ▶ Այդ բաղադրիչի գծով մակաբացման գործունեության ծախսումները կարող են արժանահավատորեն չափվել:

Եթե այս չափանիշներից որևէ մեկը չի բավարարվում, մակաբացման գործունեությունից առաջացող ծախսերը արտացոլվում են շահույթում կամ վնասում՝ որպես գործառնական ծախսեր:

Հանքի բաղադրիչների բացահայտման համար Խումբը սերտորեն համագործակցում է հանքարդյունաբերական գործունեության անձնակազմի հետ յուրաքանչյուր հանքարդյունաբերական գործունեության համար յուրաքանչյուր հանքի պլանի վերլուծման նպատակով: Ընդհանուր առմամբ, հանքի բաղադրիչը հանդիսանում է ընդհանուր հանքի ենթամաս, և հանքը կարող է ունենալ տարբեր ենթամասեր: Հանքի պլանը, և, հետևաբար, բաղադրիչների նույնականացումը, կարող են տարբերվել հանքերի միջև՝ պայմանավորված մի շարք պատճառներով: Պատճառները ներառում, բայց չեն սահմանափակվում՝ ապրանքի տեսակով, հանքաքարի երկրաբանական բնութագրերով, աշխարհագրական դիրքով, և/կամ ֆինանսական նկատառումներով: Հաշվի առնելով Խմբի գործունեության բնույթը, բաղադրիչներն, ընդհանուր առմամբ, հանդիսանում են զգալի խոչընդոտներ, և հանդիսանում են ավելի մեծ ներդրումային որոշման մաս, որը պահանջում է խորհրդի հաստատումը:

Մակաբացման գործունեության ակտիվը սկզբնապես չափվում է սկզբնական արժեքով, որը՝ հանքի բաղադրիչի հասանելիությունը բարելավելու նպատակով իրականացված, մակաբացման գործունեությանը ուղղակիորեն վերաբերող ծախսումների հանրագումարն է՝ գումարած տեղաբաշխված ուղղակիորեն վերագրելի վերադիր ծախսերը: Եթե արտադրական մակաբացման հետ միաժամանակ տեղի են ունենում լրացուցիչ գործողություններ, բայց որոնք անհրաժեշտ չեն արտադրական մակաբացման նախատեսվածի պես իրականացման համար, այս ծախսերը չեն ընդգրկվում մակաբացման գործունեության ակտիվի արժեքի մեջ:

Եթե մակաբացման գործունեության ակտիվի և արտադրված ապրանքների գծով ծախսերը հնարավոր չէ առանձնացնել, ապա կիրառվում է արտադրության համապատասխան չափանիշի վրա հիմնված վերագրման սկզբունք արտադրական մակաբացման ծախսերի՝ մակաբացման գործունեության ակտիվի և արտադրված ապրանքների միջև բաշխման համար: Արտադրության այդ չափանիշը հաշվարկվում է հանքաքարի նույնականացված բաղադրիչի համար և օգտագործվում որպես ուղենիշ՝ որոշելու ապագա օգուտների ստեղծման համար տեղի ունեցած լրացուցիչ գործունեությունների ծավալները: Որպես չափանիշ Խումբը օգտագործում է հանքաքարի արտադրության տվյալ ծավալների համար արդյունահանված թափոնների ծավալները՝ համեմատած ակնկալվող ծավալների հետ:

34. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիրը (շարունակություն)**յ) Մակաբացման գործունեության ակտիվ (շարունակություն)**

Մակաբացման գործունեության ակտիվը կարող է հաշվառվել որպես գոյություն ունեցող ակտիվի լրացում կամ բարելավում, և ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ներկայացված է առանձին տողով: Դրանք կազմում են ընդհանուր ներդրման մաս համապատասխան դրամաստեղծ միավորում, որոնք էլ դիտարկվում են արժեզրկման համար, երբ դեպքերի կամ հանգամանքներ փոփոխությունը վկայում են, որ հաշվեկշռային արժեքը կարող է չփոխհատուցվել:

Մակաբացման գործունեության ակտիվը հաջորդիվ մաշեցվում է կիրառելով թողարկված միավորների մեթոդը հանքաքարի նույնականացված բաղադրիչի ակնկալվող օգտագործման ծառայության ընթացքում, որի հասանելիությունը բարելավվել է մակաբացման գործունեության արդյունքում: Տնտեսապես փոխհատուցվող պաշարները, որոնք ներառում են հաստատված և հնարավոր պահուստները, օգտագործվում են հանքաքարի ակնկալվող օգտակար ծառայության ժամկետը որոշելու համար: Այնուհետև մակաբացման գործունեության ակտիվը հաշվառվում է սկզբնական արժեքով՝ հանած մաշվածությունը և արժեզրկման կորուստները:

խ) Ոչ նյութական ակտիվներ**ա) Համակարգչային ծրագրեր**

Խմբի կողմից ձեռքբերված համակարգչային ծրագրերը, որոնք ունեն օգտակար ծառայության որոշակի ժամկետ, չափվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված ամորտիզացիան և կուտակված արժեզրկումից կորուստները:

բ) Հետագա ծախսումներ

Հետագա ծախսումները կապիտալացվում են միայն այն ժամանակ, երբ դրանք ավելացնում են այն առանձին ակտիվի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները, որին վերաբերում են: Բոլոր այլ ծախսումները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ առաջանալուն պես:

գ) Ամորտիզացիա

Ամորտիզացիան հաշվարկվում է ակտիվի սկզբնական արժեքի կամ դրան փոխարինող այլ գումարի գծով՝ հանած դրա մնացորդային արժեքը:

Ամորտիզացիան ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով գծային մեթոդը ոչ նյութական ակտիվի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում սկսած այն պահից, երբ դրանք դառնում են մատչելի օգտագործման համար, քանի որ այս մեթոդն առավել ճշգրիտ է արտացոլում ակտիվի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտների օգտագործման մոդելը: Օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետն ընթացիկ և համադրելի ժամանակաշրջանների համար հետևյալն է.

► Հաշվապահական ծրագրեր 10 տարի

Ամորտիզացիայի հաշվարկի մեթոդները, օգտակար ծառայության ժամկետները և մնացորդային արժեքները վերանայվում են յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա վերջում և անհրաժեշտության դեպքում՝ ճշգրտվում:

ծ) Հետախուզման և գնահատման ակտիվներ**ա. Նախքան իրավունքի ձեռքբերման ծախսեր**

Մինչ լիցենզիայի ստանալը կատարված ծախսերը վերաբերում են ծախսերին, որոնք Խումբը կրել է նախքան համապատասխան տարածքն ուսումնասիրելու օրինական իրավունքի ձեռքբերումը: Նման ծախսերը կարող են ներառել հետազոտման տվյալների ձեռքբերման և այդ տվյալների վերլուծման հարակից ծախսերը: Այս ծախսերը ճանաչվում են առաջանալու ժամանակաշրջանում:

34. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիրը (շարունակություն)

ծ) Հետախուզման և գնահատման ակտիվներ

բ. Հետախուզման և գնահատման ծախսումներ

Հետախուզման և գնահատման գործունեությունը ներառում է օգտակար հանածոների որոնում, տեխնիկական իրագործելիության որոշում և որևէ որոշակի հանածոյի առևտրային կենսունակության գնահատում:

Հետախուզման և գնահատման գործունեությունը ներառում է՝

- Պատմական հետախուզման տվյալների ուսումնասիրում և վերլուծություն,
- Երկրաբանական ուսումնասիրությունների միջոցով հետախուզման տվյալների հավաքագրում,
- Հետախուզական հորատում և նմուշառում,
- Հանածոների ծավալի և աստիճանի որոշում և ստուգում,
- Փոխադրման և ենթակառուցվածքային պահանջների ուսումնասիրություն,
- Շուկայի և ֆինանսների ուսումնասիրությունների իրականացում

Գոյություն ունեցող հետախուզման տարածքի հետախուզման իրավունքի համար վճարված լիցենզիայի ծախսումները կապիտալացվում և ամորտիզացվում են մինչև թույլտվության ուժը կորցնելը:

Հետախուզման օրինական իրավունք ստանալուց հետո, հետախուզման և գնահատման ծախսումները ճանաչվում են շահույթ կամ վնասում առաջանալու պահից, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ խումբը եզրակացնում է, որ ապագա տնտեսական օգուտները ավելի շուտ հնարավոր է, քան ոչ, որ կստացվեն: Այդ ծախսումները ներառում են ուղղակիորեն վերագրելի աշխատակիցների վարձատրության ծախսերը, նյութերի և վառելիքի օգտագործման, հետազոտման, հորատման ծախսումները և կապալառուներին կատարված վճարումները:

Որոշելու համար, թե արդյոք ծախսումները համապատասխանում են կապիտալացման չափանիշներին՝ օգտագործվում են տեղեկատվության տարբեր աղբյուրներ: Ապագա օգուտների հավանականությունը որոշելու համար օգտագործվող տեղեկատվությունը կախված է իրականացված հետախուզման և գնահատման աշխատանքների խորությունից:

Հետախուզման և գնահատման ծախսումները, որոնք վերաբերում են այն լիցենզիաներին, որոնցով հանածո դեռ չի ձևավորվել՝ ծախսագրվում են, երբ կազմակերպությունը կրում է տվյալ ծախսումները, քանի դեռ նշանակալի գնահատում չի իրականացվում համապատասխան հանածոյի ձևավորման համար: Այս փուլում դուրս գրված ծախսումները ներառվում են համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում որպես այլ ծախս:

Ձեռնարկատիրական գործունեության համախմբման արդյունքում ձեռքբերված հետախուզման և գնահատման ակտիվները սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով, ներառելով ռեսուրսներն և հետախուզման պոտենցիալը, որոնք ենթադրվում է, որ ներկայացնում են ավելի մեծ արժեք, քան հաստատված և հնարավոր պաշարները: Նմանապես, հետախուզման և գնահատման ակտիվների(որոնք չեն ներկայացնում ձեռնարկատիրական գործունեություն) ձեռք բերելու հետ կապված ծախսումները նույնպես կապիտալացվում են: Այդ ակտիվները հետագայում չափվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված արժեքը կումը:

Առևտրային առումով կենսունակ պաշարների հայտնաբերումից հետո, հետախուզման և գնահատման ակտիվները ստուգվում են արժեքը կման տեսանկյունից, և փոխանցվում են 'Հանքարդյունաբերական ակտիվներ, որը հանդիսանում է հիմնական միջոցների ենթադաս: Հետախուզման և գնահատման փուլում ամորտիզացիա չի հաշվարկվում:

34. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիրը (շարունակություն)**ծ) Հետախուզման և գնահատման ակտիվներ (շարունակություն)***գ. Հետախուզման և գնահատման ակտիվների արժեզրկում*

Հետախուզման և գնահատման ակտիվները պետք է ստուգվեն արժեզրկման համար, երբ փաստերն ու հանգամանքները վկայում են, որ հետախուզման և գնահատման ակտիվների հաշվեկշռային գումարը կարող է գերազանցել իր փոխհատուցվող գումարը: Համաձայն ՖՀՄՍ 6-ի, ներքոհիշյալ մեկ կամ մի քանի փաստերի և հանգամանքների առկայությունը վկայում է, որ կազմակերպությունն իր հետախուզման և գնահատման ակտիվների համար պետք է արժեզրկման ստուգում իրականացնի (թվարկումը սպառիչ չէ):

- ▶ Երբ տվյալ ժամանակաշրջանում լրացել է կամ մոտ ապագայում պետք է լրանա այն ժամկետը, որի ընթացքում կազմակերպությունը իրավունք ունի հետախուզելու համապատասխան տարածքը, և չի սպասվում, որ այն կերկարաձգվի;
- ▶ Երբ համապատասխան տարածքում օգտակար հանածոների հետազոտ հետախուզման և գնահատման հիմնական ծախսը ոչ բյուջետավորված է, և ոչ էլ պլանավորված:
- ▶ Երբ համապատասխան տարածքում օգտակար հանածոների հետախուզումը և գնահատումը չի հանգեցրել օգտակար հանածոների առևտրային առումով կենսունակ քանակությունների հայտնաբերմանը, և կազմակերպությունը որոշել է այլևս չշարունակել այդ տարածքում նմանատիպ գործունեությունների իրականացումը:
- ▶ Երբ բավականաչափ տվյալներ կան վկայելու, որ, չնայած համապատասխան տարածքում հնարավոր է անցնել օգտակար հանածոների մշակմանը, հետախուզման և գնահատման ակտիվի, հաշվեկշռային արժեքը հաջող մշակման կամ վաճառքի դեպքում անհավանական է, որ ամբողջովին կփոխհատուցվի:

Խումբը որոշել է, որ 2016թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ առկա է հետախուզման և գնահատման ակտիվի արժեզրկման հայտանիշ: Հետախուզման և գնահատման ակտիվի արժեզրկման մանրամասները ներկայացված են Ծան. 17-ում:

Հական դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ

Հետախուզման և գնահատման ակտիվների ծախսերի հետ կապված՝ Խմբի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառումը, պահանջում է դատողության կիրառում որոշելու համար, թե արդյոք ապագա տնտեսական օգուտներ կստացվեն ապագա շահագործումից կամ վաճառքից, կամ թե արդյոք գործընթացները չեն հասել այն փուլին, որ հնարավոր է իրականացնել պաշարների առկայության ողջամիտ գնահատում:

Ի լրումն դատողությանը որոշելու համար, թե արդյոք ապագա տնտեսական օգուտներ կստացվեն Խմբի հետախուզման և գնահատման ակտիվներից, կամ թե արդյոք գործընթացները չեն հասել այն փուլին, որ հնարավոր է իրականացնել պաշարների առկայության ողջամիտ գնահատում, Խումբը պետք է կիրառի բազմաթիվ գնահատումներ և ենթադրություններ:

Հետախուզման և գնահատման ծախսերի հետաձգումը անմիջական ազդեցություն է ունենում գնահատումների վրա: Հետաձգման քաղաքականությունը դեկավարությունից պահանջում է, որպեսզի որոշակի գնահատումներ և ենթադրություններ արվեն ապագա իրադարձությունների և հանգամանքների մասին, մասնավորապես, թե արդյոք հնարավոր է իրականացնել տնտեսապես կենսունակ արդյունահանման գործունեություն: Ցանկացած նման գնահատումներ և ենթադրություններ կարող են փոխվել նոր տեղեկատվության ի հայտ գալու պարագայում: Եթե ծախսումների կապիտալացումից հետո հայտնի է դառնում, որ ծախսերի փոխհատուցումը հավանական չէ, համապատասխան կապիտալացված գումարը դուրս է գրվում համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում այն ժամանակահատվածում, երբ նոր տեղեկատվությունը դառնում է հասանելի:

34. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիրը (շարունակություն)**կ) Պահուստներ****ա. Տեղանքի վերականգնման պահուստներ**

Խումբը կկրի տեղանքի վերականգնման ծախսերը կամ գործունեության ընթացքում կամ Խմբի հանքարդյունաբերական գույքի գործառնական կյանքի ավարտից հետո: Խումբը գնահատում է իր տեղանքի վերականգնման պահուստը յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի դրությամբ: Տեղանքի վերականգնման պահուստը ճանաչվում է, երբ Խումբը ունի ներկա իրավական կամ կառուցողական պարտավորություն որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, և հավանական է, որ այդ պարտավորությունը մարելու նպատակով կպահանջվի տնտեսական օգուտներ մարմնավորող միջոցների արտահոսք և այդ պարտավորությունը կարելի է արժանահավատորեն չափել: Այս վերականգնման գործողությունները ներառում են՝ հանքի փակում, թափոնների լցակայանների, պոչամբարների և կից կառուցվածքների տարածքների վերականգնում, բարելավում և բուսականության վերականգնում:

Երբ պարտավորությունը սկզբնապես ճանաչվում է, գնահատված ծախսերի ներկա արժեքը կապիտալացվում է՝ ավելացնելով կապված հանքարդյունաբերական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը այն չափով, որքանով այն իրականացվել է հանքի զարգացման/կառուցման համար: Թափոնների լցակայանների և հանքի փակման հետ կապված ծախսերը ներկայացվում են զուտ ներկա արժեքներով և ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

Տեղանքի վերականգնման ժամանակացույցի կամ գնահատված ապագա ծախսերի փոփոխությունները ճանաչվում են առաջընթաց ճշգրտելով տեղանքի վերականգնման պարտավորության և համապատասխան ակտիվի մնացորդը, եթե նախնական գնահատումը սկզբնապես ճանաչվել է ՀՀՄՍ 16-ի համաձայն որպես ակտիվի մաս, այլապես, փոփոխությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

Տեղանքի վերականգնման պարտավորության ցանկացած նվազեցում, և, հետևաբար, ցանկացած նվազեցում ակտիվից, որին այն վերաբերում է, չի կարող գերազանցել ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը: Հակառակ դեպքում՝ հաշվեկշռային արժեքի գերազանցող մասը անմիջապես ճանաչվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում:

Եթե գնահատման փոփոխությունը հանգեցնում է վերականգնման պարտավորության աճի և, հետևաբար, ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի ավելացման, Խումբը դիտարկում է՝ արդյոք առկա են ակտիվի արժեզրկման հայտանիշեր և ստուգում է արժեզրկման համար:

Ժամանակի ընթացքում, ներկա արժեքի փոփոխությամբ պայմանավորված, զեղչված պարտավորությունը աճում է՝ հիմնված զեղչման դրույքի վրա, որը արտացոլում է ընթացիկ շուկայական գնահատումները և պարտավորությանը բնորոշ ռիսկերը: Զեղչման պարբերական ծախսագրումը ճանաչվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում՝ որպես ֆինանսական ծախս: Փակված տեղանքների համար գնահատված ծախսերի փոփոխությունները անմիջապես ճանաչվում են համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում: